

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİNİN ORTAK
YÜRÜTTÜĞÜ EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**" ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN DEMOKRATİK OKUL
KÜLTÜRÜ OLUŞTURMADA, OKUL MECLİSİ PROJESİNE KARŞI
TUTUMLARININ İNCELENMESİ" (BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

SÜLEYMAN AKTAŞ

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. ERTUĞ CAN

HAZİRAN-2015

T.C.

**İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ-YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİNİN ORTAK YÜRÜTTÜĞÜ EĞİTİM YÖNETİMİ
VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ TEZLİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**"ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN DEMOKRATİK OKUL
KÜLTÜRÜ OLUŞTURMADA, OKUL MECLİSİ PROJESİNE KARŞI
TUTUMLARININ İNCELENMESİ" (BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

SÜLEYMAN AKTAŞ

Y1312.290018

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. ERTUĞ CAN

HAZİRAN-2015

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.290018 numaralı öğrencisi **Süleyman AKTAŞ**'ın "ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN DEMOKRATİK OKUL KÜLTÜRÜ OLUŞTURMADA OKUL MECLİSİ PROJESİNE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ (BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ)" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 26.05.2015 tarih ve 2015/11 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *aybılıpı* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *karar* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :17/06/2015

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN

Muhammed

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR

H. Ertepinar

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Somayeh RADMARD

Somayeh Radmard

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Hazırlamış olduğum "Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin, Demokratik Okul Kültürü Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumların İncelenmesi" (Bahçelievler Örneği) adlı tez çalışmasında yer alan bütün bilgilerin bilimsel etik kurallarına uygun hazırlandığı, yazım sırasında belirlenen yönergelere uygun hareket edildiğini beyan ederim. (17.06.2015)

Süleyman AKTAŞ

Değerli eşime, çocuklarıma

Ve Anne ve Babama

ÖNSÖZ

Demokrasi kavramı binlerce yıllık bir geçmişe sahip, günümüzde en ideal yönetim biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısaca bir yapılanmanın oluşumu sırasında herkesin eşit hakka sahip olması diye nitelendirilebilir.

Okul Meclisleri, toplumların özünde demokrasi kültürünün oluşmasında en önemli unsurlardan biridir. Bir toplumda demokrasi kültürü gelişmediğinde, o ülkede demokrasinin uygulanabilir olmadığına dünya devletleri örneklerinden yola çıkılarak yorum yapılabilir. Birbiri ile benzer yasalara sahip toplumların yönetim biçiminin birbirinden farklı oluşunu kültür farklılığına bağlamak yerinde olur. Bu bağlamda bu çalışmanın Okul Meclisleri'nin örneklem grubunda demokrasi algı anketlerinin ne düzeyde uygulandığını, yöneticilerin algılarının ne olduğunun tespit edilecek olması sebebiyle önemli olduğu düşünülmektedir.

" Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin, Demokratik Okul Kültürü Oluşturmada, Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumların İncelenmesi" (Bahçelievler Örneği)'nin incelendiği bu çalışmanın her aşamasında değerli desteklerini benden esirgemeyen sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Ertuğ CAN'a, ayrıca, veri toplama amacıyla anket ve ölçekleri uyguladığım tüm okul yönetici ve çalışanlarına, her zaman yanımda olan arkadaşlarıma, aileme ve değerli eşime ve kızlarıma teşekkür ederim.

Haziran 2015

Süleyman AKTAŞ

Felsefe Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Durumu	2
1.2. Problem cümlesi.....	7
1.3. Alt problemler	7
1.4. Araştırmanın amacı	8
1.5. Araştırmanın önemi	8
1.6. Sınırlılıklar.....	11
1.7. Sayılılar.....	11
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
2.1. Örgüt Kültürü Kavramı.....	13
2.1.1. Örgüt tanımı	13
2.1.2. Örgütü açıklayan kuramlar	14
2.1.3. Örgüt İklimi	16
2.1.4. Yönetim	17
2.1.4.1. Yönetim Kuramları ve Yaklaşımlar	18
2.1.5. Yönetici	20
2.2. Kültür.....	23
2.3. Örgüt Kültürü.....	25
2.3.1. Örgüt Kültürünün Tanımı	25
2.3.2. Okul Kültürü.....	26
2.4. Örgütte Yönetim	28
2.4.1. Yetki	28
2.4.2. Yetki Devri	29
2.5. Eğitim Yönetimi	30
2.5.1. Eğitim	30
2.5.2. Eğitim Yönetimi Anlayışı	32
2.5.2.1. Okul Yönetimi	37
2.5.2.1.1. Okul Yönetiminde Karar	37
2.6. Demokrasi ve Demokratik Okul Kültürü	38
2.6.1. Demokrasi	38
2.6.2. Demokrasi Eğitimi.....	39
2.6.3. Demokratik Okul Kültürü	41
2.7. Okul Meclisi.....	45
2.7.1. Projenin Stratejisi.....	47
2.7.2. Projenin Hazırlık ve Uygulama Dönemindeki Faaliyetler	48
2.7.3. Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi'nin Kazandırmayı Hedeflediği Beceri, Tutum Ve Kazanımlar	49
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	51
4. YÖNTEM	62

4.1.	Araştırmanın Modeli	62
4.2.	Evren Ve Örneklem	64
4.3.	Veri Toplama Araçları Ve Verilerin Analizi	64
4.4.	“Okul Meclisi uygulama” Ölçeği Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları.....	65
4.4.1.	Geçerlik	65
4.4.1.1.	İçerik Geçerliği.....	65
4.4.1.2.	Uygulama Geçerliği	66
4.4.2.	Güvenirlik	66
4.4.2.1.	Zamana Göre Değişmezlik	66
4.5.	Bölünmüş Test Çözümlenmeleri.....	67
5.	BULGULAR.....	68
5.1.	Araştırmaya Katılan Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler	68
5.2.	Madde Analizleri.....	71
5.3.	Karşılaştırmalara Yönelik Analizler	96
5.4.	Nitel Verilerin Değerlendirilmesi.....	99
6.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	109
6.1.	Sonuç ve Tartışma	109
6.2.	Öneriler	122
	KAYNAKLAR	124
	EKLER	132
	ANKET FORMU	130
	ÖZGEÇMİŞ	133

KISALTMALAR

ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ERG	: Eğitim Reformu Girişimi
DEOM	: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri
DEOMP	: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi
DEOMY	: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönetmeliği
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DVİHE	: Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TEOG	: Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4.1: “Okul Meclisi uygulama” ölçeği zamana göre değişmezlik analizi	66
Çizelge 4.2: “Okul Meclisi uygulama” Ölçeği İç Tutarlılık Katsayıları	67
Çizelge 5.1: Cinsiyet değişkeni yüzde ve frekansları	68
Çizelge 5.2: Görev değişkeni yüzde ve frekansları	68
Çizelge 5.3: Kıdem değişkeni yüzde ve frekansları	69
Çizelge 5.4: Yöneticilik kıdemi değişkeni yüzde ve frekansları	69
Çizelge 5.5: Eğitim değişkeni yüzde ve frekansları	70
Çizelge 5.6: “Okul Meclisi uygulama Ölçeği”nin maddelerinin puan durumu	69
Çizelge 5.7: Okul yönetici görüşlerine göre Okul Meclisleri Projesi yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturma durumu	72
Çizelge 5.8: Okul yönetici görüşlerine göre Okul meclislerinin uygulama sorunlarının sebebi olarak Okul Meclisleri hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu	73
Çizelge 5.9: Yönetici görüşlerine göre Okul Meclislerinin seçim süreci ile ilgili işleyiş hakkındaki görüşleri	74
Çizelge 5.10: Okul yöneticilerinin demokratik değerlerden farklılıklara saygı ve hoşgörü değerini kazandırma düzeyi hakkındaki görüşleri	74
Çizelge 5.11: Okul yöneticilerinin Okul Meclisleri seçimini etkileme düzeyleri	75
Çizelge 5.12: Okul yöneticilerinin Okul Meclislerinin işleyişi hakkında eğitim çalışmalarını destekleme durumu	76
Çizelge 5.13: Yöneticilerin Okul Meclislerinin iletişimi artırma yönündeki görüşleri	77
Çizelge 5.14: Okul yöneticilerinin, Okul Meclislerinin yönetime katılma sorumluluğu eğitimi hakkındaki görüşleri	77
Çizelge 5.15: Okul yöneticilerinin, Okul Meclislerinin demokrasi bilinci kazanılması hakkındaki görüşleri	78
Çizelge 5.16: Okul yöneticilerinin, öğrencilerden gelen yeni fikirlere karşı tutum düzeyleri	79
Çizelge 5.17: Yöneticilerin, Okul Meclisinin yetkileri artırılması hakkındaki görüşleri	79
Çizelge 5.18: Okul yöneticilerinin, Okul Meclislerinin mevcut yapıya ilişkin kaygı düzeyleri	80
Çizelge 5.19: Okul yöneticilerinin, öğrencileri yönetime katma noktasındaki istek düzeyleri	81
Çizelge 5.20: Okul yöneticilerinin, karar alma sürecine öğrencileri katma istek düzeyleri	81
Çizelge 5.21: Yöneticilerin, Okul meclislerinin okul normlarına uyma ve başarıyı arttırma etkisi konusundaki düşünceleri	82
Çizelge 5.22: Okul yöneticilerinin, öğrencinin kendini ifade etmesine sağladığı katkı düzeyi hakkındaki görüşleri	83
Çizelge 5.23: Okul yöneticilerinin, Okul Meclisleri ile artan iş yükü hakkındaki görüşleri	83
Çizelge 5.24: Yöneticilerin, Okul Meclislerinin öğrencinin benlik algısına olan katkı düzeyi hakkındaki görüşleri	84
Çizelge 5.25: Yöneticilerin Okul Meclislerinin gerekliliği hakkındaki görüşleri	85

Çizelge 5.26: Okul yöneticilerinin, yöneticiler, Öğretmenler, veliler ve öğrencilerin Okul Meclislerine karşı tutumları hakkındaki görüşleri.	85
Çizelge 5.27: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclisinin başarısının artırılması için sorumlulukların artırılması konusunda ki görüşleri.	86
Çizelge 5.28: Yöneticilerin Okul Meclislerinin çalışmalarını destekleme düzeyleri.	86
Çizelge 5.29: Okul yöneticilerinin, Okul Meclis başkanının statüsünü artırılması hususundaki görüşleri.	87
Çizelge 5.30: Yöneticilerin, Okul Meclislerinin öğrenci ders başarısına yaptığı katkı düzeyi hakkındaki görüşleri.	88
Çizelge 5.31: Okul yöneticilerinin Okul meclislerinin etkinliğinin artırılması hususundaki görüşleri.	88
Çizelge 5.32: Okul Yöneticilerinin, Okul meclislerinin demokrasi ve hukukun üstünlüğüne olan inancı etkileme düzeyi hakkındaki görüşleri.	89
Çizelge 5.33: Okul yöneticilerinin, okulda otoriter anlayışa bakış düzeyleri.	90
Çizelge 5.34: Okul yöneticilerinin yönetim modellerine göre otoriter anlayışa bakış düzeyleri.	90
Çizelge 5.35: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclis Başkanının taleplerini değerlendirme düzeyleri.	91
Çizelge 5.36: Okul Yöneticilerine göre Okul Meclislerinin sorumluluk algı düzeyleri.	92
Çizelge 5.37: Yöneticilerin, demokratik davranış oluşturulmasında rol model olma düzeyleri hakkında ki görüşleri.	92
Çizelge 5.38: Okul yöneticilerinin, Öğrencilerin yönetime katılma hakkı konusunda ki görüş düzeyleri.	93
Çizelge 5.39: Okul yöneticilerinin, Okul Meclislerinin uzlaşma kültürü geliştirmedeki katkıları hakkındaki görüşleri.	94
Çizelge 5.40: Yöneticilerin, Okul Meclisine bütçe verilmesi hakkında ki görüşleri.	94
Çizelge 5.41: Okul yöneticilerinin, otoriter bir yönetim anlayışına sahip olma düzeyleri hakkındaki görüşleri.	95
Çizelge 5.42: Okul yöneticilerinin, bürokratik bir yönetim anlayışına sahip olma düzeyleri hakkındaki görüşleri.	96
Çizelge 5.43: "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanlarının yorumu	96
Çizelge 5.44: "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma düzeyi	97
Çizelge 5.45: "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanlarının görev değişkenine göre farklılaşma düzeyi	97
Çizelge 5.46: "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılaşma düzeyi	98
Çizelge 5.47: "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanlarının yöneticilik kıdem değişkenine göre farklılaşma düzeyi	98
Çizelge 5.48: "Okul Meclisi uygulama" ölçeği puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşma düzeyi	98
Çizelge 5.51: Okul Yöneticilerinin Okullarda Demokratik Okul Kültürünü Oluşturabilmesi hususundaki görüşleri.	101
Çizelge 5.52: Okul Yöneticilerinin Okullarda Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi hususundaki önerileri.	105

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Eğitim Sisteminin Açıklaması.....	33
---	----

ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETİCİLERİNİN DEMOKRATİK OKUL KÜLTÜRÜ OLUŞTURMADA, OKUL MECLİSİ UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ (BAHÇELİEVLER ÖRNEĞİ)

ÖZET

Demokrasi günümüzde en işlevsel ve insana değer veren yönetim biçimi olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde demokrasi kültürünün oluşması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Okul Meclisleri bu çalışmaların bir kısmını oluşturmaktadır. Öğrencilerin katılım, oy verme, tercih yapma vb. kavramlara belirli yaşlarda hâkim olması ve yaşaması, kültürün oluşmasında önemli rol oynamaktadır.

Bu araştırmanın amacı ortaöğretimde görevli okul yöneticilerinin, Okul Meclisi uygulamalarına karşı görüşlerini belirlemek ve Okul Meclisleri'nin daha sağlıklı işlemesine yönelik öneriler geliştirebilmektir. Bu çalışmada yöntem tarama modellerinden genel tarama modeli tercih edilmiştir.

Araştırmanın evrenini, İstanbul İli, örneklemini ise Bahçelievler ilçesinin 2014–2015 eğitim-öğretim yılı içerisinde ortaokul ve liselerinde görev yapan yöneticileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri; Bahçelievler ilçesinde bulunan tüm ortaöğretim kurumlarına hazırlanan anket ve ölçekler gönderilmiştir. Veriler toplandığında 234 tane anketin yapılan çalışmanın amacına uygun bir şekilde doldurulduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın nicel verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından ilgili alan araştırması sonucu elde edilen verilerden faydalanarak "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" geliştirilmiştir. Hazırlanan ölçeğin yapılan araştırmanın amacına uygunluğunu belirlemek üzere eğitim yönetimi ve denetimi alanında görev yapan öğretmen üyelerinin görüşlerinden faydalanılmıştır. Öneriler doğrultusunda ölçeğe son şekil verilmiş ve uygulama için hazır hale getirilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanları incelenmiş ve cinsiyet, görev, kıdem, yönetici kıdemi ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı görülmüştür. "Okul Meclisi ile yöneticileri öğrencilerden yeni fikirler öğrenebilir." önermesine katılımcıların çoğunluğu "Çoğunlukla Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Yeni fikirlerin üretilmesi ve üretilen fikirlerin kullanılması önemlidir. "Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır." önermesine katılımcıların büyük kısmı "Çoğunlukla" seçeneğini işaretlemiştir.

Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin okul Meclisi ile ilgili öğretmen, yönetici ve velilere yönelik seminerler düzenlemesinin uygun olacağı görülmektedir. Okul Meclisinin okul yönetimi karar alma sürecinde etkili olmaları sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Demokrasi, Okul Meclisi, Yönetici, Katılım, Öğrenci.

RESEARCH ON THE VIEWPOINTS OF SECONDARY EDUCATION INSTITUTION MANAGERS REGARDING THE IMPLEMENTATIONS OF THE SCHOOL COUNCIL DURING THE PROCESS OF FORMING DEMOCRATIC SCHOOL CULTURE (BAHCELIEVLER SAMPLE)

ABSTRACT

Today democracy is accepted as the most functional regime which at the same time appreciates humans the most. Studies have been made in our country in order to form the democracy culture. School councils form some part of these studies. The state of students' experiencing and being dominant on concepts such as participation, voting, making preferences, etc. on a certain age plays a significant role on forming this culture.

The aim of this research is to define the opinions of school managers towards school council implementations and develop suggestions for the school councils to function more efficiently. During this study, scanning method, which is one of the research methods, has been used. Among the scanning methods, the general scanning method has been preferred.

Bahçelievler District of the town of Istanbul forms the population of the research, and the managers who have worked in the secondary education institutions in Bahçelievler during the 2014-2015 academic year form the sample of it.

In order to collect the data of the research, firstly, the surveys and scales that had been prepared in advance were sent to all the secondary education institutions within Bahçelievler. When the data was collected, it was seen that 234 of the surveys had been filled in a proper way as regards the aim of the research.

In order to collect the quantitative data during the study, "School Council Implementation Scale" which had been authentically prepared by the researcher by using the data achieved at the end of the relevant field research, was used. In order to determine the suitability of the scale to the aim of the project; the opinions of the lecturers who work in the fields of education management and supervision were made use of. The scale was finalised in accordance with the suggestions given and made ready for implementation.

At the end of the study, "School Council Implementation" scale points have been investigated and no significant difference has been noticed among the levels of gender, post, seniority, manager seniority and education. Most of the participants have ticked up the alternatives of "I totally agree" and "I mostly agree" for the statement of "The school council and its administrators can learn new ideas from students." It is important to produce new ideas and use them. A great deal of the participants have ticked up the alternative of "I mostly agree" for the statement of "Occasionally problems arise during the implementation as the administrators, parents and students do not have sufficient information regarding the school council."

It is seen that sometimes problems arise during the implementation as the administrators, parents and students do not have sufficient information regarding the

school council. In this regard, it is believed to be appropriate that school managers organise seminars for the teachers, administrators and parents regarding the school council. The school council should be made effective during the school council decision-making process.

Keywords: Democracy, School Council, Manager, Participation, Student

1. GİRİŞ

1980'lerde ve 1990'ların başlarında Avrupa'da yeni demokrasiler inşa etmenin veya demokrasiyi sürdürmenin, değiştirilmiş bir anayasa veya yeni liderlerden demokrasiye dair teşvik edici sözler duymaktan daha fazlasının gerektiği açıkça anlaşıldı. Vatandaşların demokratik bir toplumun işleyişini, bireylerin değişikliği etkilemek üzere birbirleri ile nasıl çalıştığı ve birbirlerine ne şekilde bağlı olduklarını anlamaları gerekiyordu. Bu değerlerin, okuldaki genç bir insandan yetişkin bir vatandaşa; yerel yönetim organlarından ulusal parlamentoya kadar yansıtılması gerekmektedir (Turney-Purta, Barber, 2005: sy).

Eğitim ile şekillendirilmeye çalışılan hedef kitlelerden en önemli bir bölümünü ergenler oluşturmaktadır. Çünkü ergenlik dönemi insanın hızlı bir şekilde kendini oluşturmaya çalıştığı bir dönemdir. Bu dönem içinde ergen kendini değiştirip geliştirirken aynı zamanda oluşturur da. Yapılan bütün araştırmalar bu dönemin bireyin, bağımsız, karar alabilen, kararlara katılabilen bir kişilik geliştirebilmesi için önemli olduğunu göstermektedir.

Bağımsız bir birey olarak genç, toplumsal yaşamda kendine yön vermek ister. Benlik algısının güçlü olması için kendine güvenilmesini ister. Kendi yaşamını şekillendirecek konular noktasında karar verip bunun çevresi, ailesi ve toplum tarafından onaylanmasını ister. Ailesinin ve çevresinin almış olduğu kararlara güvenmesini ister. Çünkü güvenin olmadığı durumlarda kuşak çatışması artacak, bir birey olarak genç sorumluluk almaktan kaçacaktır.

Çağımız değerleri gereği demokratik okul kültürü oluşturabilmek, okul sıraları ile tanışıldığı dönemde başlamakta ve atılacak doğru adımlarla gerçekleşmektedir. Demokrasi kültürünün yaygınlaşabilmesi için sadece sandıkta oy kullanma ile sınırlandırılmayan bir katılım anlayışını geliştirmek gerekir. Daha özgür düşünen bir toplumda demokrasi bilinci, ancak özgürce karar alabilen, kararları tartışabilen, sorgulayan, müdahaleci ve çözüm üretici bireylerle mümkündür. Hak, özgürlük, saygı, hoşgörü, farklılıklara saygı gibi demokratik ilke ve değerlere ait bilgi ve kültürün aktarılması, bu değerlerin okul ve okul dışında hayata geçirilmesi ve demokratik yurttaşlık becerilerinin öğrenciler tarafından kazanılmasını gerekli kılar.

Eğitim öğretim kurumlarının gelecek neslin politik değerleri üzerinde özellikle önemli bir rolü vardır:

Eğitim ğretim kurumları sadece sınıf içi eğitim vermekle kalmayıp aynı zamanda bireylerin demokrasiyi öğrenmesini ve ğrenci meclisleri veya diğer gruplar aracılığıyla kendilerini ifade etmelerini sağlamaktadır. Bu ortamlarda öğrenciler kendilerini güçlü katılımcılar olarak ifade etme fırsatı bulurlar. Bu bağlamda çeşitli Avrupa lkeleri ve Kıbrıs'ta gençler ile yapılan çalışmalar, gençlerin ülke siyasetinde oy kullanmaya ilişkin görüşleri belirlenirken, gençlerin kendi ülkelerindeki yönetim şekillerinden bariz şekilde etkilendiği görülmüştür. Örneğin Rusya'da okullar, oy vermenin önemini öğretmekte fakat ülkelerdeki politik kültürün öğrencilerin oy vermede veya diğer siyasi eylemlerde yer almadaki hevesini zaman zaman körelttiği görülmüştür. Finlandiya, Danimarka ve Slovenya gibi bazı ülkelerde, öğrencilerin oy kullanmayla ilgili çok az şey öğrendiği fakat yine de oy kullanmaya nispeten daha meyilli oldukları görülmüştür. Litvanya'da, geleneksel politik aktivite normlarının (okullarda buna dair çok bir şey olmamasına rağmen) kabul gördüğü ortaya çıkmıştır (Turney-Purta, Barber, 2005: sy).

Türkiye, Cumhuriyetin temellerini atıp, eğitim reformları ile başlattığı ağdaşlaşma hareketini, imzaladığı uluslararası sözleşmeler ile demokrasi eğitimin niteliğinin de nasıl olması gerektiğini belirlemiştir. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara ilişkin "Uluslararası Sözleşme"ler ile "Birleşmiş Milletler ocuk Hakları Sözleşmesi"ni incelediğimizde bir hukuk devleti olarak demokrasi eğitiminin yapılan anlaşmalarında gereği olduğu anlaşılmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Çocuğun sosyal katılım hakkı, aile, okul, çeşitli sanat, müzik, spor kulüpleri, dernekler vb ortamlarda etkin bir şekilde çocuğun var olabildiğini tanımlar. Ülkemizde ocukların demokratik haklarını kullanabilmeleri çerçevesinde, on beş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip her ocuk yasal temsilcilerinin yazılı izni ile ocuk dernekleri kurabilmekte veya kurulmuş ocuk derneklerine ye olabilmektedir. Halen 13 ocuk derneği ve 4911 gençlik derneği faal durumdadır. Ülkemizde ocukların yaşadıkları tüm alanlarda, onların görüşlerine saygı gösterilmesi ve karar alma süreçlerine katılımlarının sağlanmasına yönelik, ocuk hakları komiteleri, kent konseylerinin ocuk Meclisleri ve Okul Meclisleri gibi uygulamalar bulunmaktadır (ASPB,2012: 27-28). Demokratik yönetim biçimi çok sayıda bireye en büyük özgürlüğü veren, olası en büyük çeşitliliği tanıyan ve koruyan siyasi yaşam biçimidir (Touraine, 2011: 25). Demokrasi bir yönetim ve yaşam biçimidir.

Demokrasinin temeli “değerler”dir. “Demokratik değerler”in hayat bulması o ülkede demokrasinin uygulandığının da göstergesidir. Okul Meclisleri, demokratik değerlerin hayat bulması ve demokrasinin benimsenmesi yolunda atılmış önemli bir adımdır. Uygulamaya dönük bu çalışmanın varlığını devam ettirmesi için en büyük sorumluluk okul idarelerine düşmektedir. Çünkü sahiplenilmemiş bir proje anlamını kaybeder. Demokratik Toplum Bilinci düşüncesinin varlığı ve sürdürülebilirliği, bu sorumluluğu hayata geçirecek olanların eğitimi ile mümkündür. Eğitim ile demokrasinin güç kazanacağı muhakkaktır, bu hususta Murat’ında (2009: 42) belirttiği gibi “Kendini bireysel yönden geliştirmek ve değiştirmek isteyen kişilerin; yaşantılarını sürdürebilmek, yetilerini geliştirmek, onurlu bir biçimde çalışma ve yaşama, hayatın her alanına katılmak, yaşam standartlarını sürdürmek için ihtiyaç duydukları her türlü öğrenme imkânlarından faydalanabilmeleri için öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış eğitim imkânlarından faydalanmaları gerekmektedir.

Türkiye gibi nüfusunun önemli bir bölümünü gençlerin oluşturduğu bir toplumda, gençlerin toplumsal sorunların çözümünde gereği kadar yer almaması ve yönetme erki içinde temsil edilememesi düşündürülemez.

İletişimin ve etkileşimin hayatımızı ve düşüncelerimizi yoğun bir şekilde etkilediği bu dönem, bilgi çağıdır ve biz bilgi toplumunda yaşamaktayız. Bilgi toplumu Fındıkcı 'ya (1996: 26) göre; “bilginin üretiminin ve iletiminin yaygınlaştığı, bilgiyi temel sermaye yapan, bilgi üretimi işinde faaliyet gösterenlerin çoğunlukta olduğu, ömür boyu öğrenmenin yaşamın parçası olduğu bir hayat” olarak tanımlanmaktadır.

Demokratik toplumlarda herkesin temel hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmelidir. Bu hak ve özgürlüklerin sahiplenilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin herkes tarafından bilinip öğrenilmesiyle mümkündür. Türkiye’de genç nüfus içinde ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrenci sayısı 2013-2014 Eğitim Yılı istatistiklerine göre 5.420.178’dir ve Ortaöğretimdeki Okul Sayısı ise 10.955’dir (MEB, 2014:118). Öğrenci sayısının bu büyüklüğü, demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak öğretebilmenin önemini daha da artmıştır.

Türkiye, New York’ta 15 Ağustos 2000 tarihinde imzalanan ve 2003’te 4867 sayılı Kanun ile uygun bulunan "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmeyi 10.7.2003 tarihinde onaylanmıştır. Sözleşmeye göre; sözleşmeyi imzalayan devletler eğitimin herkesin hakkı olduğu kabul etmiştir. Eğitimin her bireyin kişiliğini şekillendirdiğini ve “eğitilmiş bir kişilik”in onur duygusunu

perçinleştirici olacağından yola çıkarak, bu durumun insanın özgürlüğüne duyulan saygıyı güçlendireceği yönünde anlaşmışlardır. Anlaşma ile devletler eğitim ile bireylerin topluma katılmada daha etkin ve özgür olacaklarını vurgulayarak bütün halkların dostluk içinde hoşgörüyü sahip olacağını belirtmişlerdir.

Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesini kabul etmiştir. Birleşmiş milletlerin alt birimi olan UNICEF'in (1989) tanımladığı haklardan bir tanesi de "Katılım Hakkı"dır. Çocukların katılım hakkı, çocukların kendi toplumu içinde veya topluluklar içinde aktif bir rol oynayabilmeleri gerektiğini temel almaktadır. Katılım hakkı, kendi görüşlerini ifade etmek ve yaşamlarını etkileyen bütün konularda yetki sahibi olmak gibi hakları da kapsamaktadır. Bireyin yetenekleri geliştikçe, bireye sorumluluklarının ve haklarının bilincinde bir birey olarak, yetişkinliğe hazırlanmaları için katılma hakkını kullanacağı fırsatların verilmesi de gerekir. Çocuk Haklarının 12. maddesine göre "çocuğun kendini ilgilendiren her konuda çocuğun görüşünün dinlenmesi ve dikkate alınması" gerekir. 12. madde ile birlikte katılım hakkının nasıl ele alınacağı; 10, 11 ve 13. maddelerde de açıklanmıştır. Bu açıklamaya göre; "Yetişkinler çocukların yaş ve olgunluk düzeylerini, çocukları içinde buldukları ortam ne olursa olsun, mutlaka dinleyerek anlamalı ve onları karar verme süreçlerine katmalı ve ya teşvik etmeli"dirler. Çünkü çocuk tarafından ortaya konulan düşünce, konuya/olaya ya da soruna farklı bir bakış açısı ve sorunu çözecekleri de yepyeni bir deneyim katabilir. Bütün bu birikimler karar vermede politika oluşturmada, yasa yapmada ve değerlendirilmede dikkate alınmalıdır (Uluslararası Çocuk Merkezi "ICC", 2009).

Ayrıca "8. Beş Yıllık Kalkınma Planı"nda, DPT (2000: 96) eğitimin amaçlarını şu şekilde belirlemiştir: "Atatürk'ün belirlediği ilke ve inkılaplara bağlı, düşünen, algılayan ve problem çözebilen yeteneği gelişmiş, demokrasinin değerlerine bağlı, yeni düşüncelere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, millî kültüre bağlı, sosyalleşmiş, farklı kültürleri anlayabilen ve çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilimsel ve teknolojik üretimine yatkın ve beceri seviyesi yüksek, bilgi çağının insanı olarak eğitmektir", şeklindedir. Belirlenmiş unsurlar içinde en temel öge demokrasi eğitimidir.

Bozkurt'un (1995: 9) günümüze dair genel bir değerlendirmesi şöyledir: "20. yy'ın başlarında izlenmiş olan toplumsal, siyasal ve ekonomik değişimler, iki büyük ve pek çok yerel savaşın yaşanması, bilim ve teknolojide hızlı ve yoğun gelişmeler, liberal ekonomilerin ve demokrasilerin yaygınlaşması, sanatsal açıdan köklü değişimler, iletişim teknolojisi sayesinde küçük bir köy görünümünü almış dünya, hızlı

artan nüfus ile artan sömürü ve ayrımcılık. Bütün bu değişmelerin temelinde olan ise bulunduğu durumdan farklı bir duruma geçmeye çalışan bireyin geleneksel değerlerden kurtulma çabasıdır. İlkel ve ilkel toplumun büyük direnç gösterdiği değişim, çağdaş toplum için bir beklenti ya da zorunluluktur; çağdaşlaşma öncesinde geleneklerin kurumlaştırılmasına karşılık modern toplumda değişim kurumsallaştırılmıştır". Bozkurt'un 20 yy'a dair bu tespiti toplumsal değişimin zorunluluğu üzerinedir. Toplumların bu değişime gösterdiği tepki biçimi modern değerlerin egemen olduğu dünyaya ne kadar yakın veya uzak olduğumuzu göstermektedir. Toplumun eğitim ve demokratik değerlere verdiği önem modern dünyadaki yerini belirlemektedir.

Bir toplumda genç nüfusun her kesimine ulaşmak gerekir. Avrupa komisyonu kararlarına göre; Toplumun gençlerin katkılarından gerçekten faydalanabilmesi için bütün gençlere katılım haklarını kullanabilmelerine yönelik gerekli araçlar ve fırsatların sunulması gerekir. Daha az, hatta en az imkânlarla sahip gençlerin bile katkıda bulunabilmesini ve bu katkıların dikkate alınabilmesini sağlamak, katılım hakkının diğer gençler kadar onlar için de temel bir hak olması nedeniyle önemlidir. Ancak, bu sadece etik değerlere göre, dışlanmayı önlemenin ya da çeşitliliğin zenginliğini kabul etmeye ilişkin bir mesele değildir. İmkânı kısıtlı gençlerin katılımı, sağlıklı demokrasilerin ve toplumların bir göstergesi olarak düşünülebilir (Croft, 2008: 9).

Türkiye'de okullarda çocuğun katılım hakkını kullanabilmesi konusunda çeşitli mekanizmalar bulunmakla beraber, okullardaki kararlara çocukların katılımı çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Türkiye çok yakın tarihe kadar gençlerin ve çocukların katılım hakkının kullanımı için bir strateji üretememiştir. Çocuğun katılım hakkının hayata geçirilmesinin gerekliliğini ilk ortaya koyan strateji belgesi Aralık 2013 tarihinde yayınlanan 2013-2017 MEB strateji ve eylem planıdır (Beyazova vd, 2015: 57). Eğitim yönetiminin bilimsel araştırmalarında, otoriter-gelenekselci anlayış içinde yetişmiş yöneticilerin okul gençliğine karşı tutumlarında değişiklik olup olmadığı merak edilmiş ve araştırılmıştır. Türkiye'de ortaöğretim ile ilköğretim ikinci kademesi olan ortaokullarda okul yönetimleri okul meclisleri projesine yeteri kadar ilgi göstermemiş sadece kağıt üzerinde bürokratik kırtasiyecilik yapmış ve kırtasiyeci mantığı ile ilk uygulama yıllarında Okul Meclislerini işlevsiz bırakmıştır.

Bürokrasi kuramı Alman bilim adamı Max Weber tarafından geliştirilmiştir. Bu kuram, klasik yönetim anlayışlarının dayanağıdır. Çalışanların duyguları dikkate alınmaz,

her şey akla dayalı bir şekilde çözülmelidir. Her şey bürokratik şema içinde düzenlenmelidir (Çelik, 2011: 78).

Bugün hala Okul Meclislerinin işlevsizleştirilmesi ile ilgili tavırları değerlendirip eleştirmeden devam eden okul yönetimleri vardır. İlköğretimin ikinci kademesinden mezun olan öğrencilerle yapılan bir sohbette, öğrenciler yapılması gereken Okul Meclis Başkanlığı seçimlerini yapmadıklarını ve Demokrasi ve İnsan Hakları derslerinde ya sınav hazırlıkları yaptıkları ya da etüt ders çalışmaları yaptıklarını dile getirerek, sistemin ve projenin sağlıklı işlemediğini gözler önüne sermişlerdir.

Türkiye’de millî eğitimin yıllardan beri gelişmemesinin en temel sebebi idari yapı içindeki merkezi “ben bildimci” anlayıştır. Yıllar içinde kronikleşen bu durum karşısında merkezi yönetim, karar alma süreçlerine okulun veya örgütün herhangi bir konu hususunda alınan kararların taraflarını yani paydaşları sürecin içerisine katamamıştır. Paydaşların karara katılımını sağlayacak, öğrencinin kendini ifade edebildiği, özerk bir demokratik eğitim kurumu ancak ortak geliştirilecek misyon ve vizyona sahip yeni bir yönetim ile aşılabilecek bir sorundur.

Sağlıklı bir eğitim sistemi için öncelikle bireyin özgürleşmesi gerekir. Birey özgürlüğünün önünde ki engeller kaldırıldıkça eğitim sistemi de sağlıklı bir yapıya kavuşacaktır. Bireyin almış olduğu eğitim kazanılan ekonomik ve toplumsal statü öğeleri ancak bireyin kendini önemli hissedebildiği ölçüde değerlidir. Birey bu öğeleri kendi amaçları doğrultusunda organize edebilirse, kendini değerli hissedecektir.

İnsan hakları, demokrasinin gelişimi ve yurttaşlık eğitimi açısından vazgeçilmez bir unsurdur. İnsan hakları bakımından gelişmiş dünyanın temel ölçüleri vardır, bunlardan bazıları; tüketim düzeyi, gelir seviyesi, iletişimden faydalanma oranı, eğitim vb. dir.

Lord’un (2007: 3-4) yapmış olduğu çalışmasına göre insan haklarının kaynağı insan ihtiyaçlarıdır. Çünkü herkes yalnız “yaşama hakkı”na değil, “onurlu olacak bir şekilde yaşama hakkı”na sahip olduğunu söyler. İnsan haklarının varlığı için, saygın bir hayat sürmek ve belirlenen temel şartlar ile kaynakları gerekli olduğunu da kabul eder. Temel insan hakları önemli özelliklere sahiptir. Bu özellikleri aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- I. Evrenseldir yani, ırk, renk, cinsiyet, etnik veya sosyal köken, din, dil, millet, yaş, cinsel yönelim, engeli veya diğer durumlar ayrımı yapmadan, dünyadaki bütün insanlar için geçerlidir.

- II. Dünyadaki bütün insanlar için eşit ve ayırım gözetmez. İnsan hakları için tek şart insan olmaktır.
- III. İnsanın doğumuyla elde ettiği bir haktır. İnsan hakları kimliğinizin doğal bir parçasıdır.
- IV. İnsan Hakları devredilemez. İnsan hakları her insana ait haktır. Hakların insanlara devletler veya bir başka makam tarafından verilmez ve geri alınamaz.

Dinç, vd. (2013: 4) göre: Demokrasinin yaşantımızın bir parçası olmasının en önemli aracı kuşkusuz eğitimidir. Eğitim ile birey toplumsal kültür ile tanışır. Toplumsal kültür edinme süreci aynı zamanda demokrasi kültürünün edinilme süreci olarak da tanımlanabilir. Bu süreçte birey kaçınılmaz olarak demokrasi değerleri ile tanışır ve toplumun demokratik değerleri edinir. Bireyin bu değerler ile tanışmasını sağlayacak kişiler ise öğretmenlerdir. Öğretmenlerin bu değerleri kazandırabilmeleri için öncelikle kendilerinin demokratik değerler, anlayışlar, tutumlar ve ideallere sahip olması gerektiğinin önemi ise aşikârdır.

Ülkemizde, öğrenciler okuldaki yönetim süreçlerine, karar verme, danışma veya bilgilendirici rollerini üstlenerek katılabilirler. Öğrencilerin okul ile ilgili konularda düşüncelerini açıklama hakkına sahip olduğu birçok farklı şekilde dile getirilir. Fakat bu hak, okul yönetimi için bağlayıcı değildir. Yasal olarak tanımlanan hakların azlığı yanı sıra manevi kültür ögesi olan manevi değerlerin eğitimi uzun soluklu bir süreçtir. Demokratik kültür manevi değerlerin eğitimi ile kazandırılır. Manevi kültür ögesi olan değerler eğitiminin uzun soluklu bir süreç alacağıdır. Demokratik okul kültürünün oluşmasında en önemli unsur olan okul yönetimlerinin zihinsel değişimi gerçekleşecektir.

1.2. Problem cümlesi

Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Okul Meclisi uygulamalarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Alt problemler

1. Okul Yöneticilerinin Okul Meclislerinin gerekliliğine yönelik görüşleri nasıldır?

2. Okul Yöneticilerinin Okul Meclisi uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?
3. Okul Yöneticilerinin Okul Meclisi uygulamalarının geliştirilmesine ilişkin görüşleri nasıldır?
4. Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin okul başarısına etkisine ilişkin görüşleri nasıldır?
5. Okul yöneticilerinin "Okul Meclislerinin Uygulanması ve Geliştirilmesi" konusuna ilişkin görüşleri "Cinsiyet, öğretmenlikte kıdem, öğrenim durumu, yöneticilikte kıdem" değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Okullarda Demokratik Okul Kültürü oluşturabilmek için neler yapılabilir?
7. Okul Meclislerinin daha etkili olması için neler yapılabilir?

1.4. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı ortaöğretimde görevli okul yöneticilerinin, Okul Meclisi uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemek ve Okul Meclislerinin daha sağlıklı işlemesine yönelik öneriler geliştirebilmektir.

1.5. Araştırmanın önemi

Ülkemizde eğitim yöneticilerinin tutumları üzerine yapılan araştırmalarda, yöneticilerin geleneksel ve otoriter bir tutum sergiledikleri düşünülmektedir. Yönetim modelleri incelendiğinde, geleneksel yönetim anlayışının sayıltıları ile örtüşen tutum örnekleri ile karşılaşılmaktadır. Bu durumu değiştirmek için yeni eğitim yönetimi modelleri geliştirilmiştir. Bu yönetim modelleri içinde en fazla öne çıkan anlayış, yönetim yerine yönetişim olarak ifade edilen okulu paydaşları ile birlikte yönetmek anlayışıdır. Bu yeni anlayışın en temel çıkış noktası; demokrasiyi bilen, haklarının bilincinde ve sorumluluk alarak yönetime katılmayı öğrenen ve katılan bir yeni nesil oluşturmaktır.

Kişinin değerinin daima ve değişmez bir geçerliliği olduğunun dile getirildiği toplum, insanın mutlak anlamda biricik bir özne olduğunu kabul eden toplum, aynı zamanda, bireyler arasındaki soyut denkliliği bir ilke olarak ortaya koyan ve bu ilkeyi önemli ölçüde yaygınlaştıran toplumdur (Gauchet, 2013: 126). Toplumsal yapı içinde yasal-hukuksal eşitlik anlayışına göre oluşturulan teorik ilkesellik ile toplumda demokratik tutumların hâkim olduğunu söyleyemeyiz. Demokratik tutum Grioux'a (2007: 65) göre: Eğitimi demokratik bir çaba olarak ele almak; yükseköğrenimin bir yatırım fırsatından, yurttaşlığın tüketiminden, öğrenmenin bir işe hazırlanmaktan ve demokrasinin yerel bir mağazada seçim yapmaktan fazlasını ifade ettiğini kabul etmekle başlar. Ve bir toplumda insan haklarına ve kişiye duyulan en özenli saygı bile, bu toplumda insanla ve kişinin statüsüyle ilgili problemleri çözmek için kendi başına yeterli değildir. Bireylerin haklarının toplum tarafından kabul ediliyor olmasının, aynı toplumun bireye bu hakları kullanması için gerekli özerkliği tanıdığı anlamına gelmiyor oluşudur (Gauchet, 2013: 127).

Bireyin kendini geliştirmesi, bir davranış biçimlendirmesi olduğuna göre bu davranışın nasıl kazanıldığı yani sosyalleşme süreci büyük önem taşır. Bu süreç, eğitim ve yetiştirme ile yakından ilişkilidir.

Ancak gençliği kategorize etme korkusu eğitimcileri ve kültür eleştirmenlerini değişen ekonomik koşullara tutsak olan mevcut genç üzerindeki etkileri ele almaktan alıkoymamalıdır (Giroux, 2007: 57). Giroux'un belirttiği gibi araştırmacı çeşitli özelliklerine göre gençliği sınıflara ayırmayı bir durum tespiti olarak görmeli ve gerçekliği açıklamak noktasında cesur olmalıdır.

Eğitim, sosyalleşme süreci içinde kendiliğinden oluşan etkileşim yoluyla öğrenilen davranışlar olarak insanlık tarihi kadar eskidir. "Okul sistemi" ise oldukça yeni bir olgudur (Tatlıdil, 1993: 2). Tatlıdil'inde belirttiği gibi eğitim sosyalleşme süreci içinde önemli bir yere sahiptir. Bu sürecin demokratik değerler ile desteklenmesi önemlidir. Süreç içinde benlik algısının güçlü olması, kimliksel değerlerin benimsenmiş olması gibi beklentileri gerçekleştirmek için eğitimcilerin bu değerleri aktarması gerekir. Burada temel sorun "bireye yeterince rehberlik yapabiliyor muyuz?" sorusuna cevapta saklıdır.

Toplumsal yapıyı oluşturan kurumlar kendilerini örgütleri aracılığı ile somutlaştırırlar. Örgütler sadece mal ve hizmet üretmezler. Toplumsal örgütler toplumsal kurumlara ait değer ve normları sosyalleşme süreci içinde yeni nesillere aktarır. En temel görevlerinden biride değerleri aktarımını sağlamaktır.

Türk eğitim sisteminde eğitim örgütlerinin kurulması yasal metinlerle belirlenmiş olup, kamu okulları devlet tarafından kurulmakta, örgütlenmekte ve işletilmektedir. Eğitim örgütleri olarak kamu okullarının kurulması, eğitim organizasyonları günümüzde de hala devam etmektedir. Bundan dolayıdır ki okul yöneticileri herhangi bir örgütlenme eylemine girmezler sadece var olan durumu devam ettirmektedir. Çünkü okulların her türlü yapı, kadro ve donatım koşullarının çoğu Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanmaktadır (Yılmaz, 2013: 147). Yakın geçmişe kadar okul yöneticisinin sahip olduğu yapı içinde örgütlenme yapmaması, kendi kurumuna özgü yönetim tarzı oluşturmaması ve yönetim ekibini oluşturmaması okul yöneticisini pasifleştirmiş ve aktif lider bir yönetici karakterinden uzaklaştırmıştır. Bunun sonucu olarak; ülkemizde oluşan yönetici anlayışının sahip olduğu değerler, pasif, sistemin eğitim programını kanıksamış, risksiz, rekabetsiz, kadercı, yakın çevre dışındakilere güvensiz, çalışmanın zorunlu bir görev olarak görüldüğü, uzun vadeli planlama yapamayan anlayışı hâkim kılmıştır.

Türkiye'deki diğer kamu kuruluşları gibi okulların da yönetim ve işleyişinin merkeziyetçi bir anlayışla yürütüldüğü bilinmektedir. Bu anlayış çerçevesinde okul yaşamı ve okullardaki her türlü faaliyetle ilgili yasal düzenlemeler hiyerarşik bir düzen dâhilinde merkezi yönetim tarafından gerçekleşmekte dolayısıyla okullar arasındaki coğrafi, kültürel, soysa-ekonomik vb. farklar dikkate alınmamaktadır. Söz konusu merkezi yönetim anlayışı okulun yönetim ve işleyişinde, her okula özgü farklılıklar ile okulun bulunduğu toplumsal çevrenin okuldan beklentilerinin karşılanamaması sonucunu doğurmaktadır. Nihayetinde farklı sosyo-kültürel çevrelerinde bulunmalarına rağmen okullar, kendisine merkezi yönetim tarafından verilen görevleri yerine getiren ve bu süreçte de merkezden atanan yöneticilerce merkezin amaç ve önceliklerini gerçekleştirmeye çalışan bürokratik kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Dinç, vd. 2013: 13). Türkiye'de gelişen teknolojik yapıya rağmen hala kurumlar arası eşgüdümsüzlük kurumların yapmış oldukları çalışmalar ve yapılan bilimsel araştırmalar ile görülmüştür ki hala devam etmektedir. Eğitim ile ilgili kurumların yayınladıkları resmi belgeler, hala merkezi örgütlenme ile alınan kararların paydaş organizasyonundan yoksun olduğunu ve ya eksik olduğunu göstermektedir. Kâğıt üzerinde sorunsuz olan bir kurumun, bir denetleme ortamında onlarca eksikliği barındırdığı görülebilmektedir.

Karmaşıklığın nedenlerinden birisi de, yeterli ve uzun soluklu çözümlere kavuşturulmayan kimi toplumsal sorunların, değişik zamanlarda geliştirilen ve genellikle parçacıl ve geçici özellikler taşıyan önlemlerle eklenen yeni unsurlarla

içinden çıkılmaz duruma gelmiş olmasıdır (Acar, 2004: 49). Türkiye'deki eğitim sisteminin on yıllar boyunca sürekli yap-boz gibi değiştirilmesi hem okul yöneticilerinin hem de okulun diğer paydaşlarının kalıcı bir kültürel model yaratmalarını engellemiştir. Sorunun en önemli unsurlarından birini kurumsal ve stratejik belirsizlik oluşturmuştur. Acar (2004: 54) kurumsal ve stratejik belirsizliği şöyle açıklamaktadır. Kurumsal belirsizlik; birçok toplumsal sorun, kurumsal yapılardaki ve ağbağlardaki bölünmüşlük dolayısıyla belli bir soruna ilişkin kararlar; değişik siyasal alanlarında etkinlik gösteren ve katılımcıları, kuvvetleri vb. oldukça farklı çok sayıda aktör tarafından alınmaktadır. Stratejik Belirsizlik ise kamusal sorunlara çözüm arayanlar, birçok farklı siyasal önerisi ya da strateji taslağı ile başa çıkmak zorundadır. Burada özellikle vurgulanan, birçok karar vericinin sorunun özüne inmeden, dışarıdan müdahale ile işi daha karmaşık hale getirmeleridir.

Kurumsal ve stratejik belirsizlik sorunlarının çözümü noktasında uzmanların görüşleri önemlidir. Uygur (2013: 31), eğitimcilerin sahip oldukları donanım ile var olan sorunu çözemeyeceklerini çünkü almış oldukları eğitim onları statükonun dışına çıkmasını engellediğini belirterek yöneticiden beklentinin; İş, görevi kendisine buyurulanları yerine getirmek değildir şeklinde görüş bildirmiştir. Can (2002: 155) İnsanı değişim ve gelişim bilinciyle merkeze alan bir eğitim yöneticilerinin, ilk olarak öğretmenler ve diğer tüm çalışanlara da eğitim-öğretimi sevdirmeye, motivasyon içinde çalışmalarını sağlamak, okul kurumunun değerlerini benimsetip ve onunla bütünleştirme şartlarını hazırlamalarını beklenmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bunun tamamen gerçekleştirilmesinin okul müdürü için zor olan boyutlarının olduğunu, bunun ancak görevinin bilincinde, öğretmenliği sevgi, aşk, fedakârlık duygularına sahip en yoğun bir hizmet mesleği olduğunun bilincine sahip yöneticilerin bunun örneklerini verdikleri belirtmektedir. Can'a (2002: 155) göre okul yöneticisi;

- I. Okulu Çevreye açan, okulda yapılan ve yapılacaklardan başta velileri haberdar edecek, böylece velilerin ve çevredeki kuruluşların katılımlarını ve katkılarını sağlayabilen kişi,
- II. Okulda iletişim sağlayan, kararları paydaşlarla birlikte oluşturan, bilgi, haber ve duygu akışını sağlayacak, çevreyi, personeli ve öğrencileri her konuda bilgilendiren bir iletişimci,
- III. Yapılanların çalışmalarda tüm çalışanlar, öğretmenler, öğrenciler ve çevrenin güvenini kazanmış ve çevresine güvenen, her konuda okulda güven ortamı oluşturan,

- IV. Okulda ki tüm paydaşlar ile içtenlikle konuşabildiği, tartışabildiği, önyargısız değerlendirmeler yapılan ortamları oluşturan ve
- V. Okulda amaçları yönünde okulda birlikteliği sağlayan bir lider olmalıdır, şeklinde sıralama yapmıştır.

Modern karmaşık toplumlarda bireylerin mevcut pragmatik tutumları göz önüne alındığında yararın karşılıklılığı gereği koşulların uygun hale getirilmesi ile işbirliği kurmak ve sürdürmek isteyecektir. Bu koşulların sürekliliğini sağlayarak çözümleri hızlı gerçekleştiği, özerk bireylerin olduğu bir toplumsal yapı oluşturulabilir.

1.6.Sınırlılıklar

Araştırma;

1. İstanbul İl, Bahçelievler İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi liseler ve ortaokulların ölçeğe yanıt veren okul yöneticilerinin Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri ile
2. Veri toplama aracının uygulanması zaman açısından 2014–2015 öğretim yılı ile
3. Uygulamanın yapıldığı tarihlerde ulaşılabilen okul yöneticileri ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Sayılılar

1. Okul yöneticilerinin anketlere objektif ve doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.
2. Araştırma yöntemi ile istatistiksel analizde kullanılan yöntemlerinin, araştırmanın amacına uygun olduğu kabul edilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Örgüt Kültürü Kavramı

2.1.1. Örgüt tanımı

Şişman, örgütü iki farklı şekilde tanımlamıştır. Bunlardan birincisi (2011: 24): Örgüt Üyelerinin birlikte sosyal olarak oluşturduğu ve paylaştığı bir anlamlar sistemidir.

“Örgüt”e (Organizasyon/teşkilat), klasik bakış açısından yaklaşıldığında ortaya çıkan bir diğer tanımı ise , örgüt; mal ve/ ve ya hizmet üretmek amacıyla oluşturulmuş yapıdır. (Şişman, 2012: 168).

“Örgüt”ün Genç’e (2012: 53) göre tanımı ise şöyledir:

Geniş bir çevresel sistemin içinde sahip olunan amaçlar ve değerler, teknoloji, yapı, psiko-sosyal ve yönetim gibi alt sistemlerden oluşan toplumsal bir sistemdir.

Yine Genç’in yapmış olduğu bir diğer tanım (2012: 53) ise: “Örgüt, belirlenmiş amaçlar için bir insan grubunun çabalarını düzenleştirmeye yarayan belirli yapı, kural ve süreçler bütünüdür.”

Yukarıda yapılan bütün tanımlarda ortak olan kavramlara göre; örgütün bir sistem olduğu, belli bir yapısı ve amaçlarının olduğu, örgüte ilişkin sembollerin, normların ve eşgüdümlülüğün olduğu, örgütün kültürel bir yapı oluşturduğu ve yetki ve iletişim ilişkileri olduğu söylenebilir.

Örgütlerin analiz ve incelenmesi, belli parametreler göz önüne alınarak yapılmıştır. Bu parametreleri tayin eden ise, örgütlerin incelenmesi bakış açıları/perspektifleri (imajı, metaforu, model, kuram vb.) olmuştur.

Örgütsel perspektif ya da imajların, bilimsel düşünme ve gelişme ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır (Balcı, 2003: 31).

Örgütlere, bu güne dek değişik dönemlerde hep farklı perspektiflerden bakılmıştır. Toplumsal kurumlar sahip oldukları değer ve normları toplumsal örgütler aracılığı ile hayata geçirir. Toplumsal örgütlerin yönetimle olan bağı göz önüne alındığında, günümüzde örgüt ve yönetim sistemlerinin neden bilimsel olarak açıklanmaya çalışıldığı daha iyi anlaşılır.

Örgütlenme özellikle son yüz yıl içinde gelişmiş bilimsel olarak tanımlanmaya çalışılarak yeni örgütlenme modelleri ile geliştirilmeye çalışılmıştır. Örgütlenme ile ilgili tanımlardan bazılarını bakacak olursak:

Örgütlenme, genel olarak benzer işleri bir arada toplayıp ve uzmanlaşmış kişilerin bu işleri yapmalarını sağlayacak verimliliği ve bu nedenle etkinliği arttırmayı kapsar. Bunu da en başta rastgele iş yapmayı önleyerek işbölümü ve birbirleri ile uyum içinde yaparak sağlar (Çelik, 2011: 124).

Örgütlenme ilgili bir diğer kavram da örgütsel kontroldür. Örgütsel kontrol; örgüt amaçlarının gerçekleşmesi için, yönetimin yönetilenler üzerinde yeterince yönetme gücüne sahip olmaları şeklinde tanımlanabilir (Çelik, 2003: 63).

Yapılan tanımlara göre; güçlü bir örgütlenmenin temelinde yer alan uyum, işbirliği, inovasyon, motivasyondur. Bu da yönetimin gücü kadar, yönetilenlerin de yapıyı sahiplenmesi ile mümkündür. Yönetilenlerin kendilerini örgütün bir parçası olarak görmesini sağlayan faktörlerden en önemlisi, yönetilenin yönetime katılabilmesi, yani karara ve uygulama süreçlerinde yer almasıdır.

2.1.2. Örgütü açıklayan kuramlar

Örgütün tarihi, değerleri, varsayımları ve inançları, örgüt çalışanlarına yol gösteren hikâye ve mitler, örgütün kültürel şebekesi, adetler, gelenekler, törenler, örgüt kahramanları örgüt kültürünü oluşturan ve kültürün örgüte yeni gelen üyelere benimsetilmesinde yararlanılan unsurlardır. Bir örgütün gelenek, görenek ve değerleri, o örgütte işlerin ne şekilde yürütüldüğüne, örgütün daha önce ne yaptığına ilişkin çalışanlarına bilgi sunarken, bu yapıların daha önce örgütte ne kadar etkin ve başarılı olduğuna, örgütsel başarıya katkılarının ne oranda olduğuna göre şekillenmektedir (Vural, Coşkun, 2007: 99).

Aytaç (2004: 191) örgütü: “Batı ülkelerindeki örgüt yapılarının, reformasyon, sanayileşme, kentleşme, feodal yapıların yıkılması, ulus devletlere geçiş, seküler yapıların ortaya çıkışı vb. pek çok radikal sosyal/siyasal hareket süreci sonunda gelişip karmaşıklaştığını açıklayarak bununla birlikte toplumsal ihtiyaçların artması, işbölümü ve uzmanlaşmanın artması ile birlikte ve bunun doğal bir sonucu olarak örgütsel yapıların spesifik hizmet birimleri şeklinde var olmalarına neden olduğu” ve “Toplumdaki bu farklılaşma ile, iktisadi örgütler, siyasal örgütler, adli ve askeri örgütler, eğlence/boş vakit değerlendirme örgütleri, sağlık ve eğitim örgütleri vb. çok farklı örgütsel yapılar meydana geldiği, bunların giderek kompleks birimler olduğunu”

belirtir. Ayrıca “bu örgütlerin, bilimsel gelişmelerden de güç alarak, kendi içlerinde etkin bir hizmet ağı meydana getirdiğini belirterek gelişen süreç ile rasyonalite, otorite, denetim, öngörülebilirlik, hesaplanabilirlik, maksimum kârlılık vb. kriterler ile örgütsel yapılar yaygınlaştığını” da belirtmiştir.

Sosyolojide Talcott Parsons tarafından geliştirilen sosyal sistem kuramına göre örgütün temel özellikleri; Örgütün değer sistemi, kaynakların sağlanma mekanizmaları, örgütün parçalarını kaynaştırma araçları, toplumla olan kurumsal bağlardır. Örgütün değer sistemi onun amaçlarını tamamlar ve meşrulaştırır. Kaynak sağlayıcı mekanizmalar, bir anlamda örgütün çevreye uyumunu sağlar. Örgütün toplumla ilişkisi de onun toplum yapısı içinde en uygun yere, yapıdaki diğer birimlerle ahenkli biçimde yerleştirmeyi gerektirir (akt. Bursalıoğlu, 2012: 36)

Modern toplumların ürettiği ve geliştirdiği örgütler, toplum içinde artan işbölümü ve uzmanlaşma ile ortaya çıktılar. Toplum içinde gerekli her türlü görev ve organizasyonda kullanıldılar. Modern toplumlarında gelişen örgütler, örgüt içi roller, davranış kuralları, statüler önceden belirlenir ve yaptırımlarla desteklenir. Modern toplum örgütleri, sahip oldukları anlayış gereği kuralcıdır, enformel ilişkilere karşı sert bir tavır takınır.

Şişman’a (2012) göre rasyonel açıdan örgüt, önceden belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek için oluşturulmuş bir yapıdır. Rasyonellik, örgütler açısından amaçların en üst düzeyde etkili biçimde gerçekleştirilmesini ifade eder. Rasyonel örgütün temel varsayımlarını Şişman (2012: 170) şu şekilde belirlemiştir:

- I. Örgütler, önceden belirlediği ve tanımladığı bazı amaçlar için vardır.
- II. Her örgüt yapısı, amaçları, stratejisi, çevresi, teknolojisi ve insan öğeleriyle uyumlu olmalıdır.
- III. Örgüt içinde uzmanlaşma ve bireysel performans önemlidir.
- IV. Örgütsel yapı içindeki sorunların kaynağı, uygun olmayan örgütsel yapı ve sistemlerdir.
- V. Örgütsel etkinlik için kontrol ve eşgüdüm önemli bir faktördür.
- VI. Örgüt içinde kontrol ile eşgüdüm ancak, otorite, norm, politikalar, standart işlemler, izlek, bilgi sistemleri, toplantılar gibi araçlarla sağlanır.

Kamu örgütlerinin uzmanlar tarafından yalın örgüt haline getirilmesi gerekliliğini altı çizilir. Yalın örgütleri Koçel (2010: 426) şöyle tanımlayıp açıklamaktadır: “Yalın

örgütler müşterilerin arzu ettiği kalite standartlarının yakalanabilmesi ve müşterinin talep ettiği ürünün hızlı bir şekilde sağlanabilmesi adına gereksiz, bir başka ifadeyle katma değer yaratmayan, süreç ve mevkilerden kurtulma eğiliminin bir sonucudur. Bu örgütlerde işi yapanlarla işle ilişkin kararları verenler olabildiğince yakın bir ilişki içindedir. Örgüt genel yapısı itibariyle küçülmüş ve esnekleşmiştir. Tüm bu özellikleri sayesinde yalın örgütlerin iç girişimcilik potansiyeli oldukça yüksektir. Değinen bu özellikler ışığında, aşağıda sıralanan çeşitli hususların örgütleri yalınlaştırma çabaları için dikkate alınması önerilmektedir. Bu öneriler şunlardır:

- a. Değer yaratan süreçlere odaklanmak.
- b. Yönetimin işe ilgi ve destek göstermesi
- c. İnsan kaynaklarına önem vermek
- d. Üst yönetim yetkiyi kritik işler dışında diğer işleri operasyonel düzeyde çalışanlara devretmelidir.
- e. Müşteriyle yakın ilişkiler kurulmalıdır.”

Şişman'a (2012: 201) göre iki tür örgüt modeli bulunur: Merkeziyetçi(dik) ve merkeziyetçi olmayan(yatay) örgüt modelidir. Dikey örgüt, belirli bir kişinin yönetiminde yukarıdan aşağıya doğru kademelerin yer aldığı modeldir. Yatay örgüt ise katı hiyerarşinin olmadığı, ekip ve takım çalışmasının önemli olduğu örgüt modelidir. Yatay örgütlenme ile bireyler ve birimler daha özerktir ve inisiyatif verilir (Şişman, 2012: 201).

Toplum, gelişmiş bir örgüt olarak tanımlanmasına rağmen toplum ile örgütün birbirinden farklı olduğu tanımlamalarda yapılmaktadır. Okulu bir örgüt olarak tanımlandığında; yaşam biçimleri, anlayışları, gelecek kaygıları bizimkilere benzeyen insanlarla sosyal yaşam yaratır. Okulu bir örgüt olarak ele aldığımızda ise yaşantının ortaklaşmadığı daha çok bizim için planlanan, yapılandırılmış, hiyerarşik olarak rol ve statülerin belirlendiği bir örgüt olarak okullar toplumdan önemli derecede farklılaşır.

2.1.3. Örgüt İklimi

Örgüt kendini oluşturan paydaşların uyumlu çalışması ile bir örgüt iklimi yaratır. Bu konuda Örgüt iklimi bir örgüt içerisindeki çevresel özelliklerin bütünüdür (Lunenburg, Ornstein, 2013: 67). Örgütlerin toplum içinde işlevleri vardır. Örgütler insanların tek başına başaramayacakları işleri yapabilmek ve paylaşılan amaçlara

başarıyla ulaşmak için kurulurlar (Bakan vd. 2004: 9). Toplumsal yaşamın devamını sağlayan örgütler sadece toplumun ihtiyaç duyduğu mal ve hizmeti üretmekle yetinmez, toplumun sahip olduğu kültürün gelişmesini, değişmesini ve aktarımını da sağlamaktadır.

Örgüt kültürü içinde yer alan okullar, toplumsal yapı açısından değerlidir. Toplumsal yapı içinde; çoğulluk ve olasılık- ister medya aracılığı isterse ekonomik sistem, yeni sosyal hareketler ve ifade krizi aracılığıyla ortaya konsun- güvensiz psikolojik, ekonomik ve entelektüel imleçler tarafından şekillenen bir dünyada belirir. Bu aşırılık, başkalık, farklılık ve anlam ile dikkatin değişmesiyle şekillenen çoklu sınırlar ve boşluklar arasında gezinmenin kesinlikle suç sayıldığı bir dünyadır. Modernizmin kesinlik ve düzenlilik dünyası yerine hip hap ve rap müziğin zaman ve mekânı Paul Virilio'nun deyişyle "hız mekânı" na dönüştürüldüğü bir gezegene bırakmıştır. Herhangi bir mekâna ya da yerleşime ait olmayan gençlik çoğul diller ve kültürler aracılığı kültürel ve sosyal alanları değiştirerek yaşamaktadır (Giroux, 2007: 49). İşlevselci tartışmalarda okullar toplumun temel değerlerinin ve normlarının transferlerinde önemli bir role sahiptir. Çocukların toplum yaşamına ve yetişkinlik dönemlerindeki mesleki yaşamlarına hazırlanmasına hizmet ederler (Tatlidil, 1993: 7). Değerler, karar verme sürecini örgütleyen, yöneten unsurlardır. Karar verme süreci içinde değerler bireyi davranışlarına referans olarak, kaynaklık ederler.

Örgüt kültürü grup içi ve grup dışı faktörler tarafından oluşturulmaktadır. Örgüt yönetimi, süreç yönetimini planlamalıdır. Bilinçli bir şekilde yönetilen süreç, örgütü ve örgüt kültürünü daha güçlü bir hale getirecektir. Eğer güçlü bir örgüt kültürü yaratılmak isteniyorsa, yönetici ve örgüt paydaşları arasında uyumlu bir işbirliği sağlanmalı, açık ve aktif bir iletişim ortamı oluşturulmalıdır. Farklılık (Cinsiyet, yaş, kıdem vb.) gözetilmeden bütün örgütün, karar alma sürecine etkin katılımı sağlanmalıdır. Karar alma sürecinde yetki ve sorumluluk dağılımını itina ile yapmalı ve merkeziyetçi anlayış terk edilmelidir. Kurum içinde sağlıklı bir örgüt kültürü oluşturmak, örgütün bütün üyeleri arasında doğal bir ortaklık duygusu geliştirilmesini sağlar.

2.1.4. Yönetim

Örgütü oluşturan unsurlardan biri de yönetimdir. Nerede bir örgüt ve örgütlenme söz konusu olduğunda orada aynı zamanda bir de yönetimden söz edilir. Buna bağlı olarak yönetim kavramı da örgüt kavramını çözümlenmeye ilişkin yaklaşımlarda olduğu gibi değişik bakış açılarından tanımlanmaya ve çözümlenmeye çalışılır.

Yönetim biliminde ve bunu alanlarda (işletme yönetimi, kamu yönetimi, eğitim yönetimi) örgüt ve yönetim konularında geliştirilen çeşitli yaklaşımlar, esas itibarıyla dayanaklarını sosyal bilim alanlarında çalışmalardan almaktadır. Buna göre örgüt ve yönetim konuları, disiplinler arası ortak bir çalışma konusu olup yönetim bilimi, aynı zamanda uygulamalı bir alan olmaktadır. Buna bağlı olarak yukarıdaki sosyal bilim alanlarından yararlanan yönetim bilimi içinde farklı alt alanlar (örgüt/yönetim psikolojisi, örgüt/yönetim sosyolojisi vb.) gelişmektedir (Şişman, 2011: 23).

Yönetim kavramını Çelik (2011: 129); Çevreyi kullanarak sınırlı kaynaklar organize ederek amaçlara ulaşmak olarak tanımlar bu organizasyonda yönetim bir ekip işi olup işbirliği, işbölümü ve uzmanlık gerektirir şeklinde açıklamaktadır. Fındıkçı'ya (1996: 110) göre, yönetim, insanların işbirliğini sağlamak ve onları bir amaca doğru yürütme iş ve çabaların toplamıdır. Yönetim, başkaları aracılığı ile amaçlara ulaşmak veya başkalarına iş gördürmek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetlerinin toplamını yönetim süreci olarak açıklar. Yönetimi, insan ve diğer kaynaklar ile çeşitli mal ve hizmetlerin üretilmesi için sürecin örgütlenmesi olarak tanımlanabileceğini belirtir.

Yönetimin tanımını şöyle de yapabiliriz; yönetim, belirlenen amaçlara ulaşmak için insan ve madde kaynaklarının örgütlenmesi ve yönlendirilmesidir.

2.1.4.1. Yönetim Kuramları ve Yaklaşımlar

Yönetim konusunda geçtiğimiz yüzyıldan günümüze kadar bilim adamları tarafından pek çok yaklaşım ve kuram geliştirilmiştir. Zaman içinde bu yaklaşımların insan kaynağına bakışı da değişmiştir. James Watt'ın 18.yy.ın ikinci yarısında buhar makinesini icat ederek, enerji üreten bir makine yapmasıyla endüstri devrimi başlamıştır. Endüstri devrimi ile ortaya çıkan makineleşme ile üretim fabrika tipi örgütlerde yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde standartlar getirilerek gerçekleştirilen üretim artışı insanların ihtiyaçlarının göz ardı edilmesine neden olmuştur. İnsanlar düşük ücretle uzun süre çalışmak zorunda bırakılmıştır (Aydoğan, 2006: 35).

Yirminci yüzyılın başlarına kadar sistematik yönetim çalışması neredeyse yoktu. Yönetim pratiği, deneyim ve sağduyuya dayanmaktaydı. Frederick W. Taylor bu bakışı değiştirmeye çalıştı. Bir mühendis olarak dikkatli bilimsel analiz yoluyla işin etkililiğinin geliştirilebileceği düşüncesini sürdürdü. Ana teması, bir görevi en iyi

yerine getirmek ve “en iyi yolu” tanımlamak için yöneticilerin işi bilimsel olarak yapmalarıydı (Lunenburg, Ornstein, 2013: 6).

Bilimsel yönetime karşı Fayol, Weber ve Gülick idari yönetim anlayışını öne sürdüler. Bilimsel yönetim tek tek işçilerin görevlerine odaklanırken, idari yönetim anlayışı tüm örgütün yönetimine odaklanmıştır. Fayol tüm yöneticilerin beş temel fonksiyonu yerine getirmeleri gerektiğini öne sürmüştür. Bunlar; planlama, örgütleme, komuta etme, eş güdümlenme ve kontrol etmedir (Lunenburg, Ornstein, 2013: 7).

Bilimsel yöntemi eleştiren Mary Parker Follet Dinamik Yönetim kuramını geliştirmiştir. Follet meslek kavramının analizini yapmış ve terimin bir bilim temeli ve hizmet güdüsü kapsadığını ileri sürmüştür. Follet’e göre koordinasyon konusunda en çekici ve yapıcı düşünceyi, ilkeleri, tekniklerden ayırmak ve ayarlı çaba sağlama koşullarını açıklamak gerekir. Çatışmanın genellikle zararlı bir eylem olarak görülmemesi gerektiğini, böylece fikir ayrılıklarından her iki tarafın da yararına değerli sonuçlar çıkabileceğini, çatışmaları çözebilmenin üç yolunun; hükmetmek, uzlaştırmak ve birleştirmek olduğunu belirtmiştir (Bursalıoğlu, 2012: 25).

Yönetim biliminin gelişimini klasik, neo-klasik ve modern yaklaşım olarak ele almak mümkündür. Bu yaklaşımların gelişim sürecinde yönetimlerin insan kaynağına bakış açısındaki değişimlere paralel olarak organizasyonlarda eğitim yönetimine verilen önemin derecesi de değişmiştir (Aydoğan, 2006: 35).

20.yy yönetim üzerine yapılan araştırmaların ve söylemlerin yoğun olduğu bir dönemdir. Lider merkezli ve verimlilik esasına dayanan yöneticilikten örgüt odaklı yönetime geçilmiş ve yönetimi bir süreç olarak ele alan söylemler artmıştır. Örgüt odaklı yönetim anlayışını açıklayan Şişman’a göre de (2011: 24); yönetim süreçlerden oluşmaktadır. Son dönem araştırmalarında yönetimle ilgili literatürde yeni kavram olarak yönetişim (governance) kavramı da tanımlanmaya ve kullanılmaya başlamıştır. Yönetişim kavramına göre; yönetme eylemi, tek yönlü bir süreç olmaktan çıkmakta, birlikte gerçekleştirilen bir eylem olarak tanımlanmıştır. Yönetişimin işlevlerini Toksöz (2008: 18) şu şekilde sıralamıştır:

- a. Kamu yönetimi ile vatandaşları yaklaştırır.
- b. Kamu yönetimini etkin hale getirir.
- c. Yolsuzlukla mücadele sağlar.

- d. Yönetime farklı paydaşlar görüş bildirir ve katılım sağlanır; bu da, kararların içeriğini zenginleştirir, uygulanmasındaki etkinliği artırır.
- e. Demokrasinin daha güçlü olmasını sağlar.
- f. Kurumların meşruluğu artar.
- g. Karar ve süreçlerin açık ve anlaşılır olmasını sağlar.

2.1.5. Yönetici

Örgütsel yapıyı oluşturan en önemli unsurların başında yönetici ve/veya lider gelir. Genç'e (2012: 28) göre yönetici/lider başkalarına iş yaptıran kişidir. Ayrıca bir grup insanı belirli amaçlar etrafında örgütleyen ve bu amaçları gerçekleştirmek için onları harekete geçiren kişidir. Yönetici örgüt kaynaklarını, örgütün amaçları doğrultusunda harekete geçirir, yönlendirir. Taymaz 'a (2011: 19) göre yönetim, bir bilim dalıdır. Yönetim bilimi, farklı bilim dalları tarafından geliştirilen çözümsel yaklaşımlar birleştirilerek, uygulanmasını sağlar. Taymaz yöneticiyi; farklı görüşleri kendi bilgi ve deneyimleri ışığında birleştirme ve edindiği sonuçları özel sorunların çözümü için uygulama durumu ile karşı karşıya olan insan olarak tanımlamıştır.

Günümüz yönetim anlayışlarının geleneksel anlayışlardan farklı olarak yönetici sadece görevini yerine getiren uzman kişi olmaktan çıkarmıştır. Yönetici kurum içinde birlikte görev yaptığı kişileri tanıyan, sorunlarını bilen ve çözüm arayan, aynı zamanda yenilikleri takip eden ve uygulayan bir insan olarak tanımlanmıştır.

Yöneticiler statülerine ilişkilendirilen bir takım rolleri yerine getirebilmesi için bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Yönetici yeterlilikleri Şişman'a (2012: 207) göre;

1. Teknik yeterlilikler. Kısaca örgüt için yapılacak işlerle ilgili bütün kaynakları sağlama, yöntem ve süreçleri belirleme, teknolojinin imkân ve olanaklarından faydalanmak.
2. Kavramsal yeterlilik. Kurum için, yöneticinin örgütü çözümü, örgütsel ve yönetsel sorunları belirleme, bunlarla ilişkin veri toplama ve analiz etme, örgütsel sistemler arasındaki ilişkileri görebilme, sorunları çözmeye dönük kararlar vermek.
3. İnsani yeterlilikler. Örgüt için çalışanları motive etme, moralini yükseltme, örgüt içindeki çatışmaları yönetme, iletişim ve eşgüdüm sağlamak.

Güçlü 'ye göre, Okul yöneticilerinin deneyimlerinin artması ile elde ettiği kazanımlar şunlardır:

- i. Sorun çözme becerilerinin arttığını,
- ii. Problemlerle ilgili bilgileri daha iyi analiz ettiğini,
- iii. Problemi yüzeysel değil derinlemesine anladığını,
- iv. Eylem planlamaları yaptığını,
- v. Esnek davrandığını,
- vi. Alternatif çözümler ürettiği ve daha duyarlı olduğunu belirtir.

Ayrıca Okul yöneticileri, etkili ve nesnel kararlar verebildikleri sürece başarılı olabilirler. Yöneticilerin pek çok farklı seçenekler arasından seçim yapması her durumda en iyi çözümü üretmesi, bunun için de problem çözme becerisinin gelişmiş olması gerekmektedir. Eğitim örgütleri için çok önemli olan ve süreklilik gösteren problem çözme becerisinin yöneticilerde belirlenmesi, yöneticilere bu konuda sahip olmaları gereken niteliklerin kazandırılması açısından uygulamaya yönelik önemli yararlar sağlayabilir (Güçlü, 2003).

Yönetici ile lider ayrı ayrı tanımlanır ama örgüt açısından bakıldığında sadece yöntemsel farklılığı vardır. Bu nedenden dolayı yöneticide liderdir. Örgütlerin ya liderleri vardır ya da yöneticileri vardır. Örgüt açısından bakıldığında statü olarak aynı konumdadırlar. Ama lider daha otonom ve antidemokratik tutumlara sahip olabilmektedir veya daha fazla inisiyatif kullanarak daha fazla risk alabilmektedir. Yönetici ise hukuk sınırları içinde hareket eder. Risk hiç almaz ya da tek başına karar almaz yetkisini paylaşır. İfadelerimizde lider ile yönetici kavramlarını birbirini yerine kullanabilmekteyiz. Yapılan tanımlarda da çoğunlukla bunu görmekteyiz. Örneğin Köknel lideri iki bölüme ayırmaktadır. Köknel'e göre; liderler, buldukları grup içindeki davranışlarına, temel tutumlarına göre yetkeci ve özgürlükçü olarak iki büyük bölüme ayrılır (Köknel, 2005: 373). Kağıtçıbaşı'na (2010: 324) göre: "Grupun gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayabilen kimselerin lider olduğu" görüşündedir ve ona göre "bu liderlik modeli, etkileşimli liderlik modelidir" şeklinde liderlik olgusuna değinmiştir.

Liderin demokratik mi yoksa yetkeci olduğu örgüt içindeki iklimi etkilemektedir. Yetkeci liderleri, çoğunlukla geleneksel değerlere sahip gruplar ya da toplumlar içinde yetiştirir. Yönetimden gelen bütün güçleri elinde tutmak isterler. Yetkeci liderler

değişmez, katı, sert kalıplaşmış kişiliklere sahiptirler. Bunun tam tersi özgürlükçü lider ise, demokratik değerler sahip gruplar ya da toplumlarda yetişir. Liderlik statüsünü kendilerine grup üyelerinin gösterdiği güven ve saygınlık sonucu verilir. Demokratik lider, duyarlı, anlayışlı, geniş vizyonu olan, düşünebilen ve hoşgörü sahibi kişidir (Köknel, 2005: 373).

MEB'in 2004'te yayınlamış olduğu yönergeye göre Okul Meclislerinde lider, bir seçim süreci sonunda belirlenir. Bu süreç Okul Meclis başkanlığı ve şube temsilciliği için adaylık ile başlar. Her öğrenci okulda şube temsilciliği için aday olabilir. Sadece disiplin cezası almış veya cezası okul disiplin kurulu kararı ile silinmemiş olan öğrenciler aday olamaz. Şube temsilcisi sınıf/şube rehber öğretmeni gözetiminde yapılan seçim ile şubelerde, öğrenciler arasından öğrencilerin en yüksek oylarıyla seçilir.

Okul Meclisi için sınıflarda seçilen öğrenciler kendi aralarında Okul Öğrenci Meclisi başkanlık divanına aday olurlar. Aday öğrenciler Okul Öğrenci Meclisi başkanlığı ve divanı seçimi için, okulda bulunan bütün seçmen öğrencilerden oy isterler. Başkanlık divanı için yalnızca Okul Öğrenci Meclisine seçilmiş sınıf temsilcileri aday olabilir (MEB, 2004).

MEB'e göre:

- i. Okul Öğrenci Meclisi ile İl Öğrenci Meclisi üyelerinin isimleri okul müdürlüğü ve Millî Eğitim Müdürlüğü'nce üç gün süreyle ilân edilir.
- ii. Türkiye Öğrenci Meclisi üyelerinin isimleri TBMM televizyonu tarafından duyurulur.
- iii. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır (MEB, 2004).

Türkiye Öğrenci Meclisi üyeleri, bütün İl Öğrenci Meclis Başkanları ile oluşur (MEB,2004).

Okul Meclislerinde divan seçimi demokratik bir ülkede olmasının gereken seçim süreçleri minimize edilerek uygulanır. Listelerin belirlenmesi, ilanı, seçimin listeler üzerinden gizli oy açık sayım ilkesine uygun olarak yapılır. Her öğrenci bir kez oy kullanır ve en çok oyu alan isimler divana seçilmiş sayılır. Divan büyükşehirlerde üç kişi, diğer illerde beş kişiden oluşur. Meclis Başkanı herhangi bir nedenle görevini temsil edemeyecek olursa başkan vekili başkanlığı yürütür (MEB, 2004).

Okul Meclisi yönetiminin seçim sürecinde kullandığı materyaller, sergilenen tutumlar veya verilen vaatler ile gerçekleşen propaganda öğrencilerin var olan siyasal yapılanmadan ne derece etkilendiğinin de göstergesi olabilmektedir.

Başkanın görevlerine bakıldığında Okul Meclisinin yöneticiliğini yapmak olarak belirlenmiştir. Okul içinde bir süreç oluşturma veya inovasyon geliştirmek gibi seçenekler sunulmamıştır. Yine diğer yönden okul yönetiminin herhangi bir basamağında temsil hakkı verilmemiş, karara katılma süreçlerine dâhil edilmemiştir. Okul Meclisine sadece tavsiye de bulunabilme hakkı verilmiştir. Bu mevcut durum göz önüne alındığında Okul Meclislerinden bir lider çıkamaz.

2.2. Kültür

Kültürün pek çok tanımını yapılmıştır. Bunun temel nedeni kültürün hayatın her alanına nüfus eden yönüdür. Kaplam genişledikçe kavramın içeriği ile söylencelerde artmaktadır. Bazı düşünörlere göre kültür tanımlamaları aşğıdaki gibidir.

Kültür, bir insan toplumunda duygu düşünce ve yargı birliğini üzerinde uzlaşım sağlayan sosyal değerlerin bütünü olarak ele alınmaktadır (Çeçen, 1996: 11).

Erkal (1991: 111) kültürü; bilgi, sanat, ahlak, hukuk, örf ve adetleri kapsadığı gibi, insanın cemiyetin üyesi olması dolayısıyla kazandığı diğer bütün yetenek ve alışkanlıkları kapsayan bir bütün olarak tanımlar.

Kültür maddi ve manevi değerlerin bir bütündür. İnsanın ürettiği tüm araç ve gereçler maddi kültürün bir parçasıdır; yine insanın ürettiği tüm anlamlı, değerler, kurallar manevi kültür için bir örnektir (Güçlü, 2003: 147). Kültür, bir toplumu diğerlerinden farklılaştıran, düşün ve eylem modellerinin ve kendi özgül anlam çerçevesi içinde yaratıp kullandığı araç ve gereçlerin soyut bir bütünü oluşturmaktadır.

Yapılan bütün tanımlara göre kültür toplumsal bir olgudur. Güvenç göre kültür; örgütlenmiş birliklerde, kümelerde ya da toplumlarda yaşayan insanlarca yaratılır ve ortaklaşa paylaşılır. Bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan alışkanlıklar, kabul edilen davranış, tutum ve değerler o grubun kültürüdür (Güvenç, 1991: 102). Güvenç kültür sözcüğünün dört anlamda kullanıldığını belirtmiştir. Bu anlamlar: (Güvenç, 1991: 97)

- 1- Kültürün Bilim alanındaki karşılığı, Uygarlıktır.
- 2- Kültürün insan alanındaki karşılığı, Eğitim sürecinin ürünüdür.

- 3- Sanat felsefesine göre kültür: Güzel sanatlardır.
- 4- Kültürün maddi(Teknolojik) ve biyolojik alanda ki karşılığı: Üretme, tarım, ekin, çoğalma ve yetiştirme.

Güvenç (1991: 101-102) eserinde antropolog Murdock'tan esinlenerek kültürün ilke ve özelliklerini sekiz başlık altında toplar:

- a- Kültür toplu içinde öğrenilir.
- b- Kültür tarihi ve sürekli bir formdadır.
- c- Kültür Toplumsaldir.
- d- Kültür ideal ya da idealleştirilmiş norm sistemidir.
- e- Kültür, toplu içinde ihtiyaçları karşılayıcı ve doyum sağlayıcıdır.
- f- Kültür sürekli değişir.
- g- Kültür toplum içinde bütünleştiricidir.
- h- Kültür bir soyutlamadır.

Kültürün temel öznesi olan birey, sahip olabileceği her türlü davranış örüntüsüne ancak eğitim sayesinde ulaşacaktır. Kültürden yoksun birey cahil bireydir. Cahil birey toplumsal kültürden yoksun bırakılmasının en temel sebebi toplumsal eğitim sisteminden faydalanmamış olmasıdır. Bu aynı zamanda o bireyin ekonomik değerlerden yoksun kalmasına neden olacaktır.

Kültür, yapılan tanımlardan anlaşılacağı gibi insan üretimidir. Kültür insana bağlı olarak üretilmesine rağmen süreç içinde insanı aşan boyutlara ulaşmıştır. Kültür sosyalleşme sürecinin merkezindedir ve kuşaklara aktarım yoluyla ulaşır. Başarılı bir sosyalleşme ancak, maddi ve manevi kültür aktarımının gerçekleşmesi ile mümkündür. Kültür aktarımın baş aktörleri aile ile eğitim kurumlarıdır. Çünkü ailede başlayan dil aktarımı süreç içinde değer aktarımı ve üretimi ile devam eder. Okul sürece yüzyılımızda her geçen yıl daha artan oranda dâhil olur ve önemli bir rol üstlenir. Entegrasyon sürecinde başat rol oynayan okul toplumsal kültürün parçası olan değerleri davranışa dönüştürecek koşulları sağlarsa birey topluma sadece adapte olmaz, onu aynı zamanda koruyucu bir yapıya da dönüşür.

Sürekli değişim ve gelişim içindeki maddi kültür, ancak toplumsal yapının manevi yönüne doğru nüfus ederse birey başarılı bir şekilde değerleri elde eder. Aksi takdirde toplumsal çözülmeye ve bozulmaya neden olur (Güvenç, 1991).

Toplumların gerek teknolojik iletişim aletleriyle gerekse artan göç olgusuyla birlikte kültür konusunda son zamanlarda dilimizde olan bir kavramda çok kültürlülüktür. Çok kültürlülüğü sadece kültürel bir kavram olarak kullanmıyoruz. Onu demokrasinin olmazsa olmazı olarak farklı kültürlerin kendilerini ifade etme hakkı olarak tanımlanmaktadır.

Farklı toplumsal ve kültürel ortamlardan gelen gençlerin ulusal düşüncüyü, hoşgörüyü ve özgürlük iradesini paylaşımlarını sağlamadıktan sonra neye yarar ki okul? Neden şu ya da bu açıdan farklı gençlere kapılarının kapatacak denli az güveni olsun ki kendilerine (Trouaine, 2011: 213). Çok kültürlülük kavramı ile kullanılan bir kavram da kültürleşmedir. Kapalı veya yavaş değişimin görüldüğü toplumsal yapılarda kültürün kazanılmasını açıklayan kavram kültürlemedir. Ama hızlı değişen toplumlarda bu olgu yerini kültürleşme kavramına bırakmaktadır. Kültürleme ve kültürleşme kavramlarına Güvenç'in tanımı şöyledir; Kültürleme, bireyin doğumu ile başlar, ölüme kadar devam eden, bireyin içindeki toplumun istek ve beklentilerine uyacak şekilde etkilenip, değiştirilmesidir. Kültürleşme ise; kültürel yayılma süreciyle gelen maddi ve manevi kültürel öğeler ile başka bir kültürden birey ve grupların, belli bir kültürel etkileşime girmesi ve karşılıklı etkileşimin sorunda her iki tarafın değişmesidir (Güvenç, 1991: 122).

2.3. Örgüt Kültürü

2.3.1. Örgüt Kültürünün Tanımı

Bazı çocuklar niçin zalimdir? diye sorar Kongar (2011: 16). Bu sorunun cevabını ise iki şekilde açıklar: Birincisi, henüz eğitilmedikleri için toplumsal değerlerin kendilerine yeterince aktarılmamış, vicdanlarının henüz tam olarak biçimlenmemiş olmasıdır. İkincisi bazı alt kültürler, grup normları, çocukların bu vahşetini zulmünü üretir ve desteklerler. Eğitimci kendi kültürü içinde iyi bir kültür eleştirmeni, toplumsal sorunları görüp, bu sorunları gideren biri olması gerekir.

Örgüt kültürü toplumsal yaşamda bir alanı ifade etmektedir. Örgüt kültürü, kültür ve örgüt kavramlarının üzerine kurulmuş ve onları aşmıştır. Çünkü sahip olduğu dinamizmi ile son yıllarda çok hızlı gelişmiş ve üzerinde çalışılmış bir olgu olmuştur.

Örgütler, çevrelerinden bilgi, insan ve materyal şeklinde enerji alırlar. Bu alınan enerji, davranışı örgütsel hedeflere ve üyelerinin ihtiyaçlarını gidermeye olanak

verecek biçimde dönüştüren bir değişimden geçer (Lunenburg, Ornstein, 2013: 55). Örgüt Kültürü: Bir insan grubunun, bir örgüt veya işletme üyelerinin ortaklaşarak paylaştıkları ve kabullendikleri, onların davranışlarına yön veren ve örgütü karakterize eden, gelenekselleşmiş, düşünme, hissetme ve tepki verme yollarının sonucu olarak ortaya çıkan normları, davranışları, değerleri, inançları ve alışkanlıklardan oluşan temel sayıtlılar, semboller ve uygulamalar bütünüdür (Bakan vd, 2004: 20). Bir diğer tanım ise: Örgütü, belli amaçlara ulaşabilmek için bir insan grubunun faaliyetlerini düzenlemeye yarayan belirli yapı, kural ve süreçlerin bütünüdür, şeklinde yapılmaktadır (Genç,2012: 53). Örgüt kültürünü Şişman'a (2011: 103) göre, örgütsel yapıya sahip olan örgütsel ve yönetsel unsurları örgüt kültürünün bir ögesi olarak değerlendirmek ve kabul etmek gerekir.

Örgüt üyeleri, kültür sayesinde örgüt içinde ve dışında nelerin yapılmasının olası olduğunu ve nelerin yapılmasının olası olmadığını öğrenirler. Örgütlere bakıldığında insanların kültürü yarattığını, daha sonra da bu kültürün onları şekillendirdiğini, konuşulmayan fakat örgüt üyelerinin çok iyi bildiği kurallar sayesinde örgüt yönetilmektedir (Çelik, 2011: 128)

Örgütü meydana getiren bütün unsurlar, örgüt kültürünün etkisine göre şekillenir. Örgüt için de tanımlanan güç ve statü sistemi, ödüller-cezalar sistemi, kontrol sistemleri, performans değerlendirme sistemi, ödemeler sistemi gibi sistemlerin analiz edilmesi örgüt kültürü de açıklanabilmektedir.

2.3.2. Okul Kültürü

Okul, eğitim sisteminin,

- 1- En işlevsel unsurudur.
- 2- Eylemsel sınırları ile çevresini belirler.
- 3- Sistemin sınırında, uçta, ilk düzey içinde, üretim amaçlı somut örgütlenmesidir (Açıkalin, 1998: 1).

Eğitim kurumunun tüm değer ve normlarını okul örgütleriyle hayata geçirir. Okullar örgüttür, hem hizmet üreten, hem de kişilikler üretimini sağlayan örgütlerdir.

Okul örgütlerinin oluşturulması, ardışık süreçleri içerir; Örgütsel yapılanma ve kadro oluşturma. Örgütlenme ve kadroları oluşturma, yönetim bilimi içindeki öncüler tarafından tanımlanan süreçlerdendir. Şişman'a (2012: 200) göre: "Örgütlenme, okul açısından; okul amaçlarını gerçekleştirebilmek için okul yapısının oluşturulmasını,

yani okuldaki rol ve görevlerin tanımlanmasını, okulda yapılacak işlerin bölümlenmesini ve gruplandırılmasını” ifade eder. Kadrolama ise, “okulda yapılacak işlere uygun insanların seçilip istihdam edilmesini” ifade eder. Eğitimi yenileştirme yaklaşımları çerçevesinde kullanılan yöntemlerden biri, okula dayalı yönetimdir. Okula dayalı yönetim; okulların örgütlenmesini ve öğretim yapısı öğrencilerin ihtiyaçları ve yetenekleri üzerine odaklaşmalıdır. Bu da okullarda strateji planlama yapmayı, yönetim oluşturmayı, liderlik yapmayı, öğretimi, personel geliştirmeyi, bütçeyi, okulun havasını, kültürünü, okul-veli, okul-toplum ilişkisini etkilemektedir. Okula dayalı yönetimin temel esprisi ise okul ile ilgili kararları okulun içindeki insanlar tarafından alınmasıdır (Sağlam, 2013: 185).

Okulun evrensel amaçlarından biri, toplumsal kültürü kuşaktan kuşağa aktarmaktır. Okul kendine özgü şekilde oluşturduğu örgütsel kültürü, toplum kültürünü analiz edilmesi ile öğretmenlere ve öğrencilere verdiği değer ve normları içerir. Okul, topluma ait olan kültürünü yansıtır. Toplumun sahip olduğu kültür, okul kültürü potasında eritilerek öğrencilere verilir. Bireyin yaşadığı topluma uyum sağlaması, öncelikle okul kültürüyle bütünleşmesine bağlıdır (Çelikten, 2005: 271).

Bir eğitim kurumu olarak okul örgütleri toplumsal değerlerin öğretilmesini sağlayan önemli örgüttür. Değer eğitimi toplumsal yapının sürekliliğini sağlar. Dinç (2013: 10): “Değerler üreten toplumsal grupların, toplumun devamını sağlamak için gerekli olan aynı zamanda birlik ve sürekliliğini sağlayacak olan tüm üyeleri tarafından bilinen ve içselleştirilen, doğru ve gerekli olduğuna inanılan ahlak, ilke ve inançlara sahip olduğunu” belirtilmiştir. Lunenburg, Ornstein’e (2013: 73) göre: “Okulların edindirdiği güçlü değerler aynı zamanda okulda nitelik yaratır. Okullar sahip olduğu kalitenin en temel göstergesini yapmış olduğu tanımlama ile herkes için yüksek beklentiler, öğrenci farklılığına yanıt verme, aktif öğrenmeye vurgu, temel eğitim programı, farklı eğitim yaklaşımları, öğrenme kaynağı olarak zaman, doğru değerlendirme, heterojen gruplama, işbirlikçi öğrenme, araç olarak teknoloji gibi ölçeklerle sıralamıştır.” Bu açıklamadaki değerlendirme göz önüne alındığında bir örgüt olarak okul, geleneksel örgüt anlayışlarını terk etmeden, demokratik okul örgütünü oluşturamaz.

2.4. Örgütte Yönetim

2.4.1. Yetki

Her örgüt bir takım amaçları yerine getirmek için kurulur. Örgütsel amaçlar doğrultusunda oluşturulan yönetim, organizasyonun diğer ayağını oluşturan yönetilenler üzerinde, bir yönetme erkine sahip olmaları gerekir. Yönetilenlerin de örgüt yönetiminin egemenliği kabul etmesi gerekmektedir. Örgüt yönetimi sahip olacağı gücü doğru kanalize ederek örgütü hedefe götürebilmelidir. Örgütsel yapı içinde güç; bir kimsenin başkalarını, kendi istediği yönde davranışa sevk edebilme yeteneğidir. Dolayısıyla güç, ilişkisel bir kavramdır. Kişinin gücü ancak başkalarıyla ilişki kurduğu zaman anlaşılır (Keskinkılıç, 2011: 16). Gürsel (1997: 77): “Okul yöneticisi bir okulda, amaçları yerine getirilebilmesi için iş görenleri örgütleyen, emirler veren, çalışanları yönlendirip, koordine eden ve denetleyen kişiler” olarak tanımlanır. Yapılan tanımlamaya göre; okul idarecisinin, yönetici değil, lider olduğudur. Lider için asıl olan koordinasyondur, koordinasyon verimlilik üzerinedir ve paydaşlar ile yetki paylaşımı lider için temel düşünce değildir.

Lunenburg ve Ornstein’in (2013: 59) okul örgütü içinde liderin rolüne vurgu yapar: “Okul liderleri kültür yaratırken birkaç önemli şey yaparlar. İlki, örgütün kültürünü-tarihini ve güncel durumunu okurlar. (Liderler, okulu yeniden şekillendirmeye çalışmadan önce okulun altında yatan derin anlamları bilmelidirler.) İkinci olarak, liderler, öğrenci faydasını sağlayacak olan ve öğrenci merkezli eğitimi destekleyen temel değerleri açığa çıkarmalı ve ifade etmelidirler.” Lunenburg ve Ornstein’a göre: “Okul lideri, hem okul örgütünün değerlerini öğrenmeleri gereklidir hem de örgütün değerlerini ortaya çıkarmalıdır” şeklinde bir görevde yüklenmektedir.

Yetki, karar alma ve diğerlerini yönetme hakkıdır. Yetki, örgüt yapısı içinde önemli bir kavramdır. Yöneticiler ve diğer çalışanlar verilen görevi yerine getirmek için yetkili olmalıdırlar (Lunenburg, Ornstein, 2013: 29). Yetkiyi Elma (2003: 182): “Bir görevi, bir işi belli şartlarda yapmayı sağlayan karar verme ve uygulama hakkı” olarak tanımlar. “Bu hakkın kaynağı yasa, sözleşme ya da fiili durumlardan doğduğunu” belirtir. “Yetkinin, diğer insanları komuta etmek, onlara bir işi yaptırmak ve ya yaptırmamak olanağı sağdığını” belirtir. Yetki örgütün itici gücüdür, aynı zaman da yönetiminde anahtarı olarak nitelendirilebilir. Yönetim, belli bir amaç için, amaca ulaşmak için etkinlikleri örgütleme ve kontrol etmek, çeşitli üretim etkenleri ile insan emeğini bir araya getirerek, iş gördürerek, söz konusu eylemlerin gerçekleşmesini olanaklı kılan bir güç, yetkidir. “Güç” onaylanır bir nitelik kazandığında, yasal

olduğunda, yetki (otorite) olarak tanımlanmaktadır (Keskinkılıç, 2011: 17). Yetki, yöneticilerin sahip olduğu en önemli iş yapma ve yaptırma araçlarından biridir. Bu aracın etkin kullanımı, yönetsel etkinliğin temel koşullarından biridir. Yetki devrini başarılı bir biçimde gerçekleştiren bir yönetici, bireysel ve örgütsel düzeyde çeşitli kazanımlar elde eder (Elma, 2003: 182).

Yetki örgüt kültürü içindeki önemi göz önüne alınarak yapılan ayrıma göre yetki türleri belirlenmiştir. Keskinkılıç'a göre yetki türleri:

- 1- Biçimsel Yetki (Makam Yetkisi): Örgüt içinden kaynaklanan yetkidir. Bu yetki ile kişinin örgütteki pozisyonunun kabul edilmesine dayanan yetkidir.
- 2- Teknik Yetki (Uzmanlık Yetkisi): Sahip olunan alandaki bilgi ve deneyim elde edilen yetkidir. Kişinin uzman olduğu konu üzerindeki bilgi ve deneyimini diğerlerinden çok olduğuna inanıldığı için bu yetki kabul edilir.
- 3- Geleneksel yetki: Gücünü belli zaman diliminde geleneklerin kutsallığından ve bu amaçla yetki kullanacak olanların meşruluğundan alır.
- 4- Kişisel yetki (Karizmatik Yetki): Bireyin kişisel olarak sahip olduğu niteliklerinden (yaş, bilgi, deneyim, iyi konuşma, başkalarını ikna etme, liderlik edebilme gibi) kaynaklanan yetkidir (Keskinkılıç, 2011: 18)

2.4.2. Yetki Devri

Geleneksel, bürokratik okul yöneticisi, var olan yasalar çerçevesinde kurum ile ilgili kaynakları kullanılması ve organize edilmesi, planlanan okul amaçlarının gerçekleştirilmesi için çaba gösteren, kurumda var olan yapının koruması ve sürdürülmesi amacı taşıyan bir kişi olarak algılanır. Oysa günümüz okul yöneticileri için yapılan tanımlarda, yöneticilikten çok liderlik anlayışına vurgu yapılmakta; okul yöneticisini, bir örgüt olarak kurumun hedeflerini daha çok önemseyen, bu hedeflere ulaşmak için tanımlanan kalıbın dışına da çıkabilen aktif, yaratıcı bireyler tanımlanmaktadır.

Çağdaş yönetim anlayışlarına göre yönetim için bir gereklilik de yetki devridir. Süreç içinde yöneticiye tercihlerini sıralama olanağı veren, yöneticiyi özgürleştiren bir uygulamadır.

Yetkinin üst kademedeki astlara doğru devri, gücün paylaşılma yöntemidir. Astlar arasındaki bu güçlendirme uygulamalarının birikimli etkisi, örgütün tümü üzerinde çarpıcı bir etki bırakabilir. Eğer okul bölgesindeki okul yöneticileri büyük oranda yetki

ve sorumluluğu devretme eğiliminde olursa, örgütün alt kademelerinde daha çok karar alınır. Bu aslında istenilen bir durumdur. Merkezîyetçi bir tutummuş gibi algılanan yetkinin tek elde toplanılması aslında antidemokratik bir lider diktasını yaratır (Lunenburg,Ornstein, 2013: 29). Örgütlerarası ilişkiler ve etkileşimlerin yönlendirilip-yönetilmesinde, klasik tekil örgüt-odaklı yaklaşımlar ve yönetimler yerine, “örgütsel yönetim” ’in, daha fazla geçerli ve etkili olabilecek bir anlayış ve yaklaşım olduğu savunulmaktadır (Acar, 2004: 11). Örgütsel yapılanmalar incelendiğinde karar verme süreçlerinin örgütsel sistem içinde yapılanmanın şekline göre oluştuğu (Bursalıoğlu, 2012) yargısına ulaşılabilir. Örgüt içindeki yetkilenmeyi Elma (2003): “Örgütsel yapı içinde karar verme süreçlerine katılan üyelere verilen özgürlük oranlarıyla bağlantılı olduğunu” belirtir. Örgüt üyeleri ne kadar özgür ise o kadar yetki alabilir ve sorumluluk üstlenebilir tespiti yapılabilir.

Demokratik yönetim anlayışlarının egemen olduğu günümüz toplumlarında, okul yöneticisi, demokratik bir tutum sergileyerek karar verme sürecine okulun paydaşlarını da katması gerekir. Örgütsel yapılanma içinde bütün paydaşların sağlıklı bir eğitim sürecinden geçirilerek örgüt hakkında bilgilendirilmesi gerekir. Okul yöneticisi mevcut yapının vizyonu gereği ortaklaşma ve karar verme sürecini organize etmelidir.

2.5. Eğitim Yönetimi

2.5.1. Eğitim

Çocuklar erdemli olarak doğar ve büyüklerin yanlışlarını görerek yozlaşırlar (Russell, 2006: 32). Russell bu tespiti, çocukların eğitim ve öğretim süreçlerinin organizasyonunda hassas olunmasının göstergesidir. Modern çağın insanı bilimsel gelişmelerden yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Özellikle maddi kültür ögesi olarak tanımladığımız üretim ve tüketim araçlarındaki hızlı değişme, yaşamını toplum içinde devam ettirmek zorunda olan bireyin bilimsel gelişmelerden uzak kalamayacağını göstermiştir. Bilimsel ve teknolojik bu gelişme dünyayı küçültmüş ve insanları birbirlerine daha da yaklaştırmıştır. Artık ne birey ne de toplum kapalı sınıf yapısında kalması mümkün değildir. Her toplum, bireyin eğitimini yeniden tasarlamak ve örgütlemek mecburiyetinde kalmıştır.

Eğitim ancak nesiller boyu uygulanarak kusursuz hale gelebilecek bir sanattır. Her nesil, daha önceki neslin bilgisi ile donanmış olarak, insanın doğal yeteneklerini uygun gerçekleştirecek bir eğitime, gittikçe daha fazla yaklaşabilir (Kant, 2006: 32). Eğitim insani bir faaliyet olup insanın bütün yönleriyle geliştirilmesidir (Şişman, 2012: 4). Eğitimi hem kendi gerçeklerini gerçekleştirmek, hem de milletin bekasını sağlamak üzere yeni nesli, çağın bilgi anlayışı ve bilgisi ile kültür-bilgi alanında önceki çağlardan devralınan mirasın doğru olanlarıyla etkileşime girmelerini, onların bu bilgilerini öğrenip geliştirme ve bugüne göre üretim yapma yollarını öğrenmelerini sağlamaktır (Özyılmaz, 2013: 2). Yapılan tanımlara göre eğitim, insanın kendisini yapılandırması, üretmesi, donanım sahibi yapmasıdır. Bu tanımda kültür aktarımından daha çok kendini gerçekleştirme ön plana çıkmaktadır.

Eğitim yönetimi, eğitim anlayışı üzerine kurulur. Eğitimi doğru planlarsanız daha güçlü bireylere ve geleceğe sahip olursunuz. Eğitim politikalarının temelinde de eğitimi doğru planlama düşüncesi vardır. Ayhan'a (2011: 15) göre eğitim anlayışını açıklayan üç madde vardır. Bunlar:

- 1- Kültürel mirasın içinde ilerlemeye engel olmayanlarını gelecek kuşaklara aktarmak. Bunun neticesinde toplumun kalıcılığını sağlamak.
- 2- Kişide ki ruh ve beden yeteneklerini ortaya çıkarmak, geliştirmek, ona bir takım bilgi ve beceriler kazandırmak.
- 3- Yetişmekte olan yeni kuşaklara, sahip oldukları kişisel imkân ve yetenekleri - kendini mutsuzluğa itecek şekilde zorlamadan- sonuna kadar kullanmasını öğreterek, toplumun içinde arzu ettiği bir yere gelmesini ve geldiği bu yeri severek topluma katılmasını sağlamak.

İnsan ancak eğitimle insan olabilir (Kant, 2006: 29). Eğitimin açık hedefi vardır o da bireyde istendik davranımlar oluşturmak. Hedeflenen toplumsal kimlik için birey, doğru değerlerle donatılması gerekmektedir. Hedeflenen toplumsal kimliğin gerçekleşmesi için eğitimin her aşamasının ayrı ayrı planlanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Böylece bir eğitim sistemi yaratılacak, bu sistem kendi iç tutarlılığını sağlayacaktır.

Eğitimin amaçlarından biri de, bireyin demokratik tutumlar benimsemesidir. İnceoğlu tutumun tanımını yapmıştır. İnceoğlu 'na göre: "Tutum, bir bireyin kendisine veya çevresindeki bir nesneye, toplumsal konuya ya da olaya karşı deneyim motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duyuşsal ve davranışsal bir tepki ön

eğilimidir. Bireyin tutumları, deneyimleri ve edindiği bilgilerin örgütlenmesi ile oluşur (İnceoğlu, 2000: 5).

Tutumların duygusal, zihinsel ve davranışsal ayrımı yapılmaktadır. Bu unsurlardan özellikle davranış gözlemlenebilir bir öge olduğu için hem zihinsel hem de duygusal öğelerin bilinmesini sağlar. İnceoğlu'nun belirttiği gibi, tutumsal öğeleri karşılıklı etkileşim içindedir ve bir tutumda ortaya çıkan bir değişme, diğer tutumlarla tutarlılığı korumak için diğer tüm öğeler de zincirleme bir değişime neden olmaktadır (İnceoğlu, 2000: 12).

2.5.2. Eğitim Yönetimi Anlayışı

Eğitim örgütleri kâr amacına dönük değildir (Bursalioğlu, 2012), verimli çalışma anlayışı iş dünyasının tanımladığı şekilde de değildir. Eğitim ve öğretim kurumları, eğitim ile ilgili olarak öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda örgütlenir. Bu sebepten dolayı okul, öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını ön planda tutması gereken bir eğitim örgütüdür. Öğrencinin ihtiyaçları ve toplumsal yapının beklentilerini karşıladığı oranda da verimlilik amacını gerçekleştirmektedir.

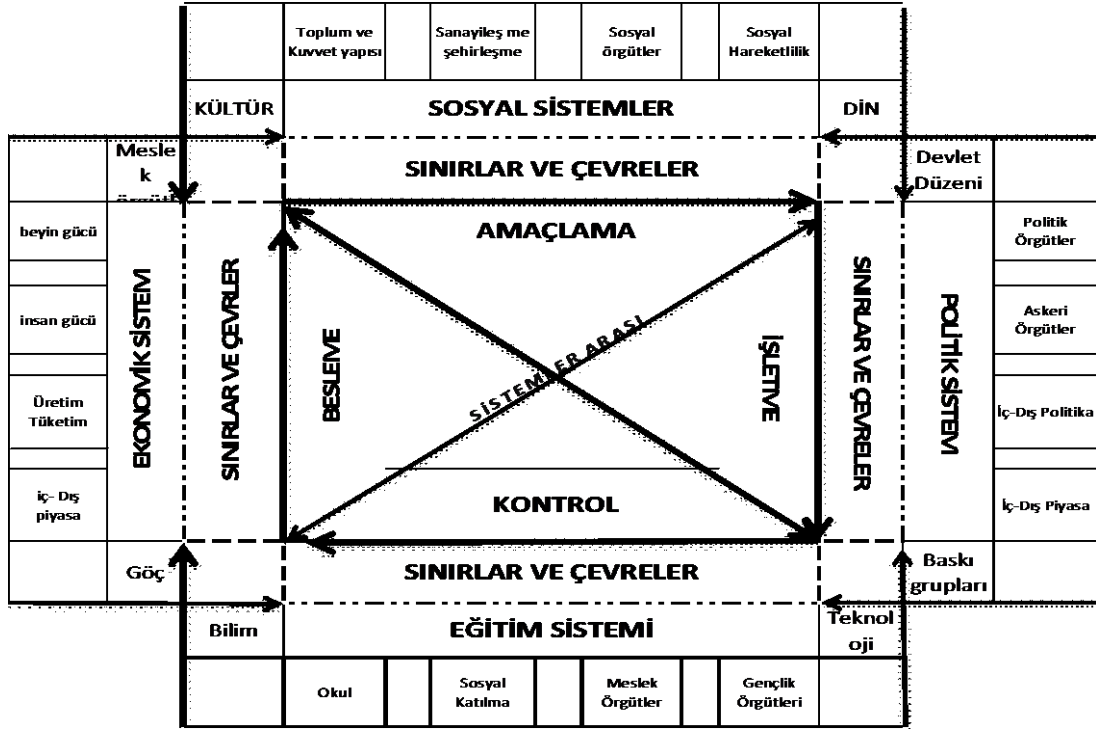
Kendi amaçlarımızı hiçbir zaman başkalarına kabul ettirmeye çalışmamalıyız. Kimse kimseyi yönetmemeli ve kimse kimseye boyun eğmemeli (Russell, 2006: 53). Eğitime ilişkin politikanın hedefi, alınan kararın, amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmesidir. Bu hedef doğrultusunda bütün maddi kaynakları doğru kullanmak "eğitim yönetimi"nin işidir. Eğitim yönetimi, madde ve insan kaynakları yönetimle ilişkilendirme becerisine dayanmaktadır.

Okulun örgütsel yapısını etkileyen kararlarda, okul örgütünün tüm paydaşlarını oluşturan bireyleri karara katması doğru olacaktır. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler, yöneticiyle birlikte bir ortak karar verme sürecine katılmalıdırlar. Unutulmaması gereken şey okulun temel öznesi "insan" dır. Tezcan'a (1996: 102) göre de eğitim yönetiminin kabul edilmiş ilkeleri şunlardır:

- 1- Halk kendilerini yönetecek kişileri seçtiği için bu konuda sorumlu olacak şekilde eğitilmelidirler.
- 2- Eğitim yoluyla herkes, kendi yeteneklerini sonuna kadar geliştirmeyi beklemelidir.
- 3- İnsanlar özgür olmak için eğitilmelidirler.
- 4- Eğitim açık fikirliliği geliştirmelidir.

- 5- Demokrasilerde eğitim, sağlıklı bir yarışma kadar, verimli bir işbirliği ile geliştirmelidir.
- 6- Eğitim üzerindeki siyasal denetim asgari düzeyde olmalıdır.

Eğitim yönetiminde, okulu paydaşlar aracılığıyla yönetmek anlamında kullanılan kavram "okul yönetimi"dir. Klasik yönetim anlayışları olan kapalı sistem yönetim anlayışından açık sistem okul anlayışına geçilmiştir. Açık sistem olarak okullar "Dış çevre ile etkileşimleri değişiklik gösterse de tüm okullar açık sistemdir. Açık sistem teorisine göre okullar daima dış çevre ile etkileşirler. Aslına bakılırsa okullar, çevredeki dış güçlerle başa çıkabilmek için kendilerini yapılandırmalıdır. Buna karşın, kapalı sistemler teorisi ise okulların dış çevredeki güçleri dikkate almaksızın, sadece kendi içsel güçleri vasıtasıyla birçok problemi çözmede yeterince bağımsız belirtmektedir" (Lunenburg, Fred C. VD., 2013: 20).

Şekil 2.1: Eğitim Sisteminin açıklaması (Bursalıoğlu, 2012, 93)

Şekil 2.1'de eğitim sisteminin etkileşmek zorunda bulunduğu sosyal, politik ve ekonomik sistemler ve bunların alt sistemlerden bazıları gösterilmiştir. Sosyal sistem kavramına göre, sistemin sınırları esnek bırakılmış; açık sistem kavramına göre de her sistemin çevresini meydana getiren diğer sistemler ile etkileşim sağlanmıştır. Bu etkileşim, sistemler arası amaçlama, işleme, kontrol ve besleme süreçleri yoluyla

gerçekleşmektedir. Bu süreçler ayrıca, sistemler arası bir bağıllık ve dolaşımda yaratmaktadır (Bursalıoğlu, 2012: 93)

Yönetimde çağcıl anlayışlar geliştiren pek çok düşünür, yöneticilerin bürokratik kalıplarla sınırlanmış, emir komuta zincirinin dışına çıkamayan yapılarının artık değişmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Russell (2006: 25) katı çizgilerle belirlenmiş anlayışını tek edilmesi gerektiğini belirtir. Russell'a göre: "Eğitimde kaçılması gereken başlıca şey istisnaları tanımayan katı kurumlardır." Can'a (2002: 155) göre; "eğitim yöneticisini sahip olması gereken özellikleri" üç başlık altında toplayabiliriz: Bilgi toplumunda:

- a) Eğitim yöneticisi, okul yöneticisi, kendini yeterliliğini sağlamak için sürekli kendini geliştirmeli, farklı ve yeni düşünceleri araştırmalı, kurumunu, okulunu daha ileri götüren her düşüncenin kompleksiz alıcısı ve uygulayıcısı olan bir yenilikçi olmalıdır.
- b) Eğitim yöneticileri çalıştıkları kurumda, herkesin paylaştığı ortak değerler ve inançlar oluşturması da gerekir.
- c) Bir eğitim örgütünün, bütün politika ve eylemlerini yönlendiren sağlam bir misyon ile hayatiyetini sürdürebilmelidir. Eğitim yöneticisi, sadece mevzuat bekçiliği yapmadan, katı bürokrasi kurallarını bırakmalıdır. Okul dinamik bir çevredir.

Bir okul yöneticisi eylemlerini, demokratik bir toplumun sahip olduğu değerler ile bütünleşmeli ve evrensel etik ilkeler tarafından yönlendirilmelidir. Aydın (2006: 86-87) göre: "Okul yöneticisinin sahip olması gereken etik ilkeleri" sıralanmıştır:

- a- Bütün toplumun üyelerine saygı
- b- Farklı kültür ve düşüncelere saygı
- c- Bireylerin eşitliği
- d- Kaynakların eşit dağılımı

Eğitim sistemi içinde lider yöneylem davranışlarını belirlerken alt birimleri oluşturmalı ve onlara hayat alanları yaratmalıdır. Her örgütsel yapı bir bütün sistem olarak alt sistemlerden oluşmuştur. Örgütün bu alt sistemlerinin gereksinimleri birbirinden farklıdır ve her bir alt sistemi oluşturan kişiler tipik olarak farklı işlerle uğraşırlar. Var olan bu alt sistemlerin eşgüdümlemesi ve denetimi, yönetsel alt sistemin temel işlevlerindedir. Bu işlevi başarıyla yapmak, alt sistemleri ve bunları oluşturan

kişilerin değişmekte olan gereksinmelerini sürekli olarak bilmeyi ve anlamayı gerektirir (Katz ve Kahn, 1977 akt: Yalçınkaya, 2002: 105).

1990'dan sonra örgüt kültürü içine "öğrenen örgüt" kavramı tanımlanarak kullanılmaya başlandı. Çelik'in (2011: 86) yapmış olduğu çalışmada: "Hızlı sosyal, teknolojik, ekonomik ve kültürel değişmeler, okulların yeniden yapılandırılması üzerinde ciddi bir baskı oluşturduğunu, eğitim sistemlerinin değiştirilmesine yönelik yapılan baskılar, doğrudan okul örgütlerini değiştirmeye zorlamadığını, okulun değişime uyum sağlama kapasitesi, öğrenen örgüt olma kapasitesiyle mümkün olmaktadır." şeklinde tespitte bulunmuştur.

Atak, Atik'e (2007: 66-67) göre: "Öğrenen örgütler için sürecin ilk basamağı olan öğrenebilmeyi öğrenmiş bireyler gereklidir. Sürekli eğitim için, öğrenen örgüt oluşturmak süreci içinde büyük etkiye sahiptir. Sürekli eğitim ile örgütler öğrenmeyi öğrenmiş çalışanları oluşturulabilir. Bireysel öğrenmenin sürekliliği sağlamak şu hedefleri bu önemi ortaya koymaktadır;

1. İş becerilerini artırılması,
2. Meslek içinde derinliğe bilgi sahibi yapmak,
3. Öğrenebilmeyi öğretmek,
4. Bilgi paylaşımı yapabilen açık bireyler yaratmak
5. Bilgi kıskançlığını önleme,
6. Bilgi paylaşımının sağlandığı kültür yaratmak,
7. Bilgiye nasıl ulaşılabileceğini öğretmek,
8. Araştırmacı ve kendini geliştiren bireyler yaratmak,
9. Yeniliğe açık ve yaratıcı bireyler yaratmak,
10. Değişime açık kendini değiştirebilen esnek bireyler yaratmak,
11. Takım ile çalışmaya açık bireyler yaratmak."

Öğrenen örgüt oluşturma sürecini Atak, Atik (2007: 64) üç adımda oluşturmaktadır. Bunlardan birincisi "öğrenen birey yaratmak"tır. İkinci adım ise "öğrenen takım yaratmak"tır ve üçüncü adım da "öğrenen örgüt yaratmak"tır. Yaratılan süreç başarıya ulaşmazsa bunun nedeni olarak bireysel öğrenmenin gerçekleşmediği ve yerleşmediği, takım halinde çalışmanın ve paylaşarak öğrenmenin olmadığı, örgütsel kazanımların gerçekleşmediği dolayısıyla yeni bilginin üretilmediği örgüt;

öğrenen örgüt olamayacaktır. Atak ve Atik üç adımlı bu sürecin tüm adımlarının yerine getirilmesinin ve her adımın içselleştirilmesinin öğrenen örgüt için zorunluluk olduğu belirtmişlerdir. Atak, Atik,(2007: 65): “Öğrenen örgütün liderinin hedefleri için temel nitelikleri üzerinde bulunduran çalışanlara sahip olması gerektiği, örgütte kalıcı bir eğitim mekanizması kurması gerektiğini, örgüt içinde paylaşım kültürünün oluşturulması gerekliliğine ve sahip olduğu bu bilgi ve personeli yönetebilecek bir vizyona sahip olmasının” önemini belirtir.

Okul Meclislerinin okulun idari yapısında bir değişim unsuru olarak yer almaktadır. “Rasyonel Karar Kuramı” Helbert Simon ’un kuramıdır. Simon’a göre: “İnsan davranışları sahip olunan değerlerden ayrı olarak incelenmesi” gerekmektedir (Şişman, 2012: 34). Örgüt ile ilgili bir kuram ise “Örgüte Uyum” Amitai Etzioni’nin geliştirdiği düşüncedir. Örgüt yapısına ait temel öğelerinden biri olan uyum, örgüte ait özellikleri bir dereceye kadar tayin eder. Örgüt türlerine göre bu öğeye, yani uyum etkenine göre gruplamak olanağı da sağlanmış olur. Uyum oluşturan, kuvvet ve ilişki etkileşimidir. “Zora dayalı” olan, bedeni etkilemeyi veya tehdidinde doğan kuvvettir. Kâra dayanan kuvvet, maddi kaynak ve ödüllerin kontrol gücünün ürünüdür. Rütbelere, statü, prestij sembolleri ve olanaklarının verilip alınması, değerlere dayalı kuvveti meydana getirir (Şişman, 2012: 42-43).

Eğitim yönetiminde uyum bakımından en önemli sorun, merkez yöneticilerinin tutumudur. Her örgütün merkez yapısı ve havası diğer birimlerden daha formaldır (Şişman, 2012:44).

Genel Sistem Teorisi Ludwig Bertalanffy geliştirdiği bir teoridir. Sistem karmaşık ve etkileşimli parçaların bütünleşmiş bir topluluğudur (Şişman, 2012: 57). Genel sistem teorileri, hücreden topluma kadar, bilimin her düzeyini ve birçok bilimlerini kapsayacak bir sistemler sistemi kurmaya çalışmaktadır (Şişman, 2012: 58). Örgütte uygulanacak bir genel sistem modeli, örgütün bütün boyutlarında informasyonu düzenli biçimde birleştiren modeldir (Şişman, 2012: 59)

Eğitim sistemlerini sosyal sistemler olarak tanımlar Şişman (2012). Sosyal sistemlerin sosyopsikolojik temelleri vardır. Üyelerinin rol davranışları belirleyen, bu davranışları tanımlayan ve yaptırımı olan normlar vardır. Bu normlar dayanağı olan, değerlerden meydana gelir. Var olan her örgüt gibi, eğitim örgütü de bir statüler ve roller sistemidir. Fakat eğitim örgütlerinin kendilerini yenilemesinde genellikle daha kolay olan yapısal değişimlere gidilir ve roller sistemi ihmal edilir.

2.5.2.1. Okul Yönetimi

Toplumsal yapının bir parçası olan eğitim örgütleri yani okullar eğitim yönetiminin bir parçası olarak onun belirlediği (Açıkalın, 1998) örgütlenme ve işleyişe sahiptir. Açıkalın'a (1998) göre Okul, örgüt ve işleyiş olarak eğitim yönetiminin bağımlı değişkeni konumundadır. Ancak bütün süreci uygulamaya sokan ve hatta kendine göre yorumlayanda eğitim yöneticisidir. Bütün bu politik süreci kontrol eden eğitim yöneticisinin sahip olması gereken özellikleri Açıkalın yapmış olduğu çalışmada şu şekilde sıralamıştır. Çağdaş okul yöneticisi (Açıkalın, 1998: 6): Kapsamlı insan bilgisine ulaşmış olan etkili iletişim becerisine ulaşmış, liderlik özelliklere sahip, ana dilini doğru ve güzel kullanabilen, felsefe, matematik, uygarlık tarihi vb. eğitimi görmüş, bir yabancı dil bilen, iletişim teknolojilerinin bilgi ve araçlarına sahip, beden ve ruh yönünden sağlıklı, eğitime ve öğrenmeye inanmış bir yöneticidir.

2.5.2.1.1. Okul Yönetiminde Karar

Karar süreci aşağıdaki ifadelerle tanımlanabilir: (Taymaz, 2011: 28).

- a) Karar eylemini etkileyen her türlü yargıdır.
- b) Karar verme, insanın istediği sonuca ulaşmak için alternatifler arasında seçim yapmasıdır.
- c) Karar verme, bir sorunu çözmek için uygulanacak yaptırımı saptama sürecidir.
- d) Yapılan değerlendirmeler sonunda hüküm verme sürecidir.
- e) Olay veya sorun ile ilgili bilgileri yorumlayarak ve kıyaslama yaparak bir yargıya varma sürecidir.

Avrupa Komisyonuna (2007) göre, Avrupa'da 1990'lardan sonra okul özerkliği politikası daha yaygın hale getirilmeye başlanmıştır. Okul özerkliği, yerel katılımlarla birlikte, okulun paydaşları ile okulun özgürlüğüne ilişkin talepleri göz önüne alarak karar verilebilen eğitim anlayışıdır. 2006'da İspanya'da uygulanan Eğitim Hareketi, eğitimin planlanması, yönetimi ve organizasyonunda okulların daha özerk olması ilkesinin önemini belirtmiştir. Eğitim özerkliğine Avrupa'da artan ilgi okulların yeni güçlerinin farkına varma ve kullanılmalarıyla ilgili açıklamalarında artmasını sağlamaktadırlar.

Yapılan tanımlardan anlaşılacağı gibi karar alma eğitim sürecinin her aşamasını kapsamaktadır.

2.6. Demokrasi ve Demokratik Okul Kültürü

2.6.1. Demokrasi

Demokrasinin kelime anlamına baktığımızda Halk anlamına gelen 'demos' ile egemenlik, iktidar anlamına gelen 'kratos' sözcüklerinin bir araya gelmesiyle oluşan demokrasi, halk iktidarı veya halkın kendi kendini yönetmesi demektir. Halkın, halk için, halk tarafından yönetilmesi şeklinde de tanımlanabilen demokrasi, aynı zamanda toplumsal ve kişisel yönünden özgürlük anlamına da gelmektedir. Demokrasi ve özgürlük birbirini kapsayan ve tamamlayan iki önemli kavramdır. Demokrasi tarihi eski Yunan sitelerine dayanmaktadır. Ancak bu sınırlı bir demokrasidir. Ortaçağ sonlarına doğru yeniden gündeme gelen demokrasi, Amerika, İngiltere ve Fransa'daki ihtilaller sonrasında Batı Avrupa'da devlet yaşamına girmiştir. Demokrasi mücadelesi 19. yüzyıldan sonra demokratik devlet düzeni olarak, tüm Dünya'ya yayılmıştır (Yıldırım, t.y: 43).

Sözlük anlamı olarak demokrasi: Bireye değer veren ve insan kişiliğinin bütünlüğünü önemli sayan, birlikte davranan, zekâ ve anlayışına ihtiyaç duyan, karşılıklı sevgi ve saygı, işbirliği, hoşgörü ve doğruluk gibi nitelikleri yansıtan, toplumsal ilişkilere yer veren bir yaşam yoludur (Öncül, 2000: 290).

Demokrasi, azınlıkta olanların haklarına saygı gösterildiği ve onlara bir gün çoğunluğa dönüşebilme yollarının açık tutulduğu, özgürlükçü bir çoğunluk yönetimi biçiminde tanımlanabilir (Kışlalı, 2003; akt: Akan, 2011: 8).

Diyalog, demokrasinin var olmasının kaynağıdır. Çünkü söz bireysel bir varoluşu temsil eder. Eğer sözünüz yoksa söz söyleyemiyorsanız veya elinizden alınmışsa, varlığınız anlam ifade etmeyecektir egemenler için. Diyalog, insanların birbirleriyle yüzleşmedir ve dünyayı yeniden yeniden adlandırmak için dünya aracılığıyla yaşanır. Bu sebeple diğer insanlara kendi sözlerini söyleme hakkı tanımayan insanlarla bu hakları ellerinden alınmış olan insanlar arasında diyalog oluşamaz. Temel bir hak olan kendi sözünü söyleme hakkı inkâr edilmiş insanlar önce bu hakkı yeniden kazanmalıdırlar (Freire, 2013: 75) .

Demokrasi, her türlü kültürel mirasın öte, siyasal düzenin özgürce yaratılmasına yani halk egemenliğine, dolayısıyla da temel bir seçme özgürlüğüne dayanır. Demokrasi düşüncesi temelinde bir topluluğa ait olmak fikri vardır. Ait olunacak topluluk ister ülke çapında olsun ister mesleki alanda olsun haklarla, güvencelerle tanınmış olması gerekir. Bu farklılıklara göre tanımlanan aitlik, toplumsal taleplerin

oluşmasına ön ayak olur. Aitlik bilincinin birbirini tamamlayan iki görünümü vardır. Yurttaş olma bilinci ve bir topluluğa ait olma bilinci. Bir topluluğa ait olma bilinci bireyi toplumsal ve siyasal bir egemenliğin boyunduruğundan kurtararak demokratik bilinci savunur (Touraine, 2011: 100).

Demokrasi sadece teorik bir anlamla sınırlandırmamak, hayatın merkezine yerleştirmek son dönem yazınlarda ifade edildi gibi temel anlayış olmuştur. "Kanımca, bugün demokrasinin yalnızca bir yönetim biçimi -oluşturucu biriminin yurttaşın olduğu devlette kamusal olanı yönetme biçimi- olarak anlaşılması uygun olur. Ne var ki, bu 'yurttaş' da biçimsel olarak değil, Aristoteles'in anladığı anlamda, yani "sivil toplumun yönetimine düşünüp taşınarak ve eleştirel bir tutumla katılma gücüne sahip kişi" olarak anlaşılmalı (Kuçuradi, 1998: 23). Trouaine 'a (2011:99) göre demokrasi; bir ülkenin yurttaşlarının sorumluluğuna dayanır ve yurttaşlar yönetimleri, yönetme erkini kendilerine yabancı ve yapay görüyorsa ülke bütünlüğünden kendilerini ayrı düşünüyorlarsa ve bundan dolayı kendi sorumlu duymuyorsa böyle bir ülkede ne yöneticilerin temsilciliği olanaklıdır ne de yöneticilerin yönetilenler tarafından serbest seçimle belirlenmesi.

Yurttaşlık kavramı, aktif birey, karar alan birey, uygulayan birey olarak algılanmalıdır. Demokrasi yurttaşlık bilincinin üzerine kurulur. Çünkü demokrasi herhangi bir anlayışın iktidara gelip halkı, çıkaracağı kanunlarla sınırlandırdığı ve halkı siyasal erkin egemenliği altında yaşamaya zorlamak değildir. Böyle bir demokratikleşme ülkeyi otokratik düzene dönüştürür. Bunun yerine taleplerin doğrudan ve çeşitli anlatımlar ile dile getirildiği, devlet ve sivil toplum arasında farklılığın olduğu, demokrasi daha yaşanır olacaktır.

2.6.2. Demokrasi Eğitimi

Demokrasinin bir ülkede varlığı, demokratik bir yönetim biçim ile demokratik kişiliklerin varlığına dayanır. Demokratik kişilikler, pasif değildirler tam tersine aktif katılıma sahiptirler.

Eğitimde iki eşit ağırlıklı amaç saptanmalıdır. Bir yandan usun ve ussal eylemin oluşumu; öte yandan kişisel yaratıcılığın ve ötekinin özne olarak tanınmasının gelişimidir (Touraine, 2011: 212).

Toplumsal gruplar ve bireyler birbirlerinden kültürel yapılarından dolayı farklılaşırlar ve kültürel yapının da pratikleri, inançları birbirinden farklılık gösterir. Farklılıklarımız ile birlikte yaşamak, bize öğretecek olan ve "ötekini kabul etmek " olan demokrasi,

farklılık temeline dayandığı için oluşturduğu kültür ile yani çeşitlilik kültürü ile değer çatışmasını önlemenin bir yolu olarak düşünülmektedir. Çünkü çeşitlilik ve çoğulculuk olmadan demokrasi var olamaz. Demokrasi, kişisel özgürlüklere ve tasarımlara bir saygıdır ve demokrasi çeşitliliktir (Gündoğan, 2002: 3). Toplumsal yapı, grup-grup, grup-birey ve birey-birey gibi karşılıklı etkileşim ile oluşur. Burada birey öznedir ve kendini hem grup ile hem de ben ile ifade edebilir. Bu ifadelerin karşılığı olarak kurduğu ilişkiler daha çok ben ve öteki veya biz ve ötekiler şeklinde olabilir. Bu algı daha çok ötekileştiren, farklılaştıran bir kültürel biçimlemedir. Demokrasi eğitimi ile öğreneceğimiz de kültürel farklılıklarımızla birlikte yaşamayı öğrenmektir. Farklılıkları bir çatışma unsuru olmaktan çıkarmadan, kültürel çeşitliliği ve değerleri kabul etmeden demokratik bir yaşamı kuramayacağımızı bilmemiz gerekir. Çoğunlukçu değil çoğulcu bir anlayışla örülmüş demokrasi güçlü bir toplum için zorunludur. Çünkü demokrasi kişisel özgürlüklere saygılı, çeşitliliği zenginlik olarak algılayan, çoğulcu bir sistemdir.

Demokratik sistemin temelinde birey ve hakları vardır. Ancak yönetimden doğan güç toplumsal güçtür ve tek bir bireye bırakılmaz. Lunenburg ve Ornstein (2013: 88) yapmış oldukları çalışmada bunun önemi ortaya koyarken; kişileştirilmiş güç sahibi olan insanlar gücü kendi kişisel ilgileri için kullanırlar ve statü sembolü olarak gösterirler. Toplumsallaştırılmış güç ihtiyacı yüksek olanlar başkalarıyla ilgilenirler, örgütsel amaçlarla ilgilenirler ve örgüte ve topluma faydalı olmaya çalışırlar. Güç kuramı ile ortaya konan bu sorun özellikle eğitim yöneticileri açısından bakıldığında daha farklı anlamlar doğurmaktadır. Hem yöneteceği kurumun paydaşlarını yönetim organizasyonuna katmalı hem de oluşturacağı bilinç ile yetişecek bireylerin güce ortak olma, paylaşma düşüncesini hayata geçirecektir. Ülkemizde demokrasi algısına baktığımızda gelecek için bu çok önemli davranıştır. Çünkü ülkemizde ki genel davranış örüntülerinin önemli bir bölümünün temelinde vardır güç. Kemahloğlu, Keyman'ın (2011: 13) yaptığı araştırmada, Türkiye'deki Demokrasiyi 0 İle 10 puanlamalarını istediği araştırmacıların verdikleri cevapların ortalaması 5,03'dür. Bu puanlamada 10'un tam bir demokratik sistemi 0'ın ise tam bir otoriter sistemi tanımlamıştır. Türkiye'de demokrasinin tam anlamıyla olmadığı bir sistem olarak belirtilmişlerdir. Dolayısıyla vatandaşların gözünde Türkiye'deki sistem demokrasi ile otoriter sistem arasındaki bir yere tekabül etmektedir ki şeklinde bir tespitte bulunmuşlardır. Eğitim seviyesi bu soruya verilen cevabı etkilemektedir ve genel olarak eğitim seviyesi arttıkça demokrasinin seviyesi hakkındaki verilen notun azaldığı görülmektedir. Burada ortaya çıkan bir olgu da eğitim seviyesi azaldıkça

insanlarımızın demokrasi ve hak anlayışı anlamsızlaşmıştır. Demokrasiyi hayatına yerleştirememiş ve bunun farkına da varamamışlardır. Bu nedenden dolayı demokrasi eğitimi daha da önemli olmuştur.

Türkiye’de genç nüfus, demokrasinin gerekliliğine inanmaktadır. Fakat yapılan araştırmalara verdikleri yanıtlardan da anlaşılacağı üzere bazı tutum, davranış ve düşünceleri demokrasinin gerekleriyle bağdaşmadığının farkında değildirler. Dursun’a göre (2007: 129); Kültürel farklılıklara şüpheci yaklaşım ve onları bir çatışma kaynağı görmek gençlerin en büyük açmazlarıdır. Çünkü ona göre gençlerin büyük bir çoğunluğu farklılıkları “ötekileştirme ”ye eğilimli olduğu söyler. Bu durum hemen gerçekleşmeyeceğini ama farklılıklarla başka toplumsal koşullarda fiilen bir araya geldiği zaman bu olasılık yani ötekileşmenin doğabileceğini belirtir. Toplumsal yapı içinde en önemli sorunun hoşgörü olduğu ve hoşgörünün değer sistemi içinde nasıl ele alacağımızı bilmememiz, yeterince model olacak sistemin kurulamaması sorunun derinleşmesine sebep olmaktadır.

Demokratik değerlere sahip yurttaşlar yetiştirmede bireye kazandırılacak öğeler kısaca şunlardır; özerk düşünme becerisini kazandırma, bireyselleşmeyi, birey olma düşüncesini kazandırma ve iletişimi demokratik gerçekleştirmeyi öğretmek. Bu kazanımların gerçekleşmesinde en temel unsur katılımdır.

2.6.3. Demokratik Okul Kültürü

Toplumlar gerek iç dinamizmin, gerekse toplum dışından gelen etkiler nedeniyle sürekli bir değişim ve kendini yenileme içinde gelişirler. Bu değişmeye diğer toplumsal kurumlarda olduğu gibi eğitim kurumu da uyum göstermek zorundadır (Tatlidil, 1993: 1).

Bir milletin sahip olduğu yaşayış ve düşünüşe ait bütün değerlerini tarihsel oluşum süreci içinde nesilden nesile aktararak ve geliştirerek sürdürdüğü en büyük çalışmalar eğitim çalışmalarıdır. Eğitim ile nesiller arasında anlayış yakınlığı ve ahengi koruyarak tarih boyunca millî bilincin devam etmesini ve gelişmesini sağlamayı hedeflenir (Ayhan, 2011: 14). Demokratik okul kültürünün oluşturulmasında demokrasi eğitimi önemli yer tutmaktadır. Ortaöğretim Demokrasi Ve İnsan Hakları Dersi Öğretim Programı (DVİHP) 2013’te yeniden yayınlanmış ilk sayfasında şu temel düşünceleri ön plana çıkarmıştır: Genelde eğitim, özelde okul, demokrasi kültürünün gelişmesine önemli katkılar sunacağı belirtilerek, öncelikle öğrencilerin okul içinde demokrasi anlayışı ve onun temel ilkeleri hakkında yeterince

bilgi sahibi olmaları gerektiğini, okulun görevinin sadece bu bilgi ve anlayışı kazandırmakla sınırlı olmadığını belirtmiştir. Okul içinde öğrencilerin demokrasinin sahip olduğu bu ilke ve değerlerin yaşama geçirilmesini gerektiğini, bununla birlikte, davranışların sağlam bilgi temeline dayanmasını, yani kısaca demokrasiyi; bilgiye dayanan, değer temelli aktif vatandaşlık becerilerinin yaşama geçirildiği bir ortam gerektirdiğini açıklamıştır.

Demokratik değerler hususunda teori olarak evrensel bir uzlaşmaya gidilmiştir: 1- “Bütün insanlar özgür doğar ve haysiyet ve hakları eşittir.” 2 - “Kendi görüşlerini oluşturabilme kapasitesine sahip olan bir çocuk bu görüşleri ifade etme ve düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir.” Kısacası her ülkenin ve her okulun bu amaçla belirlemiş olduğu ilkeleri vardır. Ancak eğer gerçekten toplumda demokratik değerleri yerleştirmek istiyorsak, günlük çalışmalarımızda bunları alışkanlık haline getirmeliyiz. Bu konu her türlü kuruluşun yöneticileri, ama özellikle de okul yöneticileri için çok önemlidir (Bäckmen, Trafford, 2005: 9).

Demokrasiyi “Müzakereci demokrasi” olarak tanımlayan Tunç’a (2008:1129) göre; Müzakereci demokrasi, bir toplumdaki vatandaşların karar oluşturma sürecine katılımını öngörür. Bu sürece katılım belli bir faydaya ulaşmak amacıyla değil karşılıklı bilgi alışverişi ve etkileşim ile ortak bir fayda için olduğunu kabul eder. Meşruluğu bulunan ortak fayda, katılımcı kişiler tarafından benimsenmesi ile oluşacak bir demokrasi modeli olduğunu söylemektedir.

Yapılan tanımlar göre; Demokratik okul kültürünün en önemli alanları; kimlik, yönetim, karar almak, kamusal sorumluluk, etkileşim ve iletişim ile öğrenme ortamıdır. Kimlik içinde yaşanan toplumda oluşur. Bireyin içinde yaşadığı toplumun değer sistemini benimsemesi ona uygun davranışlar sergilemesi ile topluma aitlik duygusu geliştirir. Bu süreçte en önemli unsur değer eğitimidir. Dinç, vd, (2013: 8) aitlik duygusunu tanımlarken; birey kendi kimliğini ifade ederken cinsiyet, yaş, etnik köken, inanç, siyasi görüş, meslek, vb.. diğer aidiyet özelliklerinin yanı sıra kendisini özdeşleştirdiği okulunu da hesaba kattığını da belirtirler. Okul sadece bilgi aktarım alanı değil aynı zamanda değer yükleme kimlik oluşturma alanı olarak tanımlanabilir.

Bireyin içinde yaşadığı bir parçası haline gelme sürecini sosyalleşme olarak tanımlanmaktadır. Toplum bu süreci organize eder. Sahip olduğu normları ve değerleri başarılı bir süreçle bireye aktar ister. Süreç sonunda birey toplumun değerlerine, düşünce biçimine ve davranış biçimine sahip olur. Toplum demokrasiyi

bir değer ve yaşam biçimi olarak benimsemiş ise bunu gelecek nesillere de aktarma s¼recini başlatacaktır.

Demokratik okul k¼lt¼r¼n¼n gerçekteşebilmesi için “Okul Meclisleri” projesi oluşturuldu. Amaç demokrasi değerlerinin hem eğitimi hem de kalıcı olmasını sağlamaktır. Biçer (2010: 13): “T¼rkiye’de de ¼zellikle Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ¼ęrencileri katılımcı bireyler haline getirerek onların demokratik tutumları kazanmalarında ¼nemli etkilerinin olacağı” belirterek, projenin ¼nemine dikkat çekmiştir. İnsanın yaşamak zorunda olduğu çevrenin içinde yer alabilmesi, o çevrenin şartlarına karşı sahip olduğu bu yeteneklerin geliştirilmesiyle m¼mk¼nd¼r (Ayhan, 2011: 13).

Demokratik okul k¼lt¼r¼n¼n geliştirilmesi için MEB Talim Terbiye Kurulu Birimi tarafından Avrupa Konseyi teknik desteği ve AB mali destekli “Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi (DVİHE) Projesi” 2011 yılında başlanıldı. Projede hedeflenen çıktıların kalıcı olabilmesi için, demokratik yurttaşlık ve insan hakları ilkelerinin gerçekte anlamda yaşama geçebilmesi ve okullarda demokratik okul k¼lt¼r¼n¼n yerleşikleşmesi gerekir. Bu bağlamda projenin demokratik okul k¼lt¼r¼ bileşeni, demokrasi ve insan hakları k¼lt¼r¼n¼n ¼z¼msenmesi ve projenin uzun vadede etkili olabilmesi için kilit ¼nem taşır. Bileşen kapsamında, demokrasi k¼lt¼r¼n¼ destekleyen okul temelli etkinlikler geliştirilmesi olumlu bir adımdır (ERG, 2013: 116).

Okullar ortak değerlere dayalı ¼rg¼tler olduğu için, paylaşılan g¼l¼ değerleri olan okullar etkili okullardır (şahin-Fırat, 2010: 75). Avrupa Birliği ile yapılan ortak çalışma sonrasında oluşturulan ve MEB’in 2013’te yayınladığı yeni Orta ¼ęretim Demokrasi Ve İnsan Hakları Dersi ¼ęretim Programının amacının demokratik değerlerin yaygın hale gelmesi, hayat bulması şeklinde belirlemiştir.

Demokratik okul k¼lt¼r¼n¼n faydalarını ř ¼yle sıralanmaktadır:

Demokratik okul y¼netiřimi okulunuz için iyidir ¼nk¼...

1. Disiplini geliştirir;

¼ęrencileri ve benzeri paydaşları karar verme aşamasına dahil etme fikrine karşı ilk itiraz genellikle disiplinle ilgilidir. Eğer ¼ęrenciler uyulmadığı takdirde belirli yaptırımları olan sert ve basit kurallara uyamıyorlarsa, onların nasıl kendi başlarına olgun ve sorumluluk gerektiren kararlar vermelerini bekleyebiliriz? Ancak,

deneyimler ve araştırmalar gösteriyor ki, kendilerine güvenilen öğrenciler zamanla daha sorumluluk sahibi olmaktadır.

Kurallar gereklidir, ama güven üzerine inşa edilen kurallar tehdit üzerine kurulu olanlardan çok daha kalıcı niteliktedir ve kimse izlemediğinde kurallar daha sağlıklı işler.

2. Öğrenmeyi geliştirir;

ğrenmek bireysel bir şeydir. Öğretmenin, ğrenmenin nasıl gerçekleştiği konusunda genel bir fikri olabilir ama öğrenme biçimleri kişiden kişiye değişir. Demokratik bir ortamda, öğrenenlere ne şekilde çalışmak ve bir dereceye kadar da neyi öğrenmek istediklerini seçmek hususunda daha fazla özgürlük tanınır. Öğrenciye neyi nasıl öğreneceğini, hatta mümkünse, bunları nasıl değerlendirileceğini seçme konusunda özgürlük verildiği takdirde başarı ve motivasyon eksikliğiyle ilgili problemler büyük lde azaltılabilir.

3. Fikir ayrılığını azaltır;

İnsan grupları bir arada nispeten uzun zaman harcadıklarında her zaman fikir ayrılığı riski vardır. Bir okul topluluğu içerisindeki farklılık ve anlama eksikliği toleranssızlığa, ayrımcılığa, zorbalığa, hatta şiddete kolayca yol açabilir. Rütbe ya da sosyal pozisyonun kişisel haklardan daha önemli olduğu otoriter bir ortamda insanlar sağ kalmak adına korunmak ya da kişisel ayrıcalıklar elde etmek amacıyla ittifak kurmak zorunda hissedebilir.

Böylece ayrımcılık ve zorbalığın kolayca ortaya çıkabileceği bir alan açılmış olur. Karşılıklı saygı sağlamayı başarırsanız, okul bahçesini de daha güzel ve güvenli bir yer haline getirebilirsiniz.

4. Okulu daha rekabetçi hale getirir;

5. Sürdürebilir demokrasinin geleceğini güvence altına alır;

Çocuklar söylenenleri yapmazlar: biz nasıl davranıyorsak onlar da öyle davranırlar. Eğer biz demokrasiyi hayatımızda alışkanlık haline getirmesek okullarımızdaki demokrasiyi konuşmamızın bir yararı yok. Öğrencilerin yeniden boyanması gerektiğinde sınıfın duvarları ne renk olacak gibi sadece basit şeylere karar vermesine izin vermek de yeterli değildir. Okuldaki günlük yaşamlarında ve öğrenimlerinde esas olan konularda, söz gelimi, ğretim yöntemleri, okul politikaları, dönem planlaması, bütçeyle ilgili konular ve yeni Okulların Demokratik Gelişimi

personel alımı gibi alanlarda öğrencilere yetki verilmelidir. Böylelikle gerçek katılımıcılığın sorumluluğunu öğrenmelidirler. Elbette bütün bunlar bir günde olacak işler değildir. Ayrıca herkes için uygun standart yöntemler yoktur, ama biz Avrupa’da Demokratik Vatandaşlık Eğitimini uygulamanın en iyi yolunun bu olduğuna inanıyoruz (Bäckmen, Trafford, 2005: 11).

Demokratik okul kültürünün oluşturulmasının önünde ki en önemli engellerden biri de bürokrasidir. Bürokrasi, Latince ve Yunanca bir kelime olarak, “burra” ve “kratos” sözcüklerinde türetilmiştir. Bürokrasi “masaların ya da büroların egemenliği” anlamındadır (Eryılmaz, 2012: 262). Kelime anlamı olarak tanımlanmış bürokrasi değişim ve gelişimin önündeki en önemli engeldir. Değişime ve gelişime direnç gösterir. Türkiye’de bürokratik yapı irdelendiğinde: Bütün önemli kararlar önce başkentten alınmaktadır. Uygulamaları ise merkezden verilen direktiflere göre ve onun denetimine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bütün hesap verme mekanizmaları ve mali kontrol sistemleri, merkezi birimlerin beklentilerine uygun olacak bir şekilde oluşturulmuş, biçimsel ve seremonik nitelikler taşımıştır (Eryılmaz, 2012: 77). Bürokrasi hususunda Açıkalın’da Eryılmaz gibi aynı soruna dikkat çekmektedir. Açıkalın (1998: 5): “Bu günkü okul müdürlerinin, geleneksel olarak hizmet öncesinde yetiştirme, seçme ve iş başında geliştirme modelinin ürünleridir. Bu okul yöneticileri, emek yoğun çabaları ile görevlerini başarmaya gayret etmektedirler. Okul yöneticiliğinin meslek olarak ele alınması gerekmektedir. Hizmete başlamadan önce hazırlanması, iş başında kendilerini geliştirilmesini bilimsel yöntemlere göre hazırlanmış modellere yapılması gerekmektedir. Aksi halde sağlıklı bir yapıya oturtulmadan yetkilerin okul yöneticilerine devredilmesi, eğitimin yerinden yönetim girişimleri için başarısız bir başlangıç ve olumsuz örnekler oluşturabilir.”

2.7. Okul Meclisi

Okul Meclisleri Projesi okulda demokrasi kültürü oluşturmak ve bu kültürün geliştirilmesi amacıyla okul, aile, çeşitli sivil toplum örgütleri ve TBMM arasında işbirliğine dayanan süreci organize etmeyi amaçlamıştır. Süreç içinde etkin, katılımcı ve sorumluluk sahibi bireylerin yetiştirilmesi önemlidir. Öztürk, vd. (2009: 138) belirttiği gibi: “Bu proje sayesinde Atatürk’ün Türk gençliğine emanet ettiği Cumhuriyet ve demokrasinin diğer rejimlerden farkını öğrenecek ve demokrasi ilkelerinin ile demokrasiyi bizzat yaşayarak öğrenmeleri” sağlanacaktır.

Türkiye’de 2004-2005 eğitim öğretim yılından itibaren hayata geçen “Okul meclisleri projesinin dayanak maddeleri, Projenin Stratejisi, Projenin Hazırlık ve Uygulama Dönemindeki Faaliyetler, Uygulama İlkeleri, Seçim, Tanıtım Serbestliği ve Süresi Sandık Kurulunun Oluşumu, Çalışmaları, Görev ve Yetkileri yönetmelikle tanımlanmıştır.

- Millî Eğitim Bakanlığı ile TBMM Başkanlığı arasında 13 Ocak 2004’te imzalanan protokol ile “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri” projesi uygulamaya başlamıştır. 2003-2004 öğretim yılı içinde 300 pilot okulda uygulanan proje, 2004-2005 öğretim yılından itibaren Türkiye genelinde uygulanmaktadır. Demokratik okul kültürü içinde Mili Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Yönergesi’ni Eylül 2004/2564 sayılı tebliğler dergisinde yayınladı. MEB’in 2004’te yayınladığı bu yönerge ile amaçlanan;
- Cumhuriyetimizin demokrasi ile güç kazanması;
- Öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürüne sahip olması,
- Hoş görü ve çoğulculuk bilincinin herkeste geliştirilmesi,
- Kendi kültürünü tam olarak özümsemiş,
- Millî ve manevî değerlerin bilincinde ve onlara bağlı,
- Evrensel değerleri tanımlayabilen ve onları benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; bunun içinde öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürü kazandırmak; Katılımcı olmaları, iletişim kurabilmeleri, demokratik liderliği benimsemesi ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Demokrasi ve Okul Meclislerinin MEB tarafından (2004) yayınlanan uygulama ilkeleri:

“İnsan hak ve hürriyetlerinin vazgeçilmezliğini ve devredilemezliğini” ile “ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü” temel kabul etmek.

Gerek bireysel gerek ise toplumsal, “insanî değerlere” önem vermek.

“Başkalarının hak ve hürriyetlerine saygı duymak”, “insanlara eşit ve adil davranmak”.

“Bireysel farklılıkları” ve “ortak hukuk kurallarının” gerekliliğini kabul etmek.
“Toplumsal gelişmelere duyarlı olmak”, “barış içerisinde çözümler üretmek”.

“Kendi kültürünü bilmek, benimsemek”; “farklı kültürleri tanıma” ve “onlara hoşgörü ile yaklaşmak”, “Eşitlik ilkesine önem vermek ve uygulamak”.

“Demokratik ilkeleri” benimsemek ve içerisinde bulunduğu ortamlarda uygulamak.

“Kişisel sorumluluğun önemine inanmak”, “kişinin sürekli gelişimini” ana ilke olarak kabul etmek.

“Her türlü ön yargı ve ayrımcılıktan uzak” bir anlayış geliştirmek şeklinde sıralanmıştır.

2.7.1. Projenin Stratejisi

Okul Meclisleri Projesinde uygulamalar yönetmelikte açıklanmıştır. Okul Öğrenci Meclisleri dört basamaktan oluşan bir örgütlenme alanı oluşturmuştur.

- 1- Okul Öğrenci Meclisi,
- 2- İlçe Öğrenci Meclisi
- 3- İl Öğrenci Meclisi
- 4- Türkiye Öğrenci Meclisi

Örgütlenme süreci sınıflarda “Sınıf Temsilcisi” seçimiyle başlar. Her sınıftan seçilen temsilciler arasında gönüllülük esasına uygun olarak Okul Meclis Başkanı Adayları çıkar. Adaylardan okulda yapılan seçim ile en yüksek oyu alan Okul Öğrenci Meclis Başkanı seçilir.

Seçimlerden önce okullarda okul müdürünün, illerde ve ilçeler Millî Eğitim Müdürü'nün ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de TBMM Başkanı veya görevlendirecekleri bir Başkan Vekili başkanlığında üyeler arasından geçici divan oluşturulur. Bu divan seçime veya sonuçlarına yapılacak tüm itirazları da değerlendirir ve karar verir. Her il, ilçe ve Türkiye Öğrenci Meclis Başkan adayı adaylığını, diğer Divan üyesi adayları ile birlikte liste hâlinde verir. Süreç toplantının açılması ile başlar seçim aşamasına gelinip listelerin verilmesi süresinin dolduğunun ilân edileceği zamana kadar devam eder.

İlçe genelinde her Okul Meclis başkanının katıldığı toplantı ile İlçe Meclisi Başkanı seçimi yapılır. İlçe de seçim süreci daha hızlı yapılır.

İl Okul Meclis Başkanı seçimi ise İlçe Okul Meclis Başkanının ve iki yardımcısının katıldığı ve oy kullanabildiği ama sadece başkanların aday olduğu seçim süreci sonucunda belirlenir.

Okul Öğrenci Meclisi yasaya göre en az iki ayda bir, İl Öğrenci Meclisi ise her yarıyılıda en az bir defa olacak şekilde, Türkiye Öğrenci Meclisi Millî Egemenlik Haftasında toplanır. Bayram günleri ile belirli gün ve haftalara ilişkin konularda meclis özel gündemle toplanabileceği belirlenmiştir. Tüm sürecin demokratik olması, seçme seçilme gibi karara katılımın sağlanması ve kültürel bilinç yaratılması hedeflenmektedir.

2.7.2. Projenin Hazırlık ve Uygulama Dönemindeki Faaliyetler

Türkiye Öğrenci Meclisi, mevzuatta belirtildiği gibi (MEB, 2004): “Türkiye’nin 81 ilden İl Öğrenci Meclislerinin başkanlarının katılımı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplanacaktır” denilmektedir. Toplantı iki oturumdan oluşmaktadır. Sabah ki oturumunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı’nın yöneteceği, bu toplantıda Başkanlık Divanı ve Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanı belirlenecek, mazbatalar hazırlanacağı ve dağıtılacağı, öğleden sonraki oturumu Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanı’nın yöneteceği belirlenmiştir.

Türkiye Öğrenci Meclisi’nin yıllık toplantısında, toplantı gündeminde her ildeki demokrasi eğitiminin değerlendirmesi mutlaka yapılacaktır.

Demokratik okul ve demokratik bir topluma ulaşma hedefi uzun bir çalışma ile gerçekleşecektir. Demokratik okulun tanımlanma noktası; çocuğa okul hayatında özgürlük, yetki, sorumluluk vererek demokrasiyi kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamaktır. Okul vatandaşlığa hazırlığın önemli bir ayağını oluşturur. Öğrenci sınıf içinde sorumluluk alma ve özgüven kazanma bu süreçte başlar.

Mevzuat gereği tüm meclis türlerinde çalışmalar alt komisyonlarca organize edilir. Sanat, bilim, spor, eğitim vb. alanlarda kurulan komisyonlar diğer okul kulüpleri ile ortaklaşabilirler veya çalışmalarına diğer görevlilikleri katabilirler.

Yapılan araştırmalara göre öğrencilerin seçme ve özellikle seçilme hakkını kullanması özgür irade ve özgüven oluşturmaktadır. Seçilme sürecinde öğrencinin kendisi ve öğretmenleri, arkadaşları ve kimi zaman ailesi etkili olmaktadır. Böyle bir sürecin içinde olmak öğrencinin kendini ifade etme imkânı sağladığı için okul

meclislerinin demokrasinin yerleşik hale gelmesinde önemli rol oynadığını söyleyebiliriz.

Mevzuat gereği Meclis kararları, yönetim açısından tavsiye niteliğindedir. Ama Okul Öğrenci Meclisinin Genel Kurul kararları okulda okul müdürünce, İl Öğrenci Meclislerinin Genel Kurul kararları ise il/ilçe millî eğitim müdürlüklerinde ilân edileceği belirtilmiştir (MEB, 2004).

2.7.3. Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi'nin Kazandırmayı Hedeflediği Beceri, Tutum Ve Kazanımlar

Giroux (2007) eğitimcilere seslenerek: "Gençlik içindeki özellikle okullarda farklı kimlikleri göz ardı edilmeden mutlaka anlamak zorunda olduklarını" belirtmiştir.

Toplumda demokrasiyi yaşamak için, demokratik değerlerin tüm bireyler tarafından benimsenmiş olması gerekmektedir. Böylece demokratik bilince sahip olan bireyler hayatın içinde kendini ifade edebilirler.

MEB'in 2013'de yayınlanan Ortaöğretim Demokrasi Ve İnsan Hakları Dersi Öğretim Programında demokratik okul kavramını kullanarak, "okulun demokrasi kültürüne katkı sağlayabileceği bir alan olarak düzenlenmesi" gerektiğini belirtmiştir. "Demokrasinin tüm ilke ve değerlerinin hayata geçirilmesi gerektiği ve demokratik okul olarak, sadece demokrasinin içerik olarak öğretildiği yer olarak değil de aynı zamanda yaşandığı yerdir. Çağdaş, katılımcı ve çoğulcu bir demokrasi okulda, ailede hayata geçirilmiş bir demokrasidir" vurgusu yapılmıştır.

MEB göre, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi aracılığıyla bireylere kazandırılmak istenen beceriler şu şekildedir:

- 1.Eleştirel düşünmek,
- 2.Üretken olmak,
- 3.Problem çözmek,
- 4.Tanımak ve değerlendirmek,
- 5.Bilgi kaynaklarına başvurma ve bilgiyi kullanabilmek,
- 6.Ahlaki sorgulama yapmak,
- 7.Katılımcı olmak,
- 8.Çok yönlü iletişim kurabilmek,

- 9.İşbirliği ve takım çalışması yapabilmek,
- 10.Tartışma ve uzlaşma kültürünü kazanmak,
- 11.Çatışmayı nleyebilmek,
- 12.Arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık,
- 13.Atılganlık becerilerine sahip olmak,
- 14.Demokratik liderliği benimsemek,
- 15.Kamuoyu oluşturabilme becerisi,
- 16.Sorumlu ve aktif katılım için temel becerilere sahip olmak,
17. İnsan sevgisini ve hoşgörü değerine sahip olmak (MEB, 2004: 12).

Yönergede belirtilen beceri kazanımlarının yanında, proje ile öğrencilerde temel değerlere ait olan sosyal ve aktif tutumların da yetiştirilmesine imkân sağlayacaktır. Tutumların kendisi doğrudan bir davranış değildir. Tutumlar küçük yaşlardan itibaren insanın çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda oluştuğu için, insan davranışlarının geneli önceden oluşturdukları tutumlara göre şekillenmektedir (Biçer, 2007: 46). Demokratik bir eğitim-ğretim de eğitimin asıl işlevi öğrenciye olumlu duygu ve tutumlar kazandırmaktır (Ceylan, 2009: 46). Öğrencinin modern toplumun bir parçası ve birey olması uyma davranışı ile açıklanmaktadır. Bozkurt'a (1995: 13) göre: "ağdaş toplumlarda davranışlar, gelenek ve göreneklerle yerleşmiş kolektif davranışların bireysel ifadesi değil, gene toplum ve kültür tarafından koşullandırılmakla birlikte bu kez tümüyle bireyselleşmiş insanın kişisel seçiminin ifadesi" olarak ortaya çıkmaktadır. "İlksel (primitif) toplumun büyük direnç gösterdiği değişim, ağdaş toplumda bir beklenti ya da zorunluluktur."

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1997-2000 yılları arasında Strazburg'da Audigier (2000) yapmış olduğu Demokratik Vatandaşlık Eğitimi (EDC) projesinde öğrencilere katılımcı vatandaş olabilmelerini sağlayan değerler ve becerileri eğitimi verilmiş sonuçları tüm Avrupa düzeyinde paylaşılmıştır. Proje dahilinde eğitimin bütün aktörlerinin işin içine katarak Demokratik Vatandaşlık Eğitimi (EDC) projesini tanımaları ve desteklemeleri sağlandı. Demokratik Vatandaşlık Eğitimi'nin çekirdeğini katılım, insan onurunu korumak, kamu yararına katkıda bulunma sorumluluğu, siyasal ve kültürel engelleri aşmak ve dünya ile dayanışmak, özgürlük ve fırsat eşitliği oluşturulduğu sonucuna varılmıştır.

Torney-Purta (2001) tarafından yapılan araştırmada: 1971 yılında vatandaşlık eğitiminin ele alındığını tespit etmiş, fakat 1980'lerin sonları ile 1990 başları arasında büyük değişimler yaşanmıştır. Demokratik hükümetlerin kurulması ile demokrasi eğitiminin önemi artmıştır. 1971 yılında yapılan araştırmada yaklaşık 30,000 öğrenci 5000 öğretmen ile 1300 okul müdürü ile pedagog katılmıştır. Yapılan araştırmaya göre 14 yaş düzeyindeki erkek çocukların yurttaşlık ve siyasi katılım yönünden daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Tartışma ve demokratik değerler sahip olma yönünden de kız çocukların daha yüksek puana sahip olduğu gözlenmiştir. Demokrasi eğitiminin ve demokratik tutum elde etmenin faydalı olacağını belirtmiştir. 1994 yılındaki araştırma da 28 ülkeden yaklaşık 90,000 kişi katıldı. Çalışma nitel olarak başladı sonrasında ama nicel veri için anket dağıtıldı. Yapılan araştırmada 4 bölüm bölümden oluşturulan bir değerlendirme yapılmıştır:

- 1- Eğitim ile sosyal ilişki plan ve eğitim çalışması.
- 2- Vatandaşlık eğitimi ile sosyal ilişki ile ampirik literatür tarama
- 3- Vatandaşlığa hazırlama etkinliği
- 4- Ulusal kitapların incelemesi ve müfredat tarama.

28 ülkeden 22'sinde vatandaşlık eğitimi çatışmalarında 1990'larda kız öğrencilerin hak kullanma ve vatandaşlık eğitimini önemsendiğini tespit etmiştir. Araştırmada demokrasi eğitiminin önemsendiğini belirtmiştir. Hoşgörülü demokratik bir toplum için, değerlerin öğrenilmesi ve bir sınıf ortamında süreçleri öğrencilere arka planda da olsa verilmesi önemlidir. Kendi okulun da karar alma davranışları uygulamak gerekir. Öğrenciler deneyimler elde ederek önemli tüm konu alanların da katkıda

bulunabilirler. Öğrenciler, siyasal duruşu ile ilgili tutum geliştirilmesi gerekir ve öğrencilerin bu fırsata sahip olması gereklidir.

Metin (2006) tarafından yapılan araştırmada demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesine öğretmen ve okul yöneticilerinin katılım düzeyi incelenmiştir. Kırıkkale ili şehir merkezindeki ilköğretim okullarında oluşturulan Okul Meclisleri Projesi'nin MEB tarafından belirlenen amaçlara ne düzeyde ulaştığını ortaya çıkartabilmek amacıyla yapılan bu araştırma, tarama (survey) modelindedir. Bu amaçla yapılan araştırmada, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin yürütülmesinde önemli role sahip evrene dâhil ilköğretim okullarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine başvurulmuş, bunun için geliştirilen veri toplama aracı uygulanmıştır. Araştırmacıya göre öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına katılıyorum düzeyinde görüşe sahiptir. Öğretmenlerin, projenin öğrencileri görüşlerin ifade etme noktasında cesaret verdiği şeklindeki yargıya, tamamen katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler, proje ile birlikte öğrencilerin, demokrasinin değerlerine uygun tutumlar geliştirmesiyle ilgili yargılarının, katılıyorum ve tamamen katılıyorum düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Öğretmenlerin, "okul meclislerinin toplumsal değerlerin öğrenilmesinde olumlu bir katkı" yaptığı şeklinde görüşe sahip olduğunu şeklinde yargıya ulaşmıştır. Okul yöneticileri; "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına" katılıyorum düzeyinde görüşe sahiptir. Okul yöneticileri "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin öğrencilerin okul yönetimine katkı sağlaması yönündeki" görüşleri tamamen katılıyorum düzeyindedir. Proje doğrultusunda okul yöneticileri, "Okul Meclisleri Projesi'nin okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler arasında demokratik ortam oluşturması" noktasında olumlu tutum ve ortam oluşturduğu görüşünde olduğu tespitinde bulunmuştur. Okul yöneticileri proje ile birlikte "öğrencilerin, demokrasinin değerlerine uygun tutumlar geliştirmesiyle" ilgili düşüncelerinin tamamen katılıyorum düzeyinde olduğunu tespit etmiştir. Okul yöneticileri "Okul Meclislerinin uygulamalarına katılım düzeylerinin" genellikle katılıyorum düzeyinde olduğunu belirtmiştir. Okul Meclisleri hakkında yeterli bilgilendirilmenin yapılmadığı şeklindeki ifadeye okul yöneticilerinin katılıyorum düzeyinde görüş bildirdiklerini tespit etmiştir.

Whitty, Wisby (2007) yapmış olduğu araştırmada İngiltere ve Galler'deki okullarda bir Okul Meclisinin(konseyi) var olduğunu, öğretmenlerin çoğunun (en fazla 95 yüzde ile) ve öğrencilerin ise genellikle Okul Meclisleri hakkında olumlu tutuma sahip olduğunu belirtmektedir. Ankete katılan 999 öğretmen (İngiltere ve Galler) bir Okul Konseyinin olduğu okulda çalışmış. Ankete katılan 2.417 öğrencinin %85'nin

okulunda bir Okul Konseyi vardı. Sadece %12'i eğitim alanı ile ilgili kararlara katılmışlardı. Diğerleri alanlarının dışında; zorbalık karşıtı girişimleri ve geri dönüşüm gibi kararlarda var olduklarını belirtmişler. Öğrencilerin %55'i Okul Meclislerinin varlığının gerekliliğine inanıyorlar fakat ciddi endişeler taşıdıklarını belirtmişler. Bu endişeleri, Okul Meclislerinin toplantı sıklığı ve zamanlaması, seçimin yapılaş biçimi, Okul Meclisinin okul ile ilgili kararlara katılımı, görüşlerinin dikkate alınması gibi etkenlerden kaynaklanmaktadır. Buna endişelerin giderilmesi için çözüm olarak ortaya konan öneriler: Uzun soluklu öğretmen eğitimleri, öğrenciler için eğitim ve destek, okul yöneticilerinin Öğrenci Konseylerini karara katılma noktasında desteklemeleri, yerel yönetimlere eğitim ve destek vermek vb. böylece öğrenci katılımını önemli ölçüde değiştirebilir. Ayrıca sanal dünyayı etkin kullanmak, yayınlar hazırlamak ve dağıtımını sağlamak, öğrenci katılımı noktasında önemli olduğu şeklindedir.

Doğan (2008) tarafından yapılan araştırmada Ankara ili ilköğretim okulları yönetici ve öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'ne ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmacı bu çalışmada, ilköğretim okullarında görevli olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin; amaçları, uygulanması ve geliştirilmesi hususunda ki görüşlerini araştırmıştır. Araştırmacı, yapmış olduğu araştırmada tarama modelini kullanarak betimleme yapmıştır. Araştırmacı, araştırmanın evreni olarak, Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarını seçmiştir. Araştırmanın örneklemini olarak, Ankara ilinin sekiz merkez ilçesinde bulunan, seçilmiş 40 ilköğretimde görev yapan 554 öğretmen ve 36 okul yöneticisi olmak üzere toplam 590 katılımcı olarak belirlemiştir. Bu katılımcılardan elde edilen verilerden, kurallara uygun olan 583 tanesi analiz edilmiştir. Araştırmacı araştırma amacına uygun ölçek geliştirmiştir. Araştırmacı toplanan verileri SPSS programında analiz etmiştir. Verileri analizi için t testi, tek yönlü Varyans analizi ve Kruskal Wallis gibi istatistiksel teknikler kullandığı tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmen ve okul yöneticileri Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi amacına ilişkin olumlu tutumlara sahip oldukları ancak projenin uygulanmasına dönük birtakım aksaklıkların olduğunu tespit etmiştir. Araştırmaya göre okul yöneticileri ve öğretmenler okul Meclisleri projesinin geliştirilmesi hususunda olumlu görüştedirler. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'ne ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Uyanık Ceylan (2009) tarafından yapılan araştırmada: “Ortaöğretim Kurumlarında Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri” incelenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. 2008–2009 öğretim yılında Kırıkkale ili şehir merkezine bağlı liselerde seçilen Okul Meclis başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve seşmenler çalışma evrenini oluşturmaktadır. Kırıkkale ili şehir merkezinde 15 adet genel lise, 8 adet mesleki lise olmak üzere toplam 23 lise bulunmaktadır. Yapılan araştırma sonunda; Öğrencilerin Okul Meclisleri Projesinin amaçları konusunda bilgileri vardır.

Öğrenciler Okul Meclis Temsilcisi'nin görevlerinden kısmen haberdar olduklarını belirtmişler.

Öğrenciler Okul Meclislerinin sahip oldukları haklar kullanma eğitimi görevini yerine getirdikleri noktasında olumlu tutum sergilemektedirler.

Okul Meclisi Projesi'nin hedeflerinden olan demokrasinin temel değerlerinden birlikte yaşama ve hoşgörü değerini öğrettiğini yönünde görüş bildirmişlerdir.

Öğrenciler Okul Meclisi Projesi'nin hedeflerinden olan demokrasinin temel davranış şekillerinden katılım hakkını kullanma eğitimi doğrultusunda seçme, seçilme, oy kültürü kazandırdığı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Öğrenciler okul yönetimine görüşleri iletmede, yönetime katılma noktasında Okul Meclislerinin varlığını anlamlı bulmaktadırlar.

Öğrenciler Okul Meclislerini işbirliği ve anlayış gibi okul kültürünün gelişmesine yardımcı olan değer ve davranışlarının gelişmesine katkı sağladığı belirtmişlerdir.

Öğrenciler, temsilciler aracılığı ile kendilerini okul yöneticilerine ifade edebildikleri şeklinde görüşlerinin orta düzeydedir.

Öğrencilerin, Okul Meclislerinin sorumluluk bilinci kazandırmaktadır şeklindeki yargısı katılıyorum düzeyindedir.

Öğrenciler Okul Meclisi seşiminde öğretmen ve okul yöneticilerinin herhangi bir baskı uygulamadıkları şeklindeki yargıyı desteklemektedirler.

Okul Meclisleri farklı düşünce ve inanca saygı olmak şeklindeki tutumun ve bu tutuma bağlı olarak farklı olanları olduğu gibi kabul etmek şeklindeki erdemli davranışın kazandırılmasında olumlu bir görevi yerine getirdiği şeklinde düşünceye sahiptirler.

Ama bütün olumlu tutumlara rağmen öğrenciler Okul Meclisleri hakkında yeterli bir bilgiye sahip olmadıkları şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Yıldırım (2009) tarafından yapılan araştırmada: “Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesinin Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Ve Öğrenci Görüşleri”

incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma metot ve prosedürleri kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları ilköğretim okullarında görevli DEOMP'nin uygulanmasından sorumlu ikisi erkek dördü kadın altı öğretmen ve biri erkek dördü kız beş Okul Meclis başkanı öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan çalışma sonucunda Projesi okul kültürü oluşturması ve demokrasinin temel değerlerinin kazanılmasını sağlamada oldukça başarılı olduğu görülmüştür. Proje ile öğrencilerin katılımıcılığın bireye kazandırmış olduğu, kendine güven duyma, okula ve diğer arkadaşlarına karşı sorumluluk hissetme vb. kişilik yapısı geliştirmelerine, haklarının bilincinde aktif vatandaş olmasını sağlayan davranışları kazanmasına yardımcı olmuştur.

Sayın (2010) tarafından yapılan araştırmada Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi'nin uygulandığı bir ilköğretim okulunda demokratik siyasal kültür oluşturma bağlamında değerlendirilmesini yapmıştır. Araştırmacı veri elde etmek amacıyla üç aşamalı bir desen oluşturmuştur. İlk aşamada bir ilköğretim okulunda projenin nasıl yürütüldüğünü tespit amacıyla okulda ve sınıfta gözlem yapılmış. İkinci aşamada ise ilköğretim okulunda bulunan üç okul yöneticisi, yedi öğretmen ve 15 öğrenci ile görüşme yapmıştır. Okulda uygulanan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin uygulama süreci ile demokratik değerlerin kazanımlarına dair, projenin uygulanması süreci içinde karşılaşılan sorunlarla ilgili düşünceler ve projenin okulda demokratik siyasal kültür oluşturmadaki etkililiğinin nasıl arttırılacağına yönelik önerileri incelendiği. Üçüncü aşamada ise yönetici/öğretmen ve öğrencilerin DEOMP'nin okulda demokratik siyasal kültür oluşturmadaki katkı düzeyine yönelik algılarını belirlemek istemiştir. Bu amaç için araştırmacı, veri toplama aracı olarak nicel veri toplama yöntemlerinden ölçek ve anket kullanılmıştır. Araştırmacı bu ilköğretim okulunda görev alan üç okul yöneticisi, 34 öğretmen ve bu okulda okuyan 276 öğrenci üzerinde çalışma yapmış. Araştırmanın ölçeğinde bulunan açık uçlu sorular, gözlem ve görüşmelerde elde edilen nitel verilerde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmacının yapmış olduğu değerlendirmeye göre: Okul Meclisleri Projesinin Okul kültürü oluşturmadaki etkisini öğrenciler tarafından daha yüksek olduğu bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin okullarda demokratik siyasal kültürü geliştirmeye katkı düzeyi ile ilgili algılarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ise şöyledir:

Öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü geliştirme katkısı arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir.

Öğretmenlerin Mesleki Kıdemine Göre Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi' nin Okullarda Demokratik Siyasal Kültürü Geliştirmeye Katkı Düzeyine İlişkin bulguları ise; Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi' nin okullarında demokratik siyasal kültürü geliştirmeye katkı düzeyine yönelik algılarında öğretmenlerin meslekteki kıdem süreleri göz önüne alındığında anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır.

“Öğretmen/Yönetici ve Öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi' nin Yürütülme Süreci, Demokratik Siyasal Kültürü Geliştirmedeki İşlevleri ve Etkililiğini Artırmaya Yönelik Görüşleri” İle ilgili bulguları ise araştırmacı yaptığı görüşmeler sonucunda okul yöneticisi ve öğretmenlerin Okul Meclisleri hakkında yeterli eğitimden geçmedikleri ve yeterli bilgi kaynağına ulaşmadıkları belirlemiştir.

Ayrıca Okul Meclisleri için yeterli ekonomik bütçe ile fiziki şartların oluşturulmadığı kanaatinininde egemen olduğunu belirlemiştir.

Araştırmanın diğer bir sonucu ise çalışma bulguları sonucunda Okul Meclisleri Projesi okul kültürü oluşturulmasına katkı sağladığı hem öğretmenler hem de okul yöneticileri tarafından benimsenen bir tutum olduğudur.

Okul yöneticilerinin öğretmenlikteki branşına göre Okul Meclislerine ilişkin bakış açıları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte özellikle sınıf öğretmenlerinin tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu farkın sebebini öğrencileri ile tam gün yapılan eğitimin öğrencilerde ki değişimi gözlemlene imkânı bulunması ve öğrenci üzerinde yarattığı olumlu tutumlardan dolayı destekledikleri şeklinde açıklamıştır.

Turgut (2010) tarafından yapılan incelemede “Anadolu Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Karar Verme Sürecine Katılma Düzeylerinin Değerlendirilmesi” yapılmıştır. Yapılan inceleme sonunda: “Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin, öğretim ile ilgili kararlara katılımları “Çoğu zaman” düzeyinde” belirlenmiştir. Öğretmen görüşü ise şöyledir; “Öğrenci başarısızlığını gidermek için alınacak önlemlerin belirlenmesi” ve “Öğrencilerde görülen olumsuz davranışları giderme yollarının belirlenmesi” düzeyi yüksek, “Belirli gün ve haftanın sorumlu öğretmenlerinin belirlenmesi” ve “Haftalık ders programının belirlenmesi” düzeyi ise en düşük düzey olduğu şeklindedir. Kararlar bütün olarak değerlendirildiğinde; bir Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin karara katılım düzeyi “Çoğu zaman” düzeyindedir. Öğretmenlerin öğretimsel kararlara katılma düzeyinin, yönetsel kararlara katılma düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin “karara katılım noktasında genel tutum olumlu düzeyde olsa da yönetim ile ilgili kararlara”

daha az katıldıkları tespit edilmiştir. Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin “karara katılım düzeylerinde; cinsiyet, branş, sendikalılık durumu, mezun oldukları fakülte değişkenlerine göre anlamlı bir fark” bulunamamıştır. Elde edilen sonuçlara göre; “Anadolu liselerinde görev yapmakta olan erkek ve kadın öğretmenlerin, öğretimsel kararlara katılımları “Çoğu Zaman”, yönetsel kararlara katılımları “Ara sıra” düzeyinde, tüm kararlar göz önüne alındığında ise katılımları yine “Çoğu zaman” düzeyinde” bulunmuştur. Kadın ve erkek öğretmenler “kararlara benzer düzeyde” katılmaktadırlar. Mesleki kıdem süreleri ile öğretim ve yönetim ile ilgili kararlara katılım düzeyleri arasında da olumlu, artan orantılı fakat oldukça düşük bir ilişki belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça öğretim ve yönetim kararlara katılım düzeylerinin de az da olsa arttığı tespit edilmiştir.

Özcan (2010) tarafından yapılan araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören öğrencilerin okullarında kendilerini ilgilendiren konulardaki kararların alınması sürecine etkilerine ilişkin algılarını, katılma isteklerine ilişkin görüşlerini ve bu görüşlerin birbirleri ile ve kişisel değişkenleri ile ilişkilerini belirlemek; ortaöğretim kurumlarımızdaki karara katılma süreçleriyle ilgili güncel veri elde etmektir. Araştırma sonunda öğretmenlerin eğitim ve öğretim süreçlerine katılıma dair isteklerinin yüksek olduğu fakat okul yönetimi ile ilgili kararlara katılım isteklerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Katılım haklarını kullanmak noktasında öğretmen branşları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yapılan çalışma sonucunda öğretmen cinsiyet durumlarına göre katılıma dair istekleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin kendileri ile ilgili yönetsel kararlara katılım isteği ve öğrencilerin katılım haklarını kullanmada istekli olduklarını belirtmiştir.

Genç, Güner (2012) tarafından yapılan çalışmada “İlköğretim Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi’ne Yönelik Görüşleri (Çanakkale İli Örneği)” incelenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda: “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin sürekliliğiyle ilgili yargıların” olumlu olduğunu belirtmiştir. “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenciler tarafından” olumlu karşılandığı tespit etmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenler “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin devam etmesi” noktasında olumlu tutuma sahip oldukları tespit etmiştir. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin “cinsiyetlerine göre tutumları” incelendiğinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını gösterdiğini belirtmiştir.

Güven, Çam ve Sever (2013) tarafından yapılan araştırmada “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının ve Kazanımlarının Değerlendirilmesi” yapılmıştır. Yapılan araştırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi’nin uygulama ve kazanımlarını öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden “durum çalışması” kullanılmıştır. Yapılan çalışma sonra elde edilen görüşlerin değerlendirilmesi hususunda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin okul iklimi oluşturma, demokratik değerlere tanımlama ve uygulamada başarılı olduğu kanaati benimsenmiştir. Demokratik tutum geliştirme bakımından amaç sonuç ilişkisi anlamlandırılabilir ve açıklanabilir nitelik göstermektedir. Proje ile ilgili olarak en temel sorunun eğitim kurumu değil toplumda ve aile de yeteri derecede gelişmemiş demokratik tutum ve değerlerin öğrenciye aktarımında yaşanan sorunlardır. Bu sorunlarla birlikte uygulamada ki eksiklikler, sürekliliğin sağlanamaması gibi durumlar da mevcuttur.

Çeliksaş’ın (2013) yapmış oldu çalışmada İstanbul İli Bakırköy İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaöğretim okullarında ki Okul Meclislerinde görevli 340 öğrenci ile görüşülmüş ve aşağıdaki verilere ulaşılmıştır.

✓ Öğrencilerin DEOM ile” demokrasinin yerleşik bir kültür oluşturduğu görüşüne” tamamen düzeyinde katıldığını belirtmektedir. Bu görüş araştırmamızdaki okul yöneticilerinin görüşüyle paralellik göstermektedir.

✓ Yapılan çalışmanın bulgularına dayalı olarak öğrencilerin DEOM projesinin “Hoşgörü ve Çoğulculuk Bilincini Geliştirmesi” hususunda da tamamen gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

✓ Öğrencilerin DEOM projesinin “Seçme, Seçilme, Oy Kullanma Kültürünü Kazanmayı yani katılımı öğrenilmesini ”, tamamen gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu belirtmişlerdir.

✓ Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin DEOM projesinin “İletişim Kurabilmeyi Arttırmasının sağlamasını”, tamamen gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

✓ Öğrencilerin DEOM projesinin “Demokratik Liderliği Benimseyebilmesinin Sağlanmasını”, tamamen” gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu belirtmişlerdir.

✓ Bulgulara dayalı olarak öğrencilerin DEOM projesinin problem çözmede katkı sağlama becerisini” tamamen gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu ifade etmişlerdir.

✓ Öğrencilerin DEOM projesinin “tartışma ve uzlaşma kültürü kazandırma becerisi sağladığı” şeklindeki yargıya tamamen düzeyinde katıldığı şeklindeki görüşlere sahip olduğunu tespit etmiştir.

✓ Bulgulara dayalı olarak öğrencilerin DEOM projesinin “sorumluluk anlayışını arttırma, becerisini” tamamen gerçekleştirdiği şeklindeki görüşlere sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

✓ Bulgulara dayalı olarak DEOM Projesinin Okul Meclislerinin faaliyet aşamalarında Okul Müdürünün toplantılara katılımının düşük oranda çıkması, Okul Meclislerinin yeterince denetlenmediği, öğrencilerin çalışmalarında muhatap bulamaması okul meclisin çalışma verimini düşürdüğüne göstergesi şeklinde yorumlamışlardır.

✓ Öğrencilerin yapılan çalışmaya göre, DEOM kapsamında “Okul Meclisi algılarının tespitine” yönelik ulaşılmaması hedeflenen amaçların hepsinin tamamen gerçekleşmiş olması projenin hedefine ulaştığını tespit etmişlerdir.

✓ Yapılan çalışmada öğrencilerin görüşlerine göre “Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öğrenci Meclisi Projesi Yönergesinde belirtilen sınıf temsilciliği aşamalarındaki seçim kurallarına” çoğunlukla riayet edilmediği tespit etmişlerdir.

✓ Yapılan araştırmaya göre Okul Meclisi çalışmalarında bir takım aksamaların olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun nedenlerini ise şöyle sıralamışlardır:

- 1- Okul İdaresinin Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulamaya koyduğu Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması,
- 2- Öğrencilere proje hakkında yeterli bilgi verilmemesi,
- 3- Yetkililerin projeye yeterince destek vermemesinin çok etkili olduğu şeklinde sıralamışlardır.

Alptekin (2014) yapmış olduğu araştırmada “İlköğretim Öğretmenlerinin Demokratik Okul Kültürünün Algılanmasına yönelik görüşlerini” incelemiş şu bulgulara ulaşmıştır:

a- Öğrencilerin gizli oy hakkını önemsediklerini bunun en yüksek orana sahip tercih olduğunu tespit etmiştir.

b- Günümüz öğrencilerinin istendik bir durum olan, yapılan etkinliklerde herhangi bir zorlama veya baskının olmaması durumunun öğretmenlerinde kabul ettikleri ve öğrencilerin öz güveninin temel belirleyici tutum olduğunu belirlemiştir.

c- Klasik eğitim anlayışlarına göre öğretmenlerin, öğrencilerin yönetime katılmalarını desteklemekte aynı zamanda demokratik kültürün de şekillendirilmesi

sürecinde demokrasinin “başiboşluk veya düzensizlik” olmadığını kavramış yöneticilere ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir.

d- Farklı kıdeme sahip ilköğretim öğretmenlerinin demokratik saygı, demokratik katılım ve demokratik eğitim değişkenlerinin çalışma süresi veya kıdemine göre istatistik açısından anlamlı bir farklılığının bulunmadığı görülmüştür.

Dolaman’ın (2015) yapmış olduğu çalışmanın sonuçları ile araştırmamız benzerlikler göstermektedir. Yapılan araştırmaya göre katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde:

Okul-öğrenci-veli işbirliğinin sağlıklı olması için ebeveynlerin okul yönetim süreçlerine katılımı kesinlikle gerekli olduğu sonucuna ulaşılmış ve bunun yeterli düzeyde gerçekleştiği; ebeveynlerin okul yönetim sürecine katılarak olumlu yaklaşımlar ile okul başarısına katkı sağladığını belirtmiştir.

Araştırmacının bulgularına göre: ebeveynler okulun yönetim süreçlerinin içinde yer alırken, okul yöneticileri tarafından kısıtlanmakta olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca ebeveynlerin yönetim süreçlerine katıldığı durumlarda da pasif konumda görüldükleri ve okula katkı noktasında yönetsel bilinçlerinin yeterli olmadığı, bunun nedenleri olarak da çevresel etkiler, sosyal yapı, kültür, eğitim, ekonomik durum gibi etkenlerin etkin olduğunu şeklinde tespitte bulunmuşlardır.

Araştırmacıya göre; “okul yöneticilerinin karar mekanizması olarak kendilerinden başkalarının katılımına izin vermek istememeleri” demokrasinin okul kültürü yerleşmemesi önündeki engellerden olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca araştırmacıya göre, bürokratik bir okul yönetimi ebeveyn üzerinde zorlayıcı bir etkisinin olması okuldan kaçmasına ve okula gelmemesine sebep olmaktadır. En önemli nedenin ise maddiyat ve çevresel etkilenmeler olduğu bulguları, ebeveynlerin okul idaresine katılımını engelleyen faktörler olduğu şeklindeki tespitte bulunmaktadır.

Araştırmacıya göre, “okul yönetimine katılmanın faydaları” ile ilgili rehberlik hizmetleri verilebilir. Okul yönetiminin işbirliği ve iyi iletişim içinde olarak ihtiyaç ve okul için beraber karara varılması; öğretmen ve ebeveynlerin işbirlikçi ve iletişimlerinin iyi olması ebeveynlerin okul yönetimine katılımını artırdığını belirtmiştir.

Araştırmacı ile karşılaştırıldığında: “Okul Meclisi gibi diğer bir paydaş olan velinin karara katılımı yönünde okul yöneticilerinin benzer bir tutum sergiledikleri” görülmektedir. Okul yöneticilerinin olumlu tutumlara sahip olmasına rağmen velinin okul yönetimine katılmasına pratikte pek imkân vermediği, Okul Yöneticileri velileri

bilinçlendirmesi ve daha fazla imkân vermesi gerektiği şeklindeki tutumlarının Okul Meclisleri içinde benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

4. YÖNTEM

Yapılan tez çalışmasının bu bölümünde genel olarak araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri değerlendirme biçimleri, araştırmanın uygulanışı ve verilerin analiz yöntemi verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

" Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin, Demokratik Okul Kültürü Oluşturmada, Okul Meclisi Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" adlı çalışmada araştırma yöntemlerinin içinden karma model seçilmiştir.

Araştırmanın nicel kısmında tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinin içinden ise genel tarama modeli tercih edilmiştir.

Tarama modeli Karasar'a (1984) göre; bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşım modelidir. Araştırmanın konusu olan bütün unsurları değiştirme ve etkileme çabası yoktur. Bilinmek istenen şey ortadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Genel tarama modelleri, çeşitli unsurlardan oluşan bir evrende, evren hakkında tümel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmadır.

Araştırma probleminin karmaşıklığı nicel anlamda sadece sayılar ile nitel anlamda sadece kelimelerle verilecek cevabın ötesine geçmeyi gerektirmektedir (Cresswell, Clark, 2014: 25). Cresswell çalışmasında karma yöntem araştırması için hem felsefi varsayımları olan bir araştırma deseni hem de bir araştırma yöntemi tanımını yapmıştır. Ona göre karma yöntem, araştırmalardaki pek çok aşamada nitel ve nicel yaklaşımların karışımı ile veri toplamak ve analiz işlemlerinde rehberlik yapan felsefi varsayımları içerir. Araştırmacıya göre karma yöntem nitel ve nicel verilerin birlikte kullanımudur ve araştırma probleminin tek başına kullanılan herhangi bir yöntemden çok daha iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Nitel kısımda ise katılımcılara sunulmak üzere iki adet soru yöneltilmiştir. Sorular Dr. düzeyinde bir hocanın denetiminden geçirilip uygun şekle sokulduktan sonra uygulanmıştır.

Niteliksel araştırmalarda verilerin çözümlenmesinin yapılması;

Karma yönteme uygun araştırma problemleri, tek bir veri kaynağının yetersiz olduğu, sonuçların açıklanması gerektiği, araştırma bulgularının genelleştirilmesi gerektiği, birinci yöntemi geliştirmek için ikinci bir yöntem gerektiği, kurumsal bir duruşun kullanılması gerektiği ve genel bir araştırma amacının en iyi şekilde birden fazla aşama veya proje ile ele alınabildiği araştırma problemidir (Creswell, Clark, 2014: 9).

Çalışma nicel ve nitel verilerin analiz süreçlerini içermiştir. Nicel analiz süreçleri; tamamlayıcı analizler, güvenilirlik kontrolleri, doğrulamalı faktör analizleri, ilişkisel analizler ve çok değişkenli analizler; nitel analitik süreçler ise tanım geliştirme, tematik analizler ve öyküleyici hikâye geliştirmeyi içermiştir (Creswell, Clark, 2014: 146).

Niteliksel araştırmalardaki verilerin kodlanmasıyla, içerik çözümlenmesinde olduğu gibi gerçekleştirilen kodlama arasında farklar vardır. İçerik çözümlenmesinde veya herhangi bir metnin çözümlenmesinde yapılan temsil kodlamasıdır. Bu tür kodlamada, ele alınan kişinin, olayın, içeriğın belli niteliklerin kodlarla temsil edildiği kabul edilir. Amaç, her biri bir diğerinden ayırt edilebilen kategorilerin oluşturulmasıdır (Geray, 2006: 175).

Niteliksel veri çözümlenmesinde kullanılan çeşitler Tematik Kodlama ve Söylem Çözümlenmesidir. Tematik kodlama, gözlem ve görüşme çıktılarının çeşitli kavramlar, başlıklar veya temalara göre sınıflandırılması olmuştur. Süreç genel olarak, anlatımı oluşturan kurucu unsurların karşılaştırılması, zıtlaştırılması veya soyutlaması olmaktadır (Geray, 2006: 176)

İçerik analizinde verinin organize edilmesi, tüm verinin genel bir anlam çıkarmak için okunması ve notların alınması, verinin tanımlanması, sınıflandırılması ve yorumlanması, bulguların sunulması süreçleri izlenmiştir (Creswell, 2014).

Önce tüm cevaplar bir araya getirilip, genel bir anlama ulaşmak için metin dikkatlice okunmuş ve analiz edilmiştir. Kodlama işlemi yapılmış, kodlar birbirleriyle ilişkileri açısından incelenerek temalar oluşturulmuştur. Uzman görüşlerine dayalı olarak temalara son hali verilmiştir.

4.2. Evren Ve Örneklem

Yapılan araştırmanın evreni; İstanbul İli, örnekleme ise Bahçelievler ilçesindeki 2014–2015 eğitim-öğretim yılı içerisinde tüm Ortaokul ve Liselerin görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın verilerini toplamak üzere ilk aşamada Bahçelievler ilçesinde bulunan bütün ortaöğretim kurumlarına 300 adet ölçek dağıtılmıştır. Dağıtılan ölçeklerden 234 tanesinin yapılan çalışmanın amacına uygun bir şekilde doldurulduğu tespit edilmiştir.

4.3. Veri Toplama Araçları Ve Verilerin Analizi

Yapılan çalışmada nicel verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından ilgili alan araştırması sonucu elde edilen verilerden faydalanarak özgün bir biçimde hazırlanan “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin oluşturulması için ön çalışma sonucu 44 maddeden oluşan ilk form oluşturulmuştur. 44 maddelik ilk form önce eğitim yönetimi alanında uzman iki öğretim üyesine ve Türk Dili ve Edebiyatı alanında uzman öğretim üyesine incelettirilmiştir. Yapılan değerlendirme doğrultusunda veri toplama aracı maddeleri 38’e düşürülmüştür. Pilot olarak tespit edilen 80 uygulama yapılmış, elde edilen veriler zamana göre analizi yapılmıştır. Bu doğrultuda veri toplama aracından 2 madde daha çıkarılarak 36 maddeye düşürülmüştür. Çıkarılan 2 maddenin anlaşılmasında zorluk yaşandığı belirtilmiş ve boş bırakılmıştır. Ölçek sorularına ek olarak uzman görüşü alınarak iki adet nitel veri sorusu eklenerek, veri toplama aracı elde edilmiştir.

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nde yer alan maddelerde beşli likert derecelendirme ölçeği kullanılmış ve ölçek “Hiç Katılmıyorum,” “ Çok Az katılmıyorum”, “Genellikle Katılıyorum”, “Çoğunlukla Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” şeklinde puanlanmıştır.

Hem nitel hem de nicel veriler toplama nedeni, problemin daha iyi anlaşılması sağlayacaktır. İç içe bir desende, nicel ve nitel veriler sıralı olarak eş zamanlı olarak veya her ikisi bir arada toplanabilir. Bu desende, bir veri türü başka bir türünün içinde gömülüdür (Creswell, Clark, 2014: 203).

Bu çalışmada İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki okul yöneticilerinin Okul Öğrenci Meclisleri hakkındaki tutumları ile bu tutumların değiştirilmesi için gerekenler neler olduğunu belirlemek amacıyla ucu açık sorular yöneltilmiş ve elde edilen nitel veriler

İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki okul yöneticilerinin okul öğrenci meclislerinin nasıl algılandığını ortaya koyacaktır.

4.4. “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışmaları

Bilimsel çalışmalarda kullanılmak üzere hazırlanan ölçeklerin birçok aşamadan geçirilerek uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Örneğin güvenilirlik geçerlik analizine tabi tutularak ölçeğin uygunluğu kontrol edilir. “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” de bu tarz kontrollerden geçirilerek uygunluğu test edilmiştir.

4.4.1. Geçerlik

Geçerlik, bir ölçme aracının (ya da testin) ölçtüğünü iddia ettiği özelliği diğer özelliklere karıştırmadan ne kadar iyi ölçebildiğini ifade eder. Bir ölçme aracının geçerliğinin sağlanmasında, a) içerik (kapsam geçerliği), b) uygulama (kriter geçerliği) ve c) yapı geçerliği tekniklerinden yararlanılabilir (Cronbach,1960: 103; Aiken,1979: 63; Karasar,1986: 158; Tekin,1987: 41).

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” yapılan geçerlilik çalışmaları kapsamında, içerik, uygulama geçerliliğinin test edilmesine yönelik bu tekniklerin tamamından faydalanılmıştır.

4.4.1.1. İçerik Geçerliği

İçerik geçerliği, herhangi bir ölçekte yer alan her bir maddenin ölçeğin amacına ne derecede uyduğunun belirlenmesini kapsar. İçerik geçerliğinin hesaplanmasında her maddenin testin tümüyle olan ilişkisini ortaya koyması bakımından madde analizleri kullanılabilir (Nunnally, 1978: 279).

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” içerik geçerliliğini sınamak üzere madde analizi ve uzman görüşlerinden faydalanılmıştır.

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” ölçeğinde yer alan maddeler uygulamanın amacına uygunluğunun belirlenmesi için madde analizi işlemleri yapılmıştır. Yapılan analizde ölçeğin tümünün anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla İtem Total (Rit) ve İtem Remainder (Rir) teknikleri kullanılmıştır. Hazırlanan ölçekte yer alan 38 maddeden 36’sı sınanmıştır. Madde analizi sonuçlarına göre bütün ölçekte yer alan 36 madde (item total'da 0.40 değerinin üstünde olmaları koşuluyla) 0.01 seviyesinde anlamlı bulunmuştur. Bu bağlamda, ilk etapta 38 madde olarak hazırlanan ölçek madde analizi sonucunda 36 maddeye düşürülmüştür.

4.4.1.2. Uygulama Geçerliliği

Uygulama geçerliliği yapılan ölçeğe benzer ölçekler ile karşılaştırılması sonucunun yorumlanmasına dayalıdır. Mevcut amaca hizmet eden ölçeğe benzer ölçekler bulunmuş ancak tam olarak aynı amacı taşımadıkları görülmüştür. “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nin benzerinin olmayışından dolayı da uygulama geçerliliği yapılamamıştır.

4.4.2. Güvenirlik

Güvenirlik aynı süreçlerin izlenmesi halinde bir ölçme aracının bağımsız ölçümleri arasındaki sonuçların benzer bir kararlılık göstermesidir (Aiken,1979: 58; Karasar,1986: 153).

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nin güvenilirlik analizinin yapılması amacıyla bölünmüş test çözümlenmeleri ve zamana göre değişmezlik yöntemleri kullanılmıştır.

4.4.2.1. Zamana Göre Değişmezlik

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nin farklı zaman aralıklarında ölçümlerin tutarlı olup olmadığının test edilmesi amacıyla böyle bir yöntem tercih edilmiştir.

Çizelge 4.1: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” zamana göre değişmezlik analizi

Uygulamalar	X	ss	r	t
1. Uygulama	110,2	18,22	0,81	1,06
2. Uygulama	114,3	15,63		

Zamana göre değişmezlik saptamasında “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” aynı gruba 2 ay süre ile iki kez uygulanmıştır. Her iki grubun verileri incelendiğinde aralarında anlamlı ve yüksek düzeyde ilişkinin var olduğu görülmüştür ($r=0,81$; $p<0,01$). Ayrıca yapılan t-testi sonucunda iki uygulama bir fark bulunamamıştır ($t=1,06$). Bu bağlamda, elde edilen veriler incelendiğinde “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nin zamana göre değişmez olduğu sonucuna varılmıştır.

4.5. Bölünmüş Test Çözümlenmeleri

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” bölünmüş test tekniği yoluyla iç güvenilirlik katsayı değerleri hesaplanmıştır.

İç tutarlık katsayılarının hesaplanmasında Spearman Brown; Horst; Rulon; Cronbach α gibi farklı teknikler kullanılabilir (Gulliksen, 1950: 199; Cronbach, 1960: 141; Aiken, 1979:60; Özyürek, 1986: 89).

Çizelge 4.2: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” İç Tutarlılık Katsayıları

	Spearman Brown	Horst	Rulon	Cronbach α
“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”	0,87	0,88	0,82	0,86
* 0.01 seviyesinde anlamlı				

Ölçeklerin iç güvenilirlikleri Cronbach’s Alpha (α) değerine göre karar verilir (Karasar, 2005).

α değeri,	$0,00 \leq \alpha < 0,40$	ise	Güvenilir değil
	$0,40 \leq \alpha < 0,60$	ise	Düşük güvenilirlikte
	$0,60 \leq \alpha < 0,80$	ise	Oldukça güvenilir
	$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$	ise	Yüksek güvenilirdir.

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” İç Tutarlılık Katsayıları Çizelgede verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi kullanılan ölçekler amaca uygun hazırlanmıştır. Ölçeğin yüksek güvenilirlik değerinde olduğu görülmektedir.

5. BULGULAR

Yapılan araştırmanın bu bölümünde veri toplama araçlarından elde edilen veriler yer almaktadır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve normal dağılım oldukları anlaşıldığından dolayı t-testi ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir.

5.1. Araştırmaya Katılan Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler

Yapılan araştırmaya katılan yöneticilere ait demografik bilgiler aşağıdaki Çizelgelerde verilmiştir.

Çizelge 5.1: Cinsiyet Değişkeni Yüzde ve Frekansları

Cinsiyet	N	%
Kadın	42	17,9
Erkek	192	82,1
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.1'de cinsiyet değişkeni yüzde ve frekansları verilmiştir. Çizelgeye göre katılımcıların % 17,9'u kadın, % 82,1'i erkektir.

Çizelge 5.2: Görev Değişkeni Yüzde ve Frekansları

Görev	N	%
Okul Müdürü	83	35,5
Müdür Baş Yard.	23	9,8
Müdür Yard.	128	54,7
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.2'de görev değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların % 35,5'i okul müdürü, % 9,8'i müdür başyardımcısı ve % 54,7'si müdür yardımcısı olduğu görülmüştür.

Çizelge 5.3: Kıdem Değişkeni Yüzde ve Frekansları

Kıdem	N	%
1-5	12	5,1
6-10	27	11,5
11-15	53	22,6
16-20	58	24,8
21+	84	35,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.3'te kıdem değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların % 5,1'i 1-5, % 11,5'i 6-10, % 22,6'sı 11-15, %24,8'i 16-20 ve %35,9'u 21 yıl ve üstü olarak görev yapmaktadır.

Çizelge 5.4: Yöneticilik Kıdemi Değişkeni Yüzde ve Frekansları

Y. Kıdem	N	%
1-5	102	43,6
6-10	44	18,8
11-15	29	12,4
16-20	24	10,3
21+	35	15,0
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.4'te yönetici kıdemi değişkenine göre yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların % 43,6'sı 1-5, % 18,8'i 6-10, % 12,4'ü 11-15, %10,3'ü 16-20 ve %15'i 21 yıl ve üstü olarak görev yapmaktadır.

Çizelge 5.5: Eğitim Değişkeni Yüzde ve Frekansları

Eğitim	N	%
On Lisans	8	3,4
Lisans	167	71,4
Lisansüstü	59	25,2
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.5'te Eğitim değişkeni yüzde ve frekansları değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların % 2,4'ü ön lisans, % 71,4'ü lisans ve % 25,2'si lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür.

5.2. Madde Analizleri

Araştırmanın bu bölümünde “Okul Meclisi uygulama Ölçeği”nin madde analizi yapılarak mikro düzeyde inceleme yapılması sağlanmıştır.

Çizelge 5.6: “Okul Meclisi uygulama Ölçeği”nin maddelerinin puan durumu

	Hiç Katılmıyorum		Çok Az Katılıyorum		Genellikle Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
S01	10	4,3	41	17,5	94	40,2	59	25,2	30	12,8	234	100
S02	8	3,4	51	21,8	58	24,8	81	34,6	36	15,4	234	100
S03	6	2,6	36	15,4	73	31,2	74	31,6	45	19,2	234	100
S04	4	1,7	29	12,4	59	25,2	72	30,8	70	29,9	234	100
S05	121	51,7	69	29,5	26	11,1	15	6,4	3	1,3	234	100
S06	4	1,7	28	12,0	52	22,2	66	28,2	84	35,9	234	100
S07	7	3,0	32	13,7	61	26,1	83	35,5	51	21,8	234	100
S08	4	1,7	23	9,8	71	30,3	77	32,9	58	24,8	234	100
S09	2	0,8	24	10,3	51	21,8	78	33,3	79	33,8	234	100
S10	3	1,3	17	7,3	63	26,9	81	34,6	70	29,9	234	100
S11	11	4,7	47	20,1	69	29,5	69	29,5	38	16,2	234	100
S12	163	69,7	41	17,5	16	6,8	10	4,3	4	1,7	234	100
S13	0	0	13	5,6	62	26,5	83	35,5	76	32,4	234	100
S14	93	39,7	74	31,6	39	16,7	17	7,3	11	4,7	234	100
S15	12	5,1	31	13,2	76	32,5	80	34,2	35	15,0	234	100
S16	17	7,3	46	19,7	78	33,2	65	27,8	28	12,0	234	100
S17	119	50,9	67	28,6	28	12,0	15	6,4	5	2,1	234	100
S18	12	5,1	36	15,4	82	35,0	73	31,2	31	13,3	234	100
S19	9	3,8	11	4,7	58	24,8	80	34,2	76	32,5	234	100
S20	16	6,8	54	23,1	64	27,4	59	25,2	41	17,5	234	100
S21	3	1,3	19	8,1	52	22,2	95	40,6	65	27,8	234	100
S22	2	0,9	6	2,6	60	25,6	85	36,3	81	34,6	234	100
S23	5	2,1	30	12,8	58	24,8	88	37,6	53	22,6	234	100
S24	100	42,7	72	30,8	38	16,2	15	6,4	9	3,8	234	100
S25	2	0,9	10	4,2	54	23,1	98	41,9	70	29,9	234	100
S26	3	1,3	16	6,8	54	23,1	86	36,8	75	32,1	234	100
S27	70	29,9	81	34,6	49	20,9	25	10,7	9	3,8	234	100
S28	114	48,7	58	24,8	37	15,8	17	7,3	8	3,4	234	100
S29	34	14,5	77	32,9	76	32,5	34	14,5	13	5,6	234	100
S30	26	11,1	71	30,3	78	33,3	40	17,1	19	8,1	234	100
S31	37	15,8	69	29,5	78	33,3	27	11,5	23	9,8	234	100
S32	1	0,4	7	3,0	48	20,5	76	32,5	102	43,6	234	100
S33	4	1,7	35	15,0	71	30,3	75	32,1	49	20,9	234	100
S34	13	5,6	23	9,8	62	26,5	53	22,6	83	35,5	234	100
S35	74	31,6	63	26,9	51	21,8	30	12,8	16	6,8	234	100
S36	43	18,4	52	22,2	78	33,3	41	17,5	20	8,5	234	100

Çizelge 5.6'da "Okul Meclisi uygulama Ölçeği"nin bütün maddelerinin puan durumunu belirlenmiş ve her maddenin detaylı dökümü yapılmıştır.

Çizelge 5.7: Okul Yönetici Görüşlerine Göre Okul Meclisleri Projesi Yerleşik Bir Demokrasi Kültürü Oluşturma Durumu.

S1- Okul Meclisleri Projesi yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	10	4,3
Çok Az Katılıyorum	41	17,5
Genellikle Katılıyorum	94	40,2
Çoğunlukla Katılıyorum	59	25,2
Tamamen Katılıyorum	30	12,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.7'de "Okul Meclisleri Projesi yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturmaktadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %4,3'ü Hiç Katılmıyorum, %17,5'i Çok Az Katılıyorum, %40,2'si Genellikle Katılıyorum, %25,2'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %12,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.8: Okul Yönetici Görüşlerine Göre Okul Meclislerinin Uygulama Sorunlarının Sebebi Olarak Okul Meclisleri Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olma Durumu.

S2- Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	8	3,4
Çok Az Katılıyorum	51	21,8
Genellikle Katılıyorum	58	24,8
Çoğunlukla Katılıyorum	81	34,6
Tamamen Katılıyorum	36	15,4
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.8’de “Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %3,4’ü Hiç Katılmıyorum, %21,8’i Çok Az Katılıyorum, %24,8’i Genellikle Katılıyorum, %34,6’sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %15,4’ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.9: Okul Yönetici Görüşlerine Göre Okul Meclislerinin Seçim Süreci ile İlgili İşleyiş Hakkındaki Görüşleri.

S3- Okul Meclisi seçim sürecinde, adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulması sağlanmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	6	2,6
Çok Az Katılıyorum	36	15,4
Genellikle Katılıyorum	73	31,2
Çoğunlukla Katılıyorum	74	31,6
Tamamen Katılıyorum	45	19,2
Toplam	234	100,0

Çizelge 5,9'da "Okul Meclisi seçim sürecinde, adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulması sağlanmaktadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %2,6'sı Hiç Katılmıyorum, %15,4'ü Çok Az Katılıyorum, %31,2'si Genellikle Katılıyorum, %31,6'sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %19,2'si Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.10: Okul Yöneticilerinin "Demokratik Değerlerden" Farklılıklara Saygı ve Hoşgörü" Değerini Kazandırma Düzeyi Hakkındaki Görüşleri

S4- Okul Meclisleri, farklı kültür ve düşüncedeki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,7
Çok Az Katılıyorum	29	12,4
Genellikle Katılıyorum	59	25,2
Çoğunlukla Katılıyorum	72	30,8
Tamamen Katılıyorum	70	29,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.10'da "Okul Meclisleri, farklı kültür ve düşüncedeki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,7'si Hiç Katılmıyorum, %12,4'ü Çok Az Katılıyorum, %25,2'si Genellikle Katılıyorum, %30,8'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %29,9'u Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.11: Okul Yöneticilerinin Okul Meclis Başkan Ve Üyelerinin Seçimini Etkileme Düzeyleri

S5- Okul Meclisi seçimlerinde N	%
Yöneticilerin veya öğrencilere baskıları vardır.	
Hiç Katılmıyorum	121 51,7
Çok Az Katılıyorum	69 29,5
Genellikle Katılıyorum	26 11,1
Çoğunlukla Katılıyorum	15 6,4
Tamamen Katılıyorum	3 1,3
Toplam	234 100,0

Çizelge 5.11'de "Okul Meclisi seçimlerinde yöneticilerin veya öğretmenlerin, öğrencilere baskıları vardır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %51,7'si Hiç Katılmıyorum, %29,5'i Çok Az Katılıyorum, %11,1'i Genellikle Katılıyorum, %6,4'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %1,3'ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.12: Okul Yöneticilerinin Okul Meclislerinin İşleyişi Hakkında Eğitim Çalışmalarını Destekleme Durumu.

S6- Okul Meclisinin etkili şekilde çalışabilmesi için, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim düzenlenmelidir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,7
Çok Az Katılıyorum	28	12,0
Genellikle Katılıyorum	52	22,2
Çoğunlukla Katılıyorum	66	28,2
Tamamen Katılıyorum	84	35,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.12’de “Okul Meclisinin etkili şekilde çalışabilmesi için, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim düzenlenmelidir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,7’si Hiç Katılmıyorum, %12,0’si Çok Az Katılıyorum, %22,2’si Genellikle Katılıyorum, %28,2’si Çoğunlukla Katılıyorum ve %35,9’u Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.13: Yöneticilerin Okul Meclislerinin İletişimi Artırma Yönündeki Görüşleri

S7- Okul Meclisleri, okul yönetimi ve öğrenciler arasında bağlantı kurma görevi üstlenir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	7	3,0
Çok Az Katılıyorum	32	13,7
Genellikle Katılıyorum	61	26,1
Çoğunlukla Katılıyorum	83	35,5
Tamamen Katılıyorum	51	21,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.13’de “Okul Meclisleri, okul yönetimi ve öğrenciler arasında bağlantı kurma görevi üstlenir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %3,0’ü Hiç Katılmıyorum, %13,7’si Çok Az Katılıyorum, %26,1’i Genellikle Katılıyorum, %35,5’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %21,8’i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.14: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin “Yönetime Katılma Sorumluluğu” Kazandırması Hakkındaki Görüşleri.

S8- Okul Meclisi, öğrencilere hakları doğrultusunda yönetime katılma sorumluluğunu öğretir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,7
Çok Az Katılıyorum	23	9,8
Genellikle Katılıyorum	71	30,3
Çoğunlukla Katılıyorum	77	32,9
Tamamen Katılıyorum	58	24,8
Toplam	233	99,6

Çizelge 5.14'te "Okul Meclisi, öğrencilere hakları doğrultusunda yönetime katılma sorumluluğunu öğretir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,7'si Hiç Katılmıyorum, %9,8'i Çok Az Katılıyorum, %30,3'ü Genellikle Katılıyorum, %32,9'u Çoğunlukla Katılıyorum ve %24,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.15: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin "Demokrasi Bilinci" Kazandırması Hakkındaki Görüşleri.

S9- Okul Meclisi, demokrasi bilinci kazanılmasını sağlar.	N	%
Hiç Katılmıyorum	2	0,8
Çok Az Katılıyorum	24	10,3
Genellikle Katılıyorum	51	21,8
Çoğunlukla Katılıyorum	78	33,3
Tamamen Katılıyorum	79	33,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.15'te "Okul Meclisi, demokrasi bilinci kazanılmasını sağlar." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %0,8'i Hiç Katılmıyorum, %10,3'ü Çok Az Katılıyorum, %21,8'i Genellikle Katılıyorum, %33,3'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %33,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.16: Okul Yöneticilerinin, Öğrencilerden Gelen Yeni Fikirlere Karşı Tutum Düzeyleri.

S10- Okul yöneticileri öğrencilerden yeni fikirler öğrenebilir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,3
Çok Az Katılıyorum	17	7,3
Genellikle Katılıyorum	63	26,9
Çoğunlukla Katılıyorum	81	34,6
Tamamen Katılıyorum	70	29,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.16'da "Okul Meclisi ile yöneticileri öğrencilerden yeni fikirler öğrenebilir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,3'ü Hiç Katılmıyorum, %7,3'ü Çok Az Katılıyorum, %26,9'u Genellikle Katılıyorum, %34,6'sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %29,9'u Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.17: Okul Meclisinin Yetkileri Artırılması Hususunda Okul Yöneticilerinin Görüşleri.

S11- Okul Meclisinin yetkileri artırılırsa okulda kurumsal yapı gelişir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	11	4,7
Çok Az Katılıyorum	47	20,1
Genellikle Katılıyorum	69	29,5
Çoğunlukla Katılıyorum	69	29,5
Tamamen Katılıyorum	38	16,2
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.17’de “Okul Meclisinin yetkileri artırılırsa okulda kurumsal yapı gelişir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %4,7’si Hiç Katılmıyorum, %20,1’i Çok Az Katılıyorum, %29,5’i Genellikle Katılıyorum, %29,5’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %16,2’si Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.18: Okul Meclislerinin mevcut yapıyı Bozabileceğine İlişkin Okul Yöneticilerinin Kaygı Düzeyleri.

S12- Okul Meclisleri mevcut düzeni bozar.	N	%
Hiç Katılmıyorum	163	69,7
Çok Az Katılıyorum	41	17,5
Genellikle Katılıyorum	16	6,8
Çoğunlukla Katılıyorum	10	4,3
Tamamen Katılıyorum	4	1,7
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.18’de “Okul Meclisleri mevcut düzeni bozar.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %69,7’si Hiç Katılmıyorum, %17,5’i Çok Az Katılıyorum, %6,8’i Genellikle Katılıyorum, %4,3’ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %1,7’si Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.19: Okul Yöneticilerinin, Öğrencileri Yönetime Katma Noktasındaki İstek Düzeyleri.

S13- Okul yöneticileri, öğrencileri yönetime katarak onların moralini yüksek tutmalıdır.	N	%
Çok Az Katılıyorum	13	5,6
Genellikle Katılıyorum	62	26,5
Çoğunlukla Katılıyorum	83	35,5
Tamamen Katılıyorum	76	32,4
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.19'da "Okul yöneticileri, öğrencileri yönetime katarak onların moralini yüksek tutmalıdır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %5,6'sı Çok Az Katılıyorum, %26,5'i Genellikle Katılıyorum, %35,5'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %32,4'ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.20: Okul Yöneticilerinin, Karar Alma Sürecine Öğrencileri Katma İstek Düzeyleri.

S14- Okul yönetimi öğrenci için okul meclisi olmadan da daha iyi karar verir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	93	39,7
Çok Az Katılıyorum	74	31,6
Genellikle Katılıyorum	39	16,7
Çoğunlukla Katılıyorum	17	7,3
Tamamen Katılıyorum	11	4,7
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.20'de "Okul yönetimi öğrenci için okul meclisi olmadan da daha iyi karar verir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %39,7'si Hiç Katılmıyorum, %31,6'sı Çok Az Katılıyorum, %16,7'si

Genellikle Katılıyorum, %7,3'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %4,7'si Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.21: Yöneticilerin, Okul Meclislerinin Okul Normlarına Uyma ve Başarıyı Arttırma Etkisi Konusundaki Düşünceleri.

S15- Okul Meclisleri öğrencilerin okul kurallarına uymalarını kolaylaştırarak, okuldaki uyumu ve başarıyı arttırmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	12	5,1
Çok Az Katılıyorum	31	13,2
Genellikle Katılıyorum	76	32,5
Çoğunlukla Katılıyorum	80	34,2
Tamamen Katılıyorum	35	15,0
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.21'de "Okul Meclisleri öğrencilerin okul kurallarına uymalarını kolaylaştırarak, okuldaki uyumu ve başarıyı arttırmaktadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %5,1'i Hiç Katılmıyorum, %13,2'si Çok Az Katılıyorum, %32,5'i Genellikle Katılıyorum, %34,2'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %15,0'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.22: Okul Yöneticilerinin, Öğrencinin Kendini İfade Etmesine Sağladığı Katkı Düzeyi Hakkındaki Görüşleri.

S16- Okul Meclisi sayesinde farklı düşüncelerin ifade edilmesi derse katılımı arttırmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	17	7,3
Çok Az Katılıyorum	46	19,7
Genellikle Katılıyorum	78	33,2
Çoğunlukla Katılıyorum	65	27,8
Tamamen Katılıyorum	28	12,0
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.22'de "Okul Meclisi sayesinde farklı düşüncelerin ifade edilmesi derse katılımı arttırmaktadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %7,3'ü Hiç Katılmıyorum, %19,7'si Çok Az Katılıyorum, %33,2'si Genellikle Katılıyorum, %27,8'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %12,0'si Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.23: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclisleri ile Artan İş Yükü Hakkındaki Görüşleri.

S17- Okul Meclisleri okul yönetimine fazladan yük getirmektedir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	119	50,9
Çok Az Katılıyorum	67	28,6
Genellikle Katılıyorum	28	12,0
Çoğunlukla Katılıyorum	15	6,4
Tamamen Katılıyorum	5	2,1
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.23'de "Okul Meclisleri okul yönetimine fazladan yük getirmektedir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %50,9'u Hiç Katılmıyorum, %28,6'sı Çok Az Katılıyorum, %12,0'si Genellikle Katılıyorum, %6,4'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %2,1'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.24: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin Öğrencinin Benlik Algısına Olan Katkı Düzeyi Hakkındaki Görüşleri.

S18- Okul Meclisleri öğrencilerin kendilerini değerli görmelerinin aracı olarak ders başarısını arttırmaktadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	12	5,1
Çok Az Katılıyorum	36	15,4
Genellikle Katılıyorum	82	35,0
Çoğunlukla Katılıyorum	73	31,2
Tamamen Katılıyorum	31	13,3
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.24'te "Okul Meclisleri öğrencilerin kendilerini değerli görmelerinin aracı olarak ders başarısını arttırmaktadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %5,1'i Hiç Katılmıyorum, %15,4'ü Çok Az Katılıyorum, %35,0'i Genellikle Katılıyorum, %31,2'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %13,3'ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.25: Yöneticilerin Okul Meclislerinin Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri.

S19- Eksiklikleri olmasına rağmen Okul Meclisleri gerekli bir uygulamadır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	9	3,8
Çok Az Katılıyorum	11	4,7
Genellikle Katılıyorum	58	24,8
Çoğunlukla Katılıyorum	80	34,2
Tamamen Katılıyorum	76	32,5
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.25'te "Eksiklikleri olmasına rağmen Okul Meclisleri gerekli bir uygulamadır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %3,8'i Hiç Katılmıyorum, %4,7'si Çok Az Katılıyorum, %24,8'i Genellikle Katılıyorum, %34,2'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %32,5'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.26: Okul Yöneticilerinin, Yöneticiler, Öğretmenler, Veliler ve öğrencilerin Okul Meclislerine karşı tutumları hakkındaki görüşleri.

S20- Yöneticiler, Öğretmenler, Veliler ve Öğrenciler Okul Meclislerine yeterli ilgiyi göstermiyorlar.	N	%
Hiç Katılmıyorum	16	6,8
Çok Az Katılıyorum	54	23,1
Genellikle Katılıyorum	64	27,4
Çoğunlukla Katılıyorum	59	25,2
Tamamen Katılıyorum	41	17,5
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.26'da "Yöneticiler, Öğretmenler, veliler ve öğrenciler Okul Meclislerine yeterli ilgiyi göstermiyorlar." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %6,8'i Hiç Katılmıyorum, %23,1'i Çok

Az Katılıyorum, %27,4'ü Genellikle Katılıyorum, %25,2'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %17,5'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.27: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclisinin Başarısının Artırılması İçin Sorumlulukların Artırılması Konusunda ki Görüşleri.

S21- Okul Meclisinin başarılı olabilmesi için öğrencilere daha fazla sorumluluk verilmelidir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,3
Çok Az Katılıyorum	19	8,1
Genellikle Katılıyorum	52	22,2
Çoğunlukla Katılıyorum	95	40,6
Tamamen Katılıyorum	65	27,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.27'de "Okul Meclisinin başarılı olabilmesi için öğrencilere daha fazla sorumluluk verilmelidir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,3'ü Hiç Katılmıyorum, %8,1'i Çok Az Katılıyorum, %22,2'si Genellikle Katılıyorum, %40,6'sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %27,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.28: Yöneticilerin Okul Meclislerinin Çalışmalarını Destekleme Düzeyleri.

S22- Okul Meclislerinin etkin hale gelmesi için okul yöneticiler çalışmalarını destekleyici tutum sergilemelidirler.	N	%
Hiç Katılmıyorum	2	0,9
Çok Az Katılıyorum	6	2,6
Genellikle Katılıyorum	60	25,6
Çoğunlukla Katılıyorum	85	36,3
Tamamen Katılıyorum	81	34,6
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.28’de “Okul Meclislerinin etkin hale gelmesi için okul yöneticiler çalışmalarını destekleyici tutum sergilemelidirler.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %0,9’u Hiç Katılmıyorum, %2,6’sı Çok Az Katılıyorum, %25,6’sı Genellikle Katılıyorum, %36,3’ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %34,6’sı Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.29: Okul Yöneticilerinin, Meclis Başkanının Statüsünün Arttırılması Hususundaki Görüşleri.

S23- Okul yöneticileri Meclis başkanının statüsünü arttıracak davranışlar sergilemelidir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	5	2,1
Çok Az Katılıyorum	30	12,8
Genellikle Katılıyorum	58	24,8
Çoğunlukla Katılıyorum	88	37,6
Tamamen Katılıyorum	53	22,6
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.29’da “Okul yöneticileri Meclis başkanının statüsünü arttıracak davranışlar sergilemelidir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %2,1’i Hiç Katılmıyorum, %12,8’i Çok Az Katılıyorum, %24,8’i Genellikle Katılıyorum, %37,6’sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %22,6’sı Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.30: Yöneticilerin, Okul Meclislerinin Öğrenci Ders Başarısına Yaptığı Katkı Düzeyi Hakkındaki Görüşleri.

S24- Okul Meclislerinin öğrenci ders başarısına hiçbir katkısı olmayacaktır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	100	42,7
Çok Az Katılıyorum	72	30,8
Genellikle Katılıyorum	38	16,2
Çoğunlukla Katılıyorum	15	6,4
Tamamen Katılıyorum	9	3,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.30'da "Okul Meclislerinin öğrenci ders başarısına hiçbir katkısı olmayacaktır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %42,7'si Hiç Katılmıyorum, %30,8'i Çok Az Katılıyorum, %16,2'si Genellikle Katılıyorum, %6,4'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %3,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.31: Okul Yöneticilerinin Okul Meclislerinin Etkinliğinin Arttırılması Hususundaki Görüşleri.

S25- Okul Meclislerinin etkinliği, çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerle artırılmalıdır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	2	0,9
Çok Az Katılıyorum	10	4,2
Genellikle Katılıyorum	54	23,1
Çoğunlukla Katılıyorum	98	41,9
Tamamen Katılıyorum	70	29,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.31’de “Okul Meclislerinin etkinliği, çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerle artırılmalıdır.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.31’e göre katılımcıların %0,9’u Hiç Katılmıyorum, %4,2’si Çok Az Katılıyorum, %23,1’i Genellikle Katılıyorum, %41,9’u Çoğunlukla Katılıyorum ve %29,9’u Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.32: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğüne Olan İnancı Etkileme Düzeyi Hakkındaki Görüşleri.

S26- Okul meclislerinin demokrasinin ve hukukun üstünlüğüne olan inancı geliştirir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	3	1,3
Çok Az Katılıyorum	16	6,8
Genellikle Katılıyorum	54	23,1
Çoğunlukla Katılıyorum	86	36,8
Tamamen Katılıyorum	75	32,1
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.32’de “Okul Meclislerinin demokrasinin ve hukukun üstünlüğüne olan inancı geliştirir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %1,3’ü Hiç Katılmıyorum, %6,8’i Çok Az Katılıyorum, %23,1’i Genellikle Katılıyorum, %36,8’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %32,1’i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.33: Okul Yöneticilerinin, Okul yönetiminde Otoriter Anlayışa Bakış Düzeyleri.

S27- Okulda düzeni ve güvenliğini sağlamak için bazen demokratik tutumdan taviz verilebilir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	70	29,9
Çok Az Katılıyorum	81	34,6
Genellikle Katılıyorum	49	20,9
Çoğunlukla Katılıyorum	25	10,7
Tamamen Katılıyorum	9	3,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.33’de “Okulda düzeni ve güvenliğini sağlamak için bazen demokratik tutumdan taviz verilebilir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.33’e göre katılımcıların %29,9’u Hiç Katılmıyorum, %34,6’sı Çok Az Katılıyorum, %20,9’u Genellikle Katılıyorum, %10,7’si Çoğunlukla Katılıyorum ve %3,8’i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.34: Okul Yöneticilerinin Yönetim Modellerine Göre Otoriter Anlayışa Bakış Düzeyleri.

S28- Okulda görüşlerinde ısrar eden güçlü bir okul yönetimi, uzlaşmacı bir okul yönetiminden daha başarılıdır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	114	48,7
Çok Az Katılıyorum	58	24,8
Genellikle Katılıyorum	37	15,8
Çoğunlukla Katılıyorum	17	7,3
Tamamen Katılıyorum	8	3,4
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.34'te "Okulda görüşlerinde ısrar eden güçlü bir okul yönetimi, uzlaşmacı bir okul yönetiminden daha başarılıdır." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.34'e göre katılımcıların %48,7'si Hiç Katılmıyorum, %24,8'i Çok Az Katılıyorum, %15,8'i Genellikle Katılıyorum, %7,3'ü Çoğunlukla Katılıyorum ve %3,4'ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.35: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclis Başkanının Taleplerini Değerlendirme Düzeyleri.

S29- Okul Meclisi öğrenci temsilcisi, uygulanabilirliği olmayan taleplerle okul yönetimine gelmektedir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	34	14,5
Çok Az Katılıyorum	77	32,9
Genellikle Katılıyorum	76	32,5
Çoğunlukla Katılıyorum	34	14,5
Tamamen Katılıyorum	13	5,6
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.35'te "Okul Meclisi öğrenci temsilcisi, uygulanabilirliği olmayan taleplerle okul yönetimine gelmektedir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.35'e göre katılımcıların %14,5'i Hiç Katılmıyorum, %32,9'u Çok Az Katılıyorum, %32,5'i Genellikle Katılıyorum, %14,5'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %5,6'sı Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.36: Okul Yöneticilerine Göre Okul Meclislerinin Sorumluluk Algı Düzeyleri.

S30- Okul Meclisi görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmemektedir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	26	11,1
Çok Az Katılıyorum	71	30,3
Genellikle Katılıyorum	78	33,3
Çoğunlukla Katılıyorum	40	17,1
Tamamen Katılıyorum	19	8,1
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.36'da "Okul Meclisi görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmemektedir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.36'ya göre katılımcıların %11,1'i Hiç Katılmıyorum, %30,3'ü Çok Az Katılıyorum, %33,3'ü Genellikle Katılıyorum, %17,1'si Çoğunlukla Katılıyorum ve %8,1'ü Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.37: Yöneticilerin, Demokratik Davranış Oluşturulmasında Rol Model Olma Düzeyleri Hakkında ki Görüşleri.

S31- Okul yönetimi, öğrencilerde demokratik davranışların oluşturulmasında yeterince model oluşturamamıştır.	N	%
Hiç Katılmıyorum	37	15,8
Çok Az Katılıyorum	69	29,5
Genellikle Katılıyorum	78	33,3
Çoğunlukla Katılıyorum	27	11,5
Tamamen Katılıyorum	23	9,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.37’de “Okul yönetimi, öğrencilerde demokratik davranışların oluşturulmasında yeterince model oluşturamamıştır.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.37’e göre katılımcıların %15,8’i Hiç Katılmıyorum, %29,5’i Çok Az Katılıyorum, %33,3’ü Genellikle Katılıyorum, %11,5’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %9,8’i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.38: Okul Yöneticilerinin, Öğrencilerin Yönetime Katılma Hakkı Konusunda ki Görüş Düzeyleri.

S32- Öğrenciler, okulda kendilerini ilgilendiren konularda yönetime katılmalı ve kendilerini ifade etmelidirler.	N	%
Hiç Katılmıyorum	1	0,4
Çok Az Katılıyorum	7	3,0
Genellikle Katılıyorum	48	20,5
Çoğunlukla Katılıyorum	76	32,5
Tamamen Katılıyorum	102	43,6
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.38’de “Öğrenciler, okulda kendilerini ilgilendiren konularda yönetime katılmalı ve kendilerini ifade etmelidirler.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.38’e göre katılımcıların %0,4’ü Hiç Katılmıyorum, %3,0’ü Çok Az Katılıyorum, %20,5’i Genellikle Katılıyorum, %32,5’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %43,6’sı Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.39: Okul Yöneticilerinin, Okul Meclislerinin Uzlaşma Kültürü Geliştirmedeki Katkıları Hakkındaki Görüşleri.

S33- Okul Meclisi aracılığı ile uzlaşma kültürü geliştirilmiştir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	4	1,7
Çok Az Katılıyorum	35	15,0
Genellikle Katılıyorum	71	30,3
Çoğunlukla Katılıyorum	75	32,1
Tamamen Katılıyorum	49	20,9
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.39'da "Okul Meclisi aracılığı ile uzlaşma kültürü geliştirilmiştir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.39'a göre katılımcıların %1,7'si Hiç Katılmıyorum, %15,0'i Çok Az Katılıyorum, %30,3'ü Genellikle Katılıyorum, %32,1'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %20,9'u Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.40: Yöneticilerin, Okul Meclisine Bütçe Verilmesi Hususundaki Görüşleri.

S34- Okul Meclisine, projelerini gerçekleştirmek için bütçe verilmelidir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	13	5,6
Çok Az Katılıyorum	23	9,8
Genellikle Katılıyorum	62	26,5
Çoğunlukla Katılıyorum	53	22,6
Tamamen Katılıyorum	83	35,5
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.40'da "Okul Meclisine, projelerini gerçekleştirmek için bütçe verilmelidir.." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.40'a göre

katılımcıların %5,6'sı Hiç Katılmıyorum, %9,8'i Çok Az Katılıyorum, %26,5'i Genellikle Katılıyorum, %22,6'sı Çoğunlukla Katılıyorum ve %35,5'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.41: Okul Yöneticilerinin, Otoriter Yönetim Anlayışına Sahip Olma Düzeyleri Hakkındaki Görüşleri.

S35- Okul yönetimi otoriter bir yönetim anlayışına sahiptir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	74	31,6
Çok Az Katılıyorum	63	26,9
Genellikle Katılıyorum	51	21,8
Çoğunlukla Katılıyorum	30	12,8
Tamamen Katılıyorum	16	6,8
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.41'de "Okul yönetimi otoriter bir yönetim anlayışına sahiptir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelge 5.41'e göre katılımcıların %31,6'sı Hiç Katılmıyorum, %26,9'u Çok Az Katılıyorum, %21,8'i Genellikle Katılıyorum, %12,8'i Çoğunlukla Katılıyorum ve %6,8'i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

Çizelge 5.42: Okul Yöneticilerinin, Bürokratik Yönetim Anlayışına Sahip Olma Hakkındaki Görüşleri.

S36- Okul yönetimi bürokratik bir yönetim anlayışına sahiptir.	N	%
Hiç Katılmıyorum	43	18,4
Çok Az Katılıyorum	52	22,2
Genellikle Katılıyorum	78	33,3
Çoğunlukla Katılıyorum	41	17,5
Tamamen Katılıyorum	20	8,5
Toplam	234	100,0

Çizelge 5.42’de “Okul yönetimi bürokratik bir yönetim anlayışına sahiptir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar görülmektedir. Çizelgeye göre katılımcıların %18,4’ü Hiç Katılmıyorum, %22,2’si Çok Az Katılıyorum, %33,3’ü Genellikle Katılıyorum, %17,5’i Çoğunlukla Katılıyorum ve %8,5’i Tamamen Katılıyorum seçeneğini işaretlemiştir.

5.3. Karşılaştırmalara Yönelik Analizler

Çizelge 5.43: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” puanlarının yorumu

	N	Min	Max	X	SS
“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”	234	36	180	114.3	15,63

Okul Meclisi uygulama puan yorumları Çizelge 5.43’de verilmiştir. Çizelge 5.43’deki veriler aşağıdaki gibi yorumlanmıştır: Ölçeğin aralık genişliğinin, “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” (Tekin, 1996) tarafından geliştirilen formül ile hesaplanmıştır. Geliştirilen formülde aritmetik ortalama aralıkları; “1,00-1,80= Hiç Katılmıyorum”, “1,81-2,60= Çok Az Katılıyorum”, “2,61-3,40= Genellikle Katılıyorum”, “3,41- 4,20= Çoğunlukla Katılıyorum” ve “4,21-5,00= Tamamen

Katılıyorum” şeklindedir. Ölçekteki puanlar, 1,00 ile 5,00 arasında olduğundan, puanlar 5,00’e yaklaştıkça yöneticilerin yönetim beceri düzeyi algısının yüksek olduğu, 1,00’e yaklaştıkça ise düşük olduğu kabul edilmiştir.

Çizelge 5.43 incelendiğinde katılımcıların görüşünün katılımcıların görüşünün “Genellikle Katılıyorum” (Ort=3.17) olduğu görülmüştür.

Çizelge 5.44: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyi

	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	p
“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”	Kadın	42	111.3	17,09	233	1,374	,171
	Erkek	190	114.9	15,28			

Çizelge 5.44’e göre Cinsiyet Değişkenine Okul Meclisi uygulama ölçeği Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları ve T-Testi Sonucu verilmiştir. Çizelge 5.44’e göre kadınların ortalamasının ($\bar{x}=111.3$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=114.9$) daha düşük olduğu görülmektedir. Ancak yapılan t-testi sonunda kadınlar ile erkekler arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı görülmüştür ($t=1,374, p>,05$).

Çizelge 5.45: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Puanlarının Görev Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyi

Görev	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
1. Okul Müdürü	Gruplar Arası	425,918	2	212,959	,870	,420
2. Müdür Baş yardımcısı	Grup İçi	56281,515	230	244,702		
3. Müdür yardımcısı	Toplam	56707,433	232			

Çizelge 5.45’e göre katılımcıların görev değişkenine göre Okul Meclisi uygulama ölçeği puanları verilmiştir. Yapılan araştırmaya göre “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” baz alındığında görev değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir ($F=,870, p>,05$).

Çizelge 5.46: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Puanlarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyi

Mesleki Kıdem	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
01-05 Yıl	Gruplar Arası	1644,593	4	411,148	1,702	,150
06-10 Yıl						
11-15 Yıl	Grup İçi	55062,841	228	241,504		
16-20 Yıl						
21 Yıl ve Üzeri	Toplam	56707,433	232			

Çizelge 5.46'ya göre katılımcıların mesleki kıdem değişkenine göre “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” puanları verilmiştir. Yapılan araştırmaya göre “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”ne göre mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir (F=1,702, p>,05).

Çizelge 5.47: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Puanlarının Yöneticilik Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyi

Yönetici Kıdem	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
01-05 Yıl	Gruplar Arası	731,234	4	182,809	,745	,563
06-10 Yıl						
11-15 Yıl	Grup İçi	55976,199	228	245,510		
16-20 Yıl						
21 Yıl ve Üzeri	Toplam	56707,433	232			

Çizelge 5.47'ye göre katılımcıların yöneticilik kıdem değişkenine göre “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” puanları verilmiştir. Yapılan araştırmaya göre “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”ne göre yöneticilik kıdem değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir (F=,745, p>,05).

Çizelge 5.48: “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” Puanlarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyi

Eğitim	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
1.Ön Lisans	Gruplar Arası	510,663	2	255,331	1,045	,353
2. Lisans						
3.Lisans	Grup İçi	56196,771	230	244,334		
Üstü	Toplam	56707,433	232			

Çizelge 5.48'e göre katılımcıların eğitim değişkenine göre "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği" puanları verilmiştir. Yapılan araştırmaya göre "Okul Meclisi Uygulama Ölçeği"ne göre eğitim düzeyi değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir ($F=1,045$, $p>,05$).

5.4. Nitel Verilerin Analizi

"Okul Meclisi Uygulama Ölçeği"nin son bölümünde yer alan iki açık uçlu soru ile katılımcıların görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen verilere kod verilir. Kodlanmış veriler betimlenerek ve içerdiği öze uygun olarak geçici tema adlarıyla ifadelerin sahip olduğu benzerliğe göre gruplanmıştır. Gruplamada kullanılan kodlar katılımcı sayısı ile ifade sıklığı işaretlenmiştir. Kodlamada katılımcıların ifadelerinden alıntılar yapılmış bundan dolayı katılımcılara birer kod numarası verilmiştir.

Elde edilen veriler benzerlik ve farklılıklarına göre düzenlenmiş, konu dışında kalan veya çok az ifadeler araştırmaya bir katkı sağladığı ön görülerek ayıklanmıştır. Tema özelliğine göre bir üst başlık belirlenerek ifadeleri bu temanın altında görüşler toplanmıştır. Toplanan verileri anlamlı bir şekilde bütün oluşturacak bir biçimde, verileri açıklama özelliği ve her temanın kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturmasına itina gösterilmiştir. Yorumlamalarda bu ifadelerden bazılarına doğrudan atıf yapılmıştır.

Titiz ve uzun çalışmalar sonucunda, veriler tekrar gözden geçirilerek son hali getirilmiştir. Çözümleme evresinde tema oluşturan ifadelerin özgünlüğüne dikkat ederek kişisel yorumunu katmamasına dikkat edilmiştir. Açık uçlu soruların yanıtları katılımcılardan yazılı olarak alınmıştır. Bu kısımda 37. ve 38. soruların yorumları yer almaktadır. Ölçek sorularına ek olarak uzman görüşü alınarak iki adet soru yöneltilmiştir. Açık uçlu soruları cevaplandıran okul yöneticileri K1,K2,... şeklinde kodlanmıştır. Bazı okul yöneticileri nitel soruları cevaplamamıştır.

Ölçek formunda yer alan ve okul yöneticilerine yöneltilen açık uçlu sorular şu şekildedir:

37. Okullarda Demokratik Okul Kültürünü oluşturabilmek için neler yapılabilir?

38. Okullarda, Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır?

37. soru da Okul yöneticilerinin “Okullarda Demokratik Okul Kültürünü oluşturabilmek için neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde verilen yanıtları şu başlıklar altında çerçeveleyebiliriz:

Çizelge 5.51: Okul Yöneticilerinin Okullarda Demokratik Okul Kültürünü Oluşturabilmesi hususundaki görüşleri

Ana Tema	Oluşturulan Kategoriler	N Kişi
Okullarda Demokratik Okul Kültürünü oluşturabilmek için neler yapılabilir?	Demokratik okul kültürüne önemli bir katkı sağlayacağı düşünülen Okul Meclislerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi hususunda görüşler	6
	Okul Meclislerinin sağlıklı bir yapı üzerine kurulması, paydaşların iyi bir eğitimden geçmesine ve eğitim çalışmalarının artırılmasına dair görüşler.	8
	Okul Meclislerinin maddi olanaklar ile desteklenmesi gerekliliği konusundaki görüşler	4
	Okul yöneticilerinin paydaşların etkin yönetime katılma ve demokratik okul yönetimi konusundaki	3
	Okul yöneticilerinin paydaşlara söz hakkı ve imkân verilmesi	5
	Okul yöneticilerinin Okullarda Demokratik Okul Kültürünü oluşturulması için müfredat ve yönetim anlayışı geliştirilmesi konusundaki görüşleri	4
	TOPLAM	30

Çizelge 5.51: göre:

- a) Demokratik okul kültürüne önemli bir katkı sağlayacağı düşünülen Okul Meclislerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi hususunda görüşler. Bu konuda düşüncelerini belirten 6 (altı) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K12 - Öğrencilerin yönetimde daha aktif olmaları sağlanabilir. Karar alma noktasında talepleri alınabilir.

K20 - Okul Meclisinin oluşturulmasında, seçim sürecinin daha demokratik olmalı ve yönetime katılım etkinleştirilmelidir.

K32 - Okul Meclisleri yoluyla çözülmüş bir sorun varsa bu durum daha fazla vurgulanmalı, meclisin gerekliliği hissettirilmelidir.

K55 -Öğrencilerin tamamı bu oluşumda bulunmalı ve dönüşümlü olarak görev almalıdır.

K90 - Seçime okulun tüm öğrencilerinin katılımı sağlanmalı ve adayların kendilerini yeterli tanıtımına izin verilmelidir.

K173 - Geniş katılımlı bir alt meclis de oluşturulabilir.

Okul Meclislerinin öğrencileri temsil yetkisi dahilinde okul kültürünün bir parçası olması sağlanmalıdır. Okul yöneticileri nicel verilerde destekledikleri görüşlerini nitel ifadelerinde de tekrarlayarak gerek öğrenci algısının değiştirilmesi gerekse oluşma sürecinde Okul Meclislerinin demokratik tutumlarla desteklenip geliştirilmesi yönünden görüş bildirmeleri önemlidir.

- b) Okul Meclislerinin sağlıklı bir yapı üzerine kurulması, paydaşların iyi bir eğitimden geçmesine ve eğitim çalışmalarının artırılmasına dair görüşler. Bu konuda düşüncelerini belirten 7 (yedi) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K19- 1 Okul Meclisleri konusunda öğretmen, veli ve öğrenci bilinçlendirilmelidir. Ve uygun bir ders saati ayrılmalıdır.

K47- Eğitim ve öğretimin davranışa dönüştürülmesi gerekir.

K81- Öğrencilerin bilinçlendirilmesi ve farkındalıklarının artırılması için bilgilendirme çalışmaları yapılmalı ki hazır bulunuşluk oranları artsın.

K176 - Bütün çalışanların öncelikle bilinçlendirilmesi gerekir. Öğretmenlerin katılmadığı bir hedefe ulaşamaz.

K177 - Bilgilendirme amacıyla toplantılar yapılması, öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda yönetime katılmaları sağlanmalıdır.

K203 - Konu daha iyi anlatılmalı, tüm birimler bu konuda bilgilendirilmelidir.

K209 -Çeşitli konferans ve seminerlerle öğrenciler bilinçlendirilmelidir. Sivil toplum kuruluşlarında görev almaları kamuya hizmet alanlarında bulunmaları sağlanmalıdır.

Verilen yanıtlar göstermektedir ki okul yöneticileri Okul Meclisleri konusunda paydaşların yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, bu konuda yapılması gerekenin eğitim çalışmaları olduğu yönündeki fikir beyan etmiş ve eğitim almayı uygun bulmuştur.

- c) Okul Meclislerinin maddi olanaklar ile desteklenmesi gerekliliği konusundaki görüşler. Bu konuda düşüncelerini belirten 4 (Dört) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K05- Okul ve sınıf mevcutlarının azaltılıp öncelikle bir okul kültürü oluşturulmalı, sonrada yetki verilmelidir.

K17- Okulun temel ihtiyaçları (güvenlik, temizlik, fiziksel yetersizlikler, öğretim programının yoğunluğu vb.) karşılanmadan sağlıklı bir işleyiş olmaz.

K75- Projeler geliştirmeli, bu projelere maddi kaynak ayrılmalı, projelerde görev alan öğretmen ve öğrenciler ödüllendirilmelidir.

K170- Her okula çok maksatlı salon ve spor salonu.

Okul Meclisleri, okul yöneticileri için ilk veya en öncelikli bir sorun olarak algılanmamaktadır. Okul Yöneticileri için öncelikli sorun okulun fiziki sorunlarıdır. Fiziki sorunlardan sonra öğrenci katılımı veya demokrasi eğitimi önemsenir. Okul yöneticileri toplumun genelinde olduğu gibi çocukların düşüncelerini dinleme noktasında pek motive değillerdir. Bürokratik yönden başarı ölçümlenmesi okul içi uygulamalarla değil, okulun fiziki kapasitesinin kullanımıyla ve fiziksel sorunların çözümüyle belirlenmektedir.

- d) “Okul yöneticilerinin paydaşların etkin yönetime katılma ve demokratik okul yönetimi konusundaki görüşleri” Bu konuda düşüncelerini belirten 3 (üç) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K93- Örnek oluşturabilecek Demokratik yönetim uygulamaları olmalıdır.

K191- Yukarıdan aşağıya örneklik oluşturulmalı. Okul yönetimi emir verici buyurgan, otoriter şekilde mevzuata uymaya yönlendirilirken, sevecen, katılımcı olması bekleniyor.

K196- Demokrasiye olan inancı pekiştirmek, adil davranmak.

Okul yöneticileri öğrencilerin etkin katılımının sağlanmasının önemini vurgulamışlardır. Okul yöneticileri olarakta öğrencilere örnek olunması gerekliliği vurgulamış ve bunun modelinin belirlenmesi gerektiğini söylemişlerdir. Bu sonuç Doğan'ın (2008) ve Metin'in (2006) yapmış olduğu çalışma ile uyumaktadır.

- e) Okul yöneticilerinin paydaşlara söz hakkı ve imkân verilmesi konusundaki düşünceleri: Bu konuda düşüncelerini belirten 5 (beş) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K13- Veli okul, öğretmen işbirliği içerisinde, herkesin hak ve hukukunu koruyarak, hoş görü ortamında okul kültürü geliştirilebilir.

K14- Öğrenci,-veli-okul işbirliği arttırılmalı ve önem verilmelidir.

K65- Veli bu programın içine çekmek gerekir.

K66- Bazı konularda kararlar alınırken öğrencilere ve velilere anket uygulanmalı, anket sonucuna uygun kararlar alınmalıdır.

K95- Toplumun demokratik kültürünü geliştirmek gerekir.

Demokrasi eğitimi demokratik bir okul iklimi içinde geliştirilebilir. Bunun sağlanması okulun çevresi ve paydaşlarıyla gerçekleştirdiği ilişkiler ile mümkündür. Bu süreci sağlıklı bir şekilde sürdürmek, çoğulcu anlayışı oluşturmak ile mümkündür. Sadece tek bir perspektiften bakmayan okul yönetimi bu davranışını öğrenciye de aktarabilir. Aksi takdirde herkes sadece kendi açısından durum değerlendirmesi yapacaktır. Bu da sorun odaklı düşünme ve anti demokratik tutum geliştirmeye sebep olmaktadır. Çözüm odaklı düşünme ve çoğulcu düşünme ancak uygun bir okul iklimi yaratır. Buda katılımı ve duygudaşlık ile mümkündür. Ayrıca Şahin'in (2013) yapmış olduğu araştırma ile sivil toplum kuruluşlarına üye olan gençlerin sosyalleşme konusunda daha başarılı oldukları çevre uyumlu davranışlar da bulduklarını, üye olmayanların ise onlara oranla uyum konusunda sorunlar yaşadığı belirtmiştir. Sivil toplum kuruluşları aktivitelerinde katılımcı olan bireylerin sosyal diyaloglarının gelişmelerine destek sağlayarak katılımcı gençlerin farklılıkları bir tehdit olarak değil de bir zenginlik olarak algılamaları sağlandıklarını belirtmiştir. Sosyal barışın sağlanması açısından da sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları son derece önemli olduğunu vurgulamıştır.

- f) Okul Yöneticilerinin Okullarda Demokratik Okul Kültürünü Oluşturulması İçin Müfredat ve Yönetim Anlayışı Geliştirilmesi konusundaki görüşleri.

Bu konuda düşüncelerini belirten 4 (dört) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir.

K164- Okullarda öğretmen, Müdür Yardımcısı, Müdürün ne gibi yetkisi var ki öğrencilerinde ne gibi yetkisi olsun.

K169- Okulların bağımsız olmaları, okulların çevre ve şartlarına göre planlamalarını bağımsız yapmalıdırlar.

K175- Okul Meclis Başkanı gözlemci sıfatıyla idare ve Öğretmenler toplantısına katılabilir. Onur kurulu ve disiplin kurulu yetkilerinin bir kısmını üstlenebilir.

K204 - Öğretimden ziyade eğitime önem verilmelidir.

Okul yöneticileri öncelikle görev tanımlaması gerekliliği üzerinde durmaktadır. Bu konuda öncelikle uygun müfredat geliştirilmeli hareket alanı sağlanmalı inisiyatif alabilen, karar verebilen okul yönetiminin bürokratik tutumlardan kısmen uzaklaşması gerekliliğini vurgulamışlardır.

38. Okullarda, Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde verilen yanıtları şu başlıklar altında çerçeveleyebiliriz.

Çizelge 5.52: Okul Yöneticilerinin Okullarda Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi hususundaki önerileri.

Ana Tema	Oluşturulan Kategoriler	N Kişi
Okullarda, Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır?	Okul Meclisleri için eğitim çalışmaları önerileri	4
	Okul Meclisleri için çalışma alanları ve uygulama örneklerinin geliştirilmesi hususundaki öneriler	10
	Okul Yöneticilerinin yasal düzenlemeler hakkında ki önerileri	7
	Okul yöneticilerinin okuldaki paydaşlar işbirliği önerisi.	6
	Okul yöneticilerinin Okul meclislerini desteklemesi hususundaki önerileri	6
	TOPLAM	33

Çizelge 5.52: göre:

- I. Okul Meclisleri İçin Eğitim Çalışmaları Önerileri: Bu konuda düşüncelerini belirten 4 (dört) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir:

K4- Okul yönetici ve öğretmen bilinçlendirilmelidir.

K13- Öğrenci bilinçlendirilmelidir

K15- Öğrencilere Okul Meclislerinin görev ve sorumluluklarını tam anlamıyla öğreten seminerler düzenlemeli

K81- Bu konunun okul yönetici ve öğretmenlerine gerekliliğini izah eden eğitici seminerler verilmelidir.

Okul yöneticileri öncelikle eğitim çalışmaları yapılması ve bu çalışmanın tüm paydaşları kapsamı gerekliliğini vurgulamışlardır.

- II. Okul Meclisleri İçin Çalışma Alanları-Uygulama Örneklerinin Geliştirilmesi hususundaki önerileri. Bu konuda düşüncelerini belirten 10 (on) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir.

K15- Okul Meclisine bir çalışma ve öğrenci görüşme odası sağlanmalıdır.

• Demokrasi eğitiminin ders olarak etkin bir şekilde işlenmesi ve öğrencilerde bu bilincin oluşturulması gerekir.

K20- Yönetime katılmalı, karar süreci etkileştirilmeli, seçim süreci sınıfları kapsamalı, seçimler aleni, kampanyalı olmalıdır.

K32- Okul Meclis toplantısının tarihi, yeri, toplantıdan fotoğraf, katılanların isimleri, alınan kararlar panoda sergilenmeli, meclisin aylık, yıllık programı sergilenmeli, herkes takip edebilmeli.

K48- Okul Meclisleri örnek çalışmaları okullarla paylaşmalı, bilgiler üretilmeli, yeni ürünler, çalışmalar ortaya koymada etkili olabilir.

K66- Mevcut haliyle Okul Meclisleri sembolik olarak kalmaktadır. Daha fazla yetki ve sorumluluk verilebilir.

K169- Okul Meclislerinin okul yönetiminin bir parçası olmaktan çıkarmalıdır.

K170- Zaman zaman toplantı yapmaları, makul, yönetmeliğe uygun öneriler (Ders saatinin azaltılması) tekliflerinin getirilmesi sağlanmalıdır.

K173 - Sosyal faaliyetler ve disiplin kurulu gibi çalışmalı, Devlet meclise bütçe ayırmalıdır.

K176 - Seçimler oldukça demokratik kanallar ve metodlarla yapılmalıdır. Öğrencilere güven duyulması gerekir.

K177 - Okul Meclisine bütçe verilmelidir. Böylece Okul Meclisi uygulanabilirliği olan talepleri gerçekleştirilebilir.

Okul yöneticileri öğrencilerin demokratik değerleri kazanması için gereken alt yapı sağlanmalı görüşünde birleşmektedir. Bu konuda sorumluluk vermek, bütçe vermek, okul yönetimine katmak ve öğrencileri onure etmek gibi bir dizi etkinliğin önemini vurgulamışlardır.

III. Okul Yöneticilerinin Yasal Düzenlemeler Hakkında ki Önerileri. Bu konuda düşüncelerini belirten 7 (yedi) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir.

K5 - Ders saatlerinin azaltılması, öğrencilere ders dışında zaman verilmesi bununla birlikte okul öğretmen ve idarecileri ile yönetim toplantısına katılımı sağlanmalıdır.

K12 - Okul Meclis üyelerinin özellikle okul öğrenci temsilcisinin öğrencilerle ilgili kararlarda görev alabilir.

K14 - Yasal düzenlemeler ile güvence altına alınmalıdır.

K17 - Her şeyden önce öğretim programının yoğunluğunun azaltılması gerekir. 9 ders yapılan bir okulda bu çalışmalara çok fazla zaman kalmamaktadır. İki eğitim yapılan meslek liselerinde 18 saat ders var.

K173 - Yetki ve sorumlulukları net çerçevede belirlenmelidir.

K191 - Okul Yöneticileri, yarın yönetici olarak kalabilir miyim? Sorusunun cevabını bilmeli ki özverili çalışmalarla Okul Meclisini etkili çalıştıralım.

K196-Yer, zaman, bütçe olarak imkân tanınmalı

Okul yöneticileri yasal düzenleme ile öğrencinin demokrasi eğitimi alması yönündeki görüşü ile mevcut düzenlemeyi desteklemekle birlikte var olan şartların daha da iyileştirilmesinin gerekliliğini vurgulamışlardır. Özellikle öğrencilerin ders yükünün azaltılması, okul yöneticilerin çalışma sürelerinin düzenlenmesi, fiziki imkânların sunulması, ekonomik destek verilmesi gibi uygulamaların yasal güvence ile sınırlarının belirlenmesi gerekliliğinin önemini vurgulamışlardır.

IV. Okul Yöneticilerinin Okuldaki Paydaşlar İle İşbirliği Önerisi. Bu konuda düşüncelerini belirten 6 (altı) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir.

K13 - Öğretmende bu olguya inanmalı

- Aile ile işbirliği yaparak daha etkili olabileceği düşünülmelidir.

K15 - Tüm öğretmenlerin ve idarecilerin işbirliği içinde çalışması gerekir.

K55 -Yetki verilmeli, sorunları kendi aralarında çözmeye çalışmalı, zorlukları görerek yönetime yardımcı olmalıdırlar.

K159- Meclis üyeleri görevlerinin neler olduğunu bilmelidir.

K163- Öğrenci merkezli etkinliklerin artırılması gerekir.

K204 - Her şeyden önce öğrencilerin talep etmesi gerekir. Öğrenci pasif olmaktan kurtarılıp aktif bireyler haline getirilmelidir. Fakat öğrenci istemeden hiç kimse onları aktif hale getiremez.

V. Okul Yöneticilerinin Okul Meclislerini Desteklemesi Hususundaki önerileri. Bu konuda düşüncelerini belirten 6 (altı) Okul yöneticisinin görüşleri şöyledir.

K15 - Dilek ve istek kutusunda belirtilen isteklerin etkin bir şekilde yerine getirilmesi sağlanabilir.

K47 - Okul yönetimi tarafından Okul Meclisinin desteklenmesi gerekir.

K90 – Okul Meclisinin aldığı kararlara saygı göstermek ve değer vermelidir.

K95 - Okullarda, Okul Meclisi bu haliyle çok etkin kılınamaz.

K203 - İlkokuldan itibaren çocukların kişisel kimliklerinin gelişmesi için kendilerini ifade edebilmeleri sağlanmalı, öğretmen öğrenci, idareci birlikteliği olmalıdır.

K209 - Öğrenci bilinçlendirmeleri yanında bir ahlak anlayışı da sağlanmalıdır. Öğrenciler hedef amaç bilgisi elde etmeleri sağlanmalıdır. Toplumsal bir yapının farkına vardırımalıdır.

Okul yöneticileri özellikle Okul Meclisi başta olmak üzere demokrasi eğitimine karşı olumlu bir tutuma sahip olmalarına karşın bazı eleştirilerde bulunmuşlardır. Okul Yöneticilerinden K15 yazmış olduğu notta “ Açıkçası okullarda Okul Meclisi oluşturulması süreci etkin bir şekilde uygulanmıyor ve seçilen öğrenci yıl boyunca herhangi bir faaliyet sergilemiyor. Özellikle ortaokullarda temsilciler büyük sınıflardan seçiliyor, TEOG sınavı, okul notları, dersane gibi etkenlerden dolayı görevi kâğıt üzerinde kalıyor. Küçük sınıflarda etki oluşturamadığı için Okul Meclisleri formaliteden öteye gidemiyor” şeklinde uygulamada Okul Meclislerinin işlevsiz kaldığını belirtmiştir. Okul Meclislerinin bu haliyle işlevsiz olduğu ve daha katılımcı, üretken ve çözüm odaklı projelerle okul yönetiminin kapısını çalmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Bir başka görüş okul yöneticilerinin belirsizlik içinde olmaları Okul Meclisine yeteri kadar önem vermeyi engellediğini düşünmektedirler. Diğer bir yaklaşım ise öğrencinin kişiliği ile ilgili eğitimin diğer öğelerle birlikte sağlanması gerektiğini düşünmektedirler.

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç ve Tartışma

Geçen iki yüzyıllık süreç içinde bilimin insan hayatına katkısı yadsınamaz. Bilimin gelişmesinin en temel yolu da eğitimidir. Bilimsel düşünce tarzının kendisini en iyi temsil ettiği kamusal alanı ise demokrasi oluşturur. Giruox'unda belirttiği gibi; eğer yükseköğrenim yeni bin yıla da meydan okuma kaygısı taşıyorsa üniversiteler ve kolejler bu mirasa sahip çıkmalı ve kendilerini eleştirel öğrenme ve sivil hayata aktif katılım alanları olarak tanımlamalıdır (Giroux, 2007: 65).

Demokrasi günümüzde en işlevsel ve insana değer veren yönetim biçimi olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde demokrasi kültürünün oluşması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Okul Meclisleri bu çalışmaların bir kısmını oluşturmaktadır. Öğrencilerin katılım, oy verme, tercih yapma vb. kavramlara belirli yaşlarda hâkim olması ve yaşaması, kültürün oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Bu düşünce artık farklı platformlarda da ifade edilmektedir. Çocuk Vakfı'nın I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014- 2018 strateji belgesinde, alınan kararlar şöyledir:

- I. Çocuğa Saygı Kültürü; Çocuğu nesneleştiren algı, davranış, kararlar ve süreçler yerine, onu toplumsal özne durumuna getirecek anlayışın hayatın bütün alanlarına yerleştirilmesi ve bu kültürün çocuğa saygı temelinde geliştirilmesi.
- II. Çocuğa ve Demokratik Değerlere Saygı; Bütün çocukların yetişkinler gibi eşit haklara sahip olduğunu kabul ederek olmazsa olmazı özgürlük, eşitlik, katılım haklarının çocuklarla birlikte gerçekleşmesi.
- III. Çocuğun Görüşlerine Saygı; Görüş oluşturma yeteneğine sahip her çocuğun, yaşı ve olgunluk derecesine bakılmaksızın kendisini ilgilendiren bütün konularda görüşlerini serbestçe ifade edebilme ve bu görüşlerin önemsenmesi ve bunlara saygı duyulmasını bekleme hakkı.
- IV. Çocuğun Görüşlerini İfade Etme Hakkı; Ülke sınırları ile bağlı olmaksızın, yazılı, sözlü, basılı yayın ve her türlü sanat türünü kullanacak biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla çocuğun düşüncesini özgürce ifade etme ve açıklama hakkı (Çocuk Vakfı, 2013: 3-4).

Bu araştırmanın amacı ortaöğretimde görevli okul yöneticilerinin, Okul Meclisi uygulamalarına karşı görüşlerini belirlemek ve Okul Meclislerinin daha sağlıklı işlemesine yönelik öneriler geliştirebilmektir. Bu çalışmada araştırma yöntemlerinin içinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinin içinden ise genel tarama modeli tercih edilmiştir.

Yapılan araştırmanın evreni, İstanbul İli, örnekleme ise 2014–2015 eğitim-öğretim yılı içerisinde Bahçelievler ilçesinde bulunan ortaöğretimde görev yapan yöneticileri oluşturmaktadır.

Yapılan araştırma sonunda “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” hazırlanmış ve araştırmanın amacına uygun olarak veri toplanması sağlanmıştır.

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” İç tutarlılık katsayıları incelenmiş ve kullanılan ölçeğin araştırmanın amacına uygun olduğu görülmüştür.

Katılımcıların demografik özellikleri incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Cinsiyet değişkeni yüzde ve frekansları incelenmiş ve katılımcıların % 17,9'u kadın, % 82,1'i erkek olduğu görülmüştür. Ülkemizdeki yönetici profili incelendiğinde kadınların diğer meslek alanlarında olduğu gibi eğitimde ki yönetim alanında yeteri kadar temsil edilmemektedir.

Katılımcıların % 5,1'i 1-5, % 11,5'i 6-10, % 22,6'sı 11-15, %24,8'i 16-20 ve %35,9'u 21 yıl ve üstü olarak görev yapmaktadır. Mesleki kıdem yönünden incelendiğinde okul yöneticilerin büyük bir oranın meslekte ki kıdemlerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yönetici kıdemi incelendiğinde % 43,6'sı 1-5, % 18,8'i 6-10, % 12,4'ü 11-15, %10,3'ü 16-20 ve %15'i 21 yıl ve üstü olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerin mesleki doyumlarına paralel olarak, mesleki çalışma sürelerinin sonuna doğru okul yöneticiliği yapma isteğinden kaynaklandığını belirtebiliriz. Son olarak eğitim düzeyi değişkeni incelendiğinde katılımcıların % 2,4'ü ön lisans, % 71,4'ü lisans ve % 25,2'si lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür.

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği”nin madde analizi yapılarak mikro düzeyde inceleme yapılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; Demokrasi ve eğitim arasındaki bağlantıya bakıldığında, demokrasinin eğitime dayalı bir sonuç olduğu söylenebilir. Okullardaki eğitim-öğretim etkinliklerinde, sınıf içi tartışmalar ve öğrenci

konseylerinin de etkisiyle, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilerek, demokratik yaşamın gerektirdiği değer, tutum ve davranışları kazandırmak amaçlanır. (Şişman, 2010: 171) “Okul Meclisleri Projesi yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturmaktadır.” önermesine katılımcıların büyük kısmı Genellikle Katılıyorum önermesinde birleşmiştir. Demokrasi insan doğası için en uygun yönetim biçimi olarak ele alınmıştır. Bunun temel sebebi insanın doğuştan sahip olduğu eşitlik, özgürlük gibi temel hakların en iyi şekilde uygulandığı yönetim biçimi olmasıdır. Bu tarz bir yönetim biçiminin iyi uygulanması kültürünün oluşmasına bağlıdır. Demokrasi kültürünün Okul Meclisi projeleri ile oluşuyor olması algısının varlığı bu bağlamda olumludur. Demokrasinin içselleştirilmesi için demokrasi eğitimi gereklidir. Demokrasi kültürünün Okul Meclisi projeleri ile oluşuyor olması algısının varlığı bu bağlamda olumludur.

Okul yöneticileri nicel verilerde destekledikleri görüşlerini nitel ifadelerinde de tekrarlayarak gerek öğrenci algısının değiştirilmesi gerekse oluşma sürecinde Okul Meclislerinin demokratik tutumlarla desteklenip geliştirilmesi yönünden görüş bildirmeleri önemlidir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır.” önermesine katılımcıların büyük kısmı “Çoğunlukla” seçeneğini işaretlemiştir. Okul Meclislerinin işlevsel olarak faaliyet gerçekleştirmesi okul içerisinde demokrasinin gelişmesine katkı sağlayacağı bilinmektedir. Demokratik sistem katılımın her anlamda sağlanmasıyla gerçekleşir. Bu bağlamda bu tarz eksikliklerin tespit edilip sorunların çözülmesinin demokrasinin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi seçim sürecinde, adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasalara uyulması sağlanmaktadır.” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğu “Çoğunlukla Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasi seçme ve seçilme de eşitlik olduğu kadar seçilme yönteminde de eşitlik demektir. Seçim yasaklarına uyulmaması adaylardan birine avantaj sağlayacağından dolayı demokrasi gereği olarak seçim hilesinin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Ayrıca seçimler hakkaniyet üzerine kurulur. Bundan dolayı seçim yasaklarının çiğnenmemesi sağlanmalıdır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisleri, farklı kültür ve düşüncedeki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğu “ Çoğunlukla Katılıyorum” ve “ Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasi bir yaşam biçimidir ve kökeni değerlerdir. Bu değerlerden en önemlilerinde farklılıklar saygı, hoşgörü ve tahammüldür. Okul Meclisleri bu değerlerin öğretilmesinde önemli bir önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Okul yöneticileri demokrasi eğitimini ve Okul Meclisleri projesini desteklemektedirler.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi seçimlerinde yöneticilerin veya öğretmenlerin, öğrencilere baskıları.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde büyük çoğunluğun katılmadığı görülmektedir. Baskının demokrasinin ruhuna aykırı olacağı ve Okul Meclisi uygulamasının tabiatını bozacağı bilindiğinden bu önermeye katılımcıların tutumunun olumlu olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisinin etkili şekilde çalışabilmesi için, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim düzenlenmelidir.” önermesine yarısına yakını olumsuz görüş bildirmiştir. Okul Meclisi projesinin sağlıklı işleyişe sahip olması sürecin bilinip amacın kavranması ile mümkündür. Okul Meclisleri ile ilgili ön yargıların devam etmesinden kaynaklı bir belirsizlik söz konusudur. Güçlü vd. (2015) yapmış oldukları araştırmada ise sosyal sorumluluk çerçevesinde okul yöneticilerinin düzen oluşturan yasalar hakkında çevrelerini bilgilendirmelerinde okul düzenini ilgilendiren konularla sınırlı kaldığı, bilgilendirmenin kapsamı ve yönteminin ise veli ve okul içi ile sınırlı kaldığı tespitini yapmışlardır. Eğitim yöneticilerinden beklenen okul ve çevresinin işleyişini düzenleyen kuralları benimsetme ve duyurma olmalıdır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisleri, okul yönetimi ve öğrenciler arasında bağlantı kurma görevi üstlenir.” önermesine katılımcıların çoğunluğu “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Okul Meclislerinin sağlıklı bir yapı içinde üstlenmesi gereken görevin bu olduğu kanaati hâkimdir. Bu konuda, Polat’ın (2015) yapmış olduğu çalışmada da okul yöneticileri ve öğretmenler; öğrencilerin okul içinde ki karara katılımı Okul

Meclisleri aracılığıyla gerçekleştiğini şeklinde görüşlere sahip olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin karara katılmada kendilerini ilgilendiren konularda Okul Meclisini aktif hale gelmesiyle sağlandığını belirtmiştir.

İşgörenler, belirli temel değerleri paylaştıklarında, önemli fonksiyonları yerine getirecekleri düşünülmektedir. Schein, bu fonksiyonları dışsal uyum ve içsel bütünleşme olarak betimlemektedir. Dışsal uyumda, sahip olunan temel değerlerin işgörenlerin davranışlarını etkileyeceğine inanılır ki bu durum, örgütün hayatını sürdürmesi için zorunludur. İçsel bütünleşmede değerlerin rolü kişiler arası etkileşime etkisi ile ilgilidir. Aynı değerlere sahip bireylerin belirli bilişsel süreçleri paylaşacakları düşünülmektedir (Sağnak, 2004: 87). Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi, öğrencilere hakları doğrultusunda yönetime katılma sorumluluğunu öğretir.” önermesine katılımcıların çoğunluğu “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Okul yönetimi sorumluluğun paydaşlara dağılmasını sağlarsa demokratik bir nitelik kazanır. Okul Meclisleri aracılığı ile okuldaki en geniş paydaşlardan biri olan öğrencilerin haklarını öğrenmeleri ve bunları kullanma becerisine sahip olması gerekir. Okul yöneticilerin bu yöndeki görüşleri anlamlıdır. Bu konuda Yılmaz-Yıldırım (2009) araştırma bulguları arasında dikkat çeken diğer önemli bir nokta katılımcı öğretmenlerin hepsinin projeye karşı olumlu bir tutum sergileyerek projeyi gerekli bir uygulama olarak görmüş olmaları yani projeyi düşünce bazında desteklemişlerdir. Bu durum okul yöneticileri ile öğretmenlerin görüşlerinin birbirini desteklediği göstermektedir.

Araştırmanın nitel bölümünde okul yöneticileri öğrencilerin ders yükünün azaltılması, okul yöneticilerin çalışma sürelerinin düzenlenmesi, fiziki imkânların sunulması, ekonomik destek verilmesi gibi uygulamaların yasal güvence ile sınırlarının belirlenmesi gerekliliğinin önemini vurgulamışlardır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi, demokrasi bilinci kazanılmasını sağlar.” önermesine katılımcıların “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasi her bireyi bir değer olarak kabul eder ve bu değerın gelişimi için çalışır. Demokrasi sadece bir yönetim biçimi olarak değil bir yaşam biçimi olarak ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda Okul Meclislerinin demokrasi bilincini kazandırıyor oluşu önemlidir. Demokrasi, insan hakları ve temel hak ve özgürlükler konusunda eğitimin

önemini vurgulamaya yönelik gerçekleştirilen araştırmamızdan elde edilen bulgulara göre, vatandaşlık hak ve sorumlulukları, hakların korunması yol ve yöntemleri konularında hedef kitlenin genel bir fikir sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Ancak, Dolmacı ve Kuşat (2015: 176) Bu bağlamda hedef kitlenin:

“Haklar konusunda bilgi düzeylerinin yetersiz ya da çelişkili olduğu,
Bilgi sahibi oldukları hakları konusunda, bu hakları kullanma yani eyleme dönüştürme yeteneklerinin yeterli olmadığı,
Bireysel farklılıklara genel anlamda saygılı bir yaklaşım benimsendiği,
Hak arama özgürlüğü bağlamında vatandaşlar arasında eşitlik olmadığı yönünde bir kanaat taşındığı,
Mezun olunan lisenin hak arama bilinci üzerinde etkili olduğu,
Sorunlarının çözümünde adalet veya kolluk hizmetleri yerine farklı seçeneklerden yararlanma güdülerinin bulunduğu,
Siyasal hak ve ödevleri konusunda bilinç düzeylerinin yüksek olduğu, hatta siyasal hayata katılımı bu farkındalıklarını uygulamaya geçirmekten çekinmeyecekleri,
Eşitliğin özellikle cinsiyet boyutuyla ilgili olumlu yaklaşımlara sahip olduğu,
Hak arama bilincinin yerleştirilmesi ve bu konuda özgüven oluşmasında ailenin yadsınamaz bir etkisi bulunduğu,
Hakların ve sorumlulukların öğrenilmesi açısından eğitimin bir ihtiyaç hatta zorunluluk olduğuna inanıldığını saptanmıştır.”

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi ile yöneticilerin öğrencilerden yeni fikirler öğrenebilir.” önermesine katılımcıların çoğunluğu “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Yeni fikirlerin üretilmesi ve üretilen fikirlerin kullanılması önemlidir. Bir fikrin üretilmesi kadar nasıl üretildiği de önemli bir durumdur. Fikirlerin tek noktadan çıkışı değil, demokrasinin gereği olarak katılımcıların çoğunun görüşleri doğrultusunda çıkışı daha değerlidir. Bu konuda Aslan (2012: 114) katılımcı okul müdürlerinin “Okul Müdürü kurum kültürü oluşturmak için öğrenme takımı kurmayı bilmelidir.” görüşüne sahip olduğu şeklindeki tespiti araştırma bulgularını destekler yöndedir. Bu durum demokrasi ve ona bağlılığın güçlenmesini sağlayacaktır. Araştırmada öğretim liderliği için liderlik, vizyon oluşturma, öğrenme takımı kurma ve okul gelişimi temel faktör olarak kabul edilmiştir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisinin yetkileri artırılırsa okulda kurumsal yapı gelişir.” önermesine katılımcıların çoğunluğu “Genellikle Katılıyorum” ve “Çoğunlukla Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin yöneticilere nazaran kendi sorunlarını ve birlikte yaşadığı arkadaşlarının sorunlarına hâkim oldukları bilinmektedir. Bu bağlamda sorunların daha hızlı çözülmesi amacıyla Okul Meclisleri’ne yetki verilebileceği düşünülmektedir. Demokrasinin değerli olduğu ve ailede, okulda ve hayatın her alanında uygulanabilir olduğu bilinmektedir. Okulda toplumda ve çevrede yaşanmadığında demokrasinin varlığından söz edilemez.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisleri mevcut düzeni bozar.” önermesine katılımcıların çok büyük çoğunluğu “Hiç Katılmıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasi doğal yapısı gereği katılıcıdır. Toplum içerisinde birlik, beraberlik, ortak bir anlayış, hoş görü, birlikte yaşama kültürü oluşturduğundan dolayı mevcut düzen için yapıcı unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Ancak, Yaylacı ve Beldağ, (2015: 173) yapmış oldukları araştırmaya katılan yöneticilerin ve öğretmenlerin büyük kısmı; “yöneticilerin Toplumsal-Örgütsel yönelimli” olduklarını düşünmektedir. Önemli bir okul yönetici kesiminin ise “ekonomik değer yönelimli olduklarını” ifade etmişlerdir. Yine Okul yöneticilerinin değerler temelinde tanımlanması konusunda toplumsal-örgütsel değerlerin öğretmen ve yöneticiler tarafından ortaklaşa bir biçimde vurgulanması oldukça önemlidir. Yöneticilerin büyük ölçüde işbirliğine önem veren, insan sevgisi ve özgecilik gibi özelliklere sahip bireyler biçiminde görüldükleri tespit etmişlerdir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul yöneticileri, öğrencileri yönetime katarak onların moralini yüksek tutmalıdır.” önermesine katılımcıların çoğu “Genellikle Katılıyorum” ve “Çoğunlukla Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasi ilham verici bir yönetim biçimidir. Seçme seçilme imkânına sahip birey için moral vericidir. Okul yöneticisi sadece öğrencilerin değil okuldaki bütün paydaşların motivasyonunu doğrudan etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalarda Doğan ve Koçak (2014); “okul yöneticilerinin etkili bir okul iklimi için motivasyon sağlayıcı olması” gerekliliği belirtilmiştir ve okul yöneticilerinin; “sosyal iletişimciliği ile öğretmenlerin motivasyon düzeyleri arasında güçlü bir bağın olduğunu” tespit etmişlerdir. Okul yöneticilerini sosyal iletişimciliğinin

sağlayacağı bu olumlu duruma rağmen bu tutumları pek sergilemedikleri de yapılan aynı araştırmada belirtilmiştir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul yönetimi öğrenci için Okul Meclisi olmadan da daha iyi karar verir.” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğu “Hiç Katılmıyorum” ve “Çok Az Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasinin gereği olarak öğrencilerin kendi adlarına karar vermesi önemlidir. Bu durum öğrencilerin okula ve demokrasiye bağlılığını yükseltir. Okul yöneticilerinin bir kısmının tersi bir düşünceye sahip olması manidardır. Demokrasinin gelişiminin önünde engel olabileceği düşünüleceğinden dolayı önlem alınması gereken bir durumdur.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisleri öğrencilerin okul kurallarına uymalarını kolaylaştırarak, okuldaki uyumu ve başarıyı arttırmaktadır.” önermesine katılımcıların büyük çoğunluğu olumlu yaklaşmıştır. Tarihsel süreç içerisinde demokratik olmayan yollarda çıkarılmış yasaların bir kısmının demokratik yollarla çıkarılmış yasalardan daha özgürlükçü olduğu görülmüştür. Buna rağmen bu yasaların kalıcı olmaması çıkarılış yönteminden kaynaklanmaktadır. Kendi kurallarını kendisi belirleyen öğrencilerin daha uyumlu olduğu düşünülmektedir. Okul kurallarına uyumamanın en olumsuz sonuçlarından biride okul içinde artan şiddet olacaktır. İnandı ve Yıldız (2014) yapmış oldukları çalışmada şu bulgulara ulaşmışlardır: Öğretmenlerin, okul yöneticilerinin sahip olması gereken yeterlilik düzeylerinin öğrenci boyutunda yüksek olması gerektiği yani okul yöneticileri sadece bürokratik işlerle değil öğrenci sorunları ile daha fazla ilgilenmeli ve onları dikkate almaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi sayesinde farklı düşüncelerin ifade edilmesi derse katılımı arttırmaktadır.” önermesine katılımcıların “Genellikle Katılıyorum” düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Okul Meclislerinin öğrenciler üzerinde geliştirdiği öz güven derse katılımı arttırmaktadır. Sonucu değil süreci ölçen yapılandırmacı eğitim anlayışı gereği ders içi faaliyetlere katılım öğrenci başarısını yükseltmektedir. Bu durum okul yöneticilerinin bu tutumuyla örtüşmektedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisleri okul yönetimine fazladan yük getirmektedir.” önermesine katılımcılar “Hiç Katılmıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir. Okul Meclisleri öğrencilerin kendilerini değerli görmelerinin aracı olarak ders başarısını arttırmaktadır. “Okul Meclisleri öğrencilerin kendilerini değerli görmelerinin aracı olarak ders başarısını arttırmaktadır.” önermesine katılımcılar “Çoğunlukla Katılıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir. “Eksiklikleri olmasına rağmen Okul Meclisleri gerekli bir uygulamadır.” önermesine katılımcılar “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Demokrasiyi yaşam biçimine dönüştürmek için öncelikle demokrasinin eğitiminin alınması gerekmektedir. Demokrasinin eğitimi ise ancak demokratik bir ortamda verilebilir. Okullarda demokratik ortamların oluşturulması demokrasi kültürüne katkı sağlayacaktır. Bundan dolayı bu önermelere verilen tepkilerin olumlu olduğu görülmektedir. Sayın (2010), Genç, Güner (2012) ve Çelikleş (2013) yapmış oldukları çalışma bulguları destekler nitelikte paralellik göstermektedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “yöneticiler, öğretmenler, veliler ve öğrenciler Okul Meclislerine yeterli ilgiyi göstermediklerin” sonucu görülmüştür. Demokrasinin yaşam biçimine dönüşmesi amacıyla bu tarz olumsuzlukların nedeninin tespit edilmesi ve katılımın artırılması sağlanmalıdır. “Okul Meclislerinin etkin hale gelmesi için okul yöneticiler çalışmaları destekleyici tutum sergilemelidirler.” önermesine katılımcıların olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür. “Okul yöneticileri Okul Öğrenci Meclis Başkanı”nın statüsünü arttıracak davranışlar sergilemelidir.” önermesine katılımcıların “Çoğunlukla Katılıyorum” düzeyinde cevap verdikleri görülmüştür. “Okul Meclisleri’nin demokrasinin ve hukukun üstünlüğüne olan inancı geliştirir.” önermesine katılımcılar “Çoğunlukla Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçeneğini işaretlemiştir. Ancak, Özcan’ın (2010) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin okulda öğretimsel boyutta değil ama yönetsel konularda karara katılma yönünde isteklerinin olduğunu tespit etmiştir. Okul yöneticileri ile öğrencilerin yönetsel boyutta ortak düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Okul Meclisi gibi okullardaki Sosyal Kulüplerin uygulamadaki başarısızlığının nedenlerini Akar ve Nayir (2015) yaptıkları araştırma da: “Uygulama boşluğu, Önemsememe yaklaşımı, yönetsel nedeler, kişisel nedenler” şeklinde sıralamışlardır. Teorik olarak gerekliliğine inanılan bu eğitim projelerinin pratik yaşamda tam

karşılığının bulunmaması eğitim yaşantımız açısından önemli bir sorundur. Üstelik öğrencilerin eğitim hayatı sürecinde bu tür oluşumların etkisizliği zaman içinde artan bir oranda okul ve okul yönetimine karşı güven duygusunu da azaltmaktadır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okulda düzeni ve güvenliğini sağlamak için bazen demokratik tutumdan taviz verilebilir.” önermesine katılımcılar olumsuz cevap vermiştir. Demokraside ısrar her zaman önemlidir. Demokrasinin zamanla yönetim zaafı yaratacağı ve vazgeçilmesi gerektiğine yönelik anlayışın demokrasiye zarar vereceği bilinmektedir. Bu bağlamda bu önermeye verilen cevapların olumlu olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okulda görüşlerinde ısrar eden güçlü bir okul yönetimi, uzlaşmacı bir okul yönetiminden daha başarılıdır.” önermesine katılımcıların olumsuz cevap verdikleri ve önceki görüşü destekledikleri görülmektedir. Demokrasi bir yaşam biçimidir. Demokratik tutumlar eğitim ortamında sosyalleşerek kazandırılır. Bu konuda sadece okul yönetimi değil öğretmenlerde sınıf içi uygulamaları ile öğrenciye rol model olurlar. Can ve Baksi'nin (2014: 95) yapmış oldukları araştırmada; “Araştırmaya katılan öğretmenler, sınıf kuralları doğrultusunda sınıf yönetiminin etkili olacağını, olumlu bir sınıf ikliminin öğrenci davranışlarını olumlu etkileyeceğini, öğrencilere karşı adil davranılması gerektiği, çok fazla özgürlükçü yaklaşımın sınıf düzenini bozabileceğini, sınırlar ve kurallar konulması gerektiğini, kurallar çerçevesinde demokratik tutum gösterildiği takdirde, sınıf yönetimi başarılarının arttığını” ifade etmişlerdir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi öğrenci temsilcisi, uygulanabilirliği olmayan taleplerle okul yönetimine gelmektedir.” önermesine katılımcıların “Çok Az Katılıyorum” düzeyinde kaldıkları görülmektedir. Bu maddedeki olumsuz yargıya Çok az katılıyorum düzeyi diğer görüşlerle örtüşen bir tutum niteliğindedir.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisi görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmemektedir.” önermesine katılımcılar “Çok Az Katılıyorum” ve Genellikle Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Ancak,

Yılmaz ve Yıldırım'ın (2009) yaptığı araştırmada okul yöneticilerinin görüşlerine uygun olarak öğretmen ve özellikle öğrenci görüşlerinden projenin öğrencilerin sorumluluk duygularını geliştirerek demokratik değerlerden olan sorumlu vatandaşlık bilincinin kazanılmasına yardımcı olduğu ve öğrencilerin haklarının bilincine vararak söz hakkı elde etme, kullanma vb. demokratik tutum kazandırdığı tespitinde bulunmuşlardır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; "Okul yönetimi, öğrencilerde demokratik davranışların oluşturulmasında yeterince model oluşturamamıştır." önermesine katılımcılar "Çok Az Katılıyorum" ve Genellikle Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. "Öğrenciler, okulda kendilerini ilgilendiren konularda yönetime katılmalı ve kendilerini ifade etmelidirler." önermesine katılımcılar "Çok Az Katılıyorum" ve Genellikle Katılıyorum düzeyinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu konuda araştırma yapmış olan Dolmacı ve Kuşat'a (2015) göre hak ve sorumluluk bilincinin oluşmasında ki temel koşulu eğitimidir. Eğitim sürecinin ilk kademesinden itibaren hak ve sorumlulukların öğrenilip özümsemesi bir zorunluluk olması gerektiği belirtmişlerdir. Bu zorunluluğun, iletişim ve teknolojinin gelişmesiyle hız kazanan küresel oluşumlar neticesinde, yaşam boyu eğitim önem kazandığı, Hak ve sorumluluk bilincinin yerleştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması içinde eğitimi uzun soluklu bir süreç olarak tanımlamış, katılımcıların görüşleriyle uyumlu bir sonuca ulaşmışlardır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; "Okul Meclisi aracılığı ile uzlaşma kültürü geliştirilmiştir." önermesine katılımcıların verdikleri cevaplara göre, katılımcıların çoğu "Çoğunlukla Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçeneğini işaretlemiştir. Bu konuda Yılmaz-Yıldırım'ın (2009); "öğretmenler genel olarak öğrencilerde demokratik bazı davranışların geliştiğini belirtmekle birlikte, bazı öğretmenler bunun sadece belirli öğrencilerde özellikle Okul Meclis Başkanlarında gözlenen bir gelişme olduğunu ya da sadece seçim sürecinde ve kısa süreli bir değişim olduğu" tespitinde bulunmuşlardır. Bu durum okul yöneticileri ile öğretmenlerin değişen öğrenci davranış algıları üzerinde farklı bir görüşe sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca okul içinde öğrencilerin şiddet yönelimi pek çok okulda sorun olmaktadır. Bu sorunun giderilmesinde Demirtaş-Özünü (2007); "okul yönetimi ve öğretmenlerin, öğrencileri ile ortak amaç ve mesleki destek konusunda işbirliğine gitmesinin, öğrencilerdeki şiddet yönelimli

davranışları azalttığı” tespitinde bulunmuştur. Bu da, okul kültürü içinde paylaşımcılık geliştikçe, öğrencilerin şiddete yönelik davranışların azalmasına neden olacaktır.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul Meclisine, projelerini gerçekleştirmek için bütçe verilmelidir.” önermesine katılımcıların verdikleri yanıt çoğunlukla “Tamamen Katılıyorum” seçeneğidir. Öğrencilerin daha bağımsız davranışların geliştirmeleri ve katılım hakkını kullanırken özerk olabilmeleri için desteklenen görüştür. Bu konuda Manisa İl Öğrenci Meclisi Başkan Vekili Lütfü Özkurşun’da (2015) yapmış olduğu açıklamada “Meclisimizin tanıtımı ve taleplerimizin geniş kitlelere ulaşması açısından TBMM’de toplanması büyük bir öneme sahiptir. Bunlarla birlikte çalışma bölgesine göre meclislerimize çalışma ofisleri ve faaliyetlerin yürütülmesi adına bütçe ayrılmasını talep etmekteyiz. Türkiye Öğrenci Meclisi Üyeleri olarak, kamuoyunun ve ilgililerin bilgisine saygıyla sunarız” ifadelerine yer verdi. Yöneticiler ile öğrenciler bütçe konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Yapılan araştırma bulgularına göre; “Okul yönetimi otoriter bir yönetim anlayışına sahiptir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplar göre katılımcıların “Hiç Katılmıyorum” ve “Çok Az Katılıyorum” görüşüne sahipler. Öz değerlendirme sonucu katılımcılar kendilerini otoriter bulmamaktadırlar. Örgüt içinde okul yönetimine desteğin yaygınlaşmasında en temel ölçüt, sorumluluğun dağıtılması yani liderliğin de dağıtılmasına dönüşmüştür. Bu bilinç ile okul yöneticileri Yılmaz’ında (2015) belirttiği gibi dağıtılmış liderlik arttıkça örgütsel bağlılıkta artacaktır. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin liderlikteki karar alma rollerini üstlenmesi, eğitimdeki rollerini de önemseme ve ideal bir okul iklimi yaratmasına katkı sağlayacaktır. Yapmış oldukları araştırmada Ayık-Savaş-Yücel (2015) bir eğitim kurumu olan okullarda rekabet gücünü artıran önemli bir etmende nitelikli ve örgütüne bağlı çalışanların olmasıdır. Çünkü okullarına bağlı olan okul yöneticileri hem örgütsel amaçlara ulaşma da hem de sonuçta örgütsel etkinliğin sağlanmasında son derece önemli roller üstlendiği görülmektedir. Araştırmacıların elde ettikleri sonuçlarına göre, okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının olması örgütsel bağlılıklarını sağlayan unsurlardan biri olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerini genel öz yeterlik inançları arttıkça okula bağlılık düzeylerinin de arttığını tespit etmişlerdir. Buda göstermektedir ki

okul yöneticileri genel öz yeterliklerinin yükseltebilmesi için genel öz yeterlik konusunda bilinçlenmeleri bu konuda eğitimler almaları örgütsel bağlılıklarının artırılması için önemlidir.

Bürokratik örgütlerde görevler hiyerarşik bir düzen içinde yürütülür. Bu düzen sayesinde, alt birimler üstlerin denetimi ve gözetimi altına girerler. Bu idari hiyerarşide herkes, kendi yönetimi altındakilerin karar ve eylemlerinden dolayı üstlerine karşı sorumludur (Eryılmaz, 2012: 269). Yapılan Araştırma bulgularına göre; “Okul yönetimi bürokratik bir yönetim anlayışına sahiptir.” önermesine katılımcıların verdikleri cevaplara göre katılımcıların “ Çok Az Katılıyorum” ve “Genellikle Katılıyorum” seçeneği daha çok tercih edilmiştir. Katılımcılar kendilerini otoriter değil ama kısmen bürokratik bir yapıya daha yakın görmüşlerdir.

Nicel ve Nitel verilerden elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; nicel verilerdeki tutumlar ile nitel sorulara verilen cevaplar arasında bir tutarlılık mevcuttur. Araştırmaya katılan okul yöneticileri Okul Meclislerinin varlığına ilişkin olumlu kanıları ile Okul Meclislerinin desteklenmesi gerekliliği ön plana çıkarmışlardır.

Karşılaştırmalara yönelik analizler incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

“Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” incelenmiştir. Ölçek puanlarına göre Okul Meclisi uygulanabilirlik düzeyi incelenmiş ve katılımcıların görüşünün “Genellikle Katılıyorum” (Ort=3.17) olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmaya benzer olarak Doğan (2008) araştırmasında da aynı sonuçlar çıkmıştır. Doğan’a göre okul yöneticileri, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin sahip olduğu amaçlarla ilişkili” olumlu görüşlere sahip oldukları fakat projenin uygulanması noktasında bazı aksaklıkları da olduğunu dile getirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca projenin geliştirilmesine yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları da ortaya çıkmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenler Okul Meclislerinin geliştirilmesi noktasında olumlu görüşe sahiptirler. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ilişkin öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Kepenekçi (1999) yapmış olduğu araştırmada eğitimcilerin insan hakları eğitimine yönelik tutumlarının görev, meslekteki kıdem yönünden farklılık göstermediğini ve olumlu bir tutuma sahip oldukları şeklinde tespit edilmiştir.

Cinsiyet Değişkenine “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” puan ortalamaları, standart sapmaları ve t-testi sonucu inceleniş ve kadınlar ile erkekler

arasında anlamlı düzeyde bir farkın olmadığı görülmüştür. Bu konuda Biçer’de (2007) “Kişisel Özelliklerine Göre Öğretmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile Hedeflenen Tutumlara Ulaşma Düzeylerine” ilişkin olarak cinsiyet, branş, mesleki kıdem, değişkenlerine göre: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile hedeflenen tutumları öğrencilere kazandırma düzeyine ilişkin öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Bu durum okul yöneticileri ile öğrenmenler arasında görüş ayrılığının olmadığını da göstermektedir. Ayrıca “Okul Meclisi Uygulama Ölçeği” baz alındığında görev değişkenleri arasında anlamlı düzeyde bir fark görülmemiştir. Bunun dışında mesleki kıdem, yöneticilik kıdemi ve eğitim durumları değişkenleri arasında da anlamlı düzeyde farkın olmadığı görülmüştür. Ceylan (2009) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler Okul Meclis Temsilcisinin görevlerinden kısmen haberdar olduklarını belirtmişler. Öğrenciler Okul Meclislerinin sahip oldukları haklar kullanma eğitimi görevini yerine getirdikleri noktada olumlu tutum sergilemektedirler. Okul Meclisi Projesinin hedeflerinden olan demokrasinin temel değerlerinden birlikte yaşama ve hoşgörü değerini öğrettiğini yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler Okul Meclisi Projesinin hedeflerinden olan demokrasinin temel davranış şekillerinden katılım hakkını kullanma eğitimi doğrultusunda seçme, seçilme, oy kültürü kazandırdığı şeklinde görüş belirtmişlerdir.

6.2. Öneriler

• Araştırmacılara Öneriler

- a) Okul Meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin okul Meclisi ile ilgili öğretmen, yönetici ve velilere yönelik seminerler düzenlemesinin uygun olacağı görülmektedir. Çünkü Kepenkçi (1999) yapmış olduğu araştırmasındaki tespitinde olduğu gibi okullarda demokratik anlayışın; öğrencilere yönelik tutumlarda olumlu olmasına rağmen davranışa dönüşmediğine rastlandığını belirtmiştir.
- b) “Okul Meclisinin etkili şekilde çalışabilmesi için, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim düzenlenmelidir.”

önermesine yarısına yakını olumsuz görüş bildirmiştir. Bunun nedeninin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır.

- c) Okul yöneticilerinin etkili Okul Meclisi uygulamalarına yönelik seminer almaları sağlanmalıdır.
- d) Demokrasi kültürünün oluşması için Okul Meclislerine katılımın artırılması sağlanmalıdır.
- e) Demokrasinin çeşitli derslerde de işlevsel olarak işlenmesi kültürün oluşmasına katkı sağlayacaktır.
- f) Okul Meclisinin okul yönetimi karar alma sürecinde etkili olmaları sağlanmalıdır.
- g) Okul Meclisinin uygulama kabiliyetini güçlendirmek için yerel yönetim organlarının tecrübelerinden faydalanması sağlanmalıdır.
- h) Okul Meclisinin panel, konferans, seminer vb. çalışmalar düzenlemesi için uygun alanların oluşturulmasına öncülük edilmelidir.
- i) Özellikle 18 yaş altı öğrencilere çocuk hakları vb. alanlarda bilgi verilmesi, bilgi paylaşımı sağlanması vb. çalışmalar yapılmalıdır. 2013 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yayınlanan Ulusal Çocuk hakları Strateji Belgesi ve eylem planı belgesinde yer alan çocuk katılımı yaşama geçmesi önemli katkı sağlayacaktır.

Uygulamacılara Öneriler

- a) Yöneticiler, Öğretmenler, veliler ve öğrenciler Okul Meclislerine yeterli ilgiyi göstermediklerin yapılan analizler sonucu görülmüştür. Demokrasinin yaşam biçimine dönüşmesi amacıyla bu tarz olumsuzlukların nedeninin tespit edilmesi ve katılımın artırılması sağlanmalıdır.
- b) Bu araştırma okul yöneticilerinin algısını tespit etmeye yöneliktir. Öğrenci, öğretmen ve velilerin de Okul Meclisi ile ilgili görüşlerini belirleyecek daha kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.
- c) Nitel alan içerik olarak zenginleştirilerek araştırma daha da derinleştirilebilir.
- d) Bu araştırma İstanbul ili ile sınırlandırılmıştır. Özellikle farklı coğrafi bölgelerde uygulanarak bölgeler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, M.** (2004). *Örgütsel Yönetim*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Açıklın, A.** (2003). *Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*, Ankara, Pegem Yayınları, 4. Baskı.
- Akan, Y.** (2011). *Ortaöğretimde Okuyan Öğrencilerin Demokrasi Bilinci (Sakarya İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Akar, F., Nayir, K. F.** (2015). *Eğitim Kurumlarındaki Sosyal Kulüplerin Etkinliğinin İncelenmesi: Uygulamada Değişim İhtiyacı*, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi" 5(2), 2015, 167-186
- Aiken, LR.**, (1979). *Psychological Testing and Assessment*, 3.Baskı, Allyn & Bacon, Inc., Boston.
- Aslan, H.**, (2012). *Okul Müdürlerinin Liderlik Standartlarının Geliştirilmesi"*, Ankara, Doktora Tezi.
- Aydın, İ.** (2006). *Eğitim ve Öğretimde Etik*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 2. Baskı, 2006.
- Aydın, E. D.**, (1996). *Değişen Bilgi Toplumu*, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Aydoğan, A.** (2006). *Profesyonel Eğitim Yönetiminin Bireysel Ve Örgütsel Performansın Yükseltilmesine Katkısı*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İzmir.
- Aytaç, T.** (2003). *Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar*, Editörler, Cevat Elma, Kamile Demir, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bäckmen E., Trafford B.** (2005). *Okulların Demokratik Yönetişimi*, Avrupa Konseyi Yayınları, Strasbourg.
- Bakan, İ., Büyükbeşe, T., Bedestenci, Ç.** (2004). *Örgüt Sırlarının Çözümünde Örgüt Kültürü*, İstanbul, Aktüel Yayınlar-Alfa Akademi.
- Balcı, A.**, (2003). *Eğitim Örgütlerine Yeni Bakış Açılı: Kuram-Araştırma İlişkisi II*, Ankara, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı: 33.
- Beycioğlu, K., Dönmez, B.**, (2006). *Eğitim Yönetiminde Kuramsal Bilginin Üretimine ve Uygulanmasına İlişkin Bir Değerlendirme*, Pegem Akademi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi dergisi, Sayı 47, Yaz 2006.
- Beyazova, Ayşe vd.**, (2015). *Eğitimde Çocuk Katılımı: Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Çoca, ERG Demokratik Okullara doğru Proje Kitapları No:3
- Biçer, B.**, (2007). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz (Kütahya Örneği)*, Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi, Yüksek Lisans tezi.

- Biçer, B.**, (2010). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Öğrencilere Demokratik Tutumları Kazandırmaya Etkisi*, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler dergisi, Kütahya, sayı: 27.
- Bozkurt, N.**, (1995). *20.yüzyıl düşünce Akımları – Yorumlar ve Eleştiriler*, İstanbul, Sarmal Yayınevi, 1. Baskı.
- Bursalıoğlu, Z.**, (2012). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 11. Baskı.
- Corft, T.**, (2008). *Sosyal İçerme Eğitim Kılavuzu, Avrupa'nın Geleceği: Gençler, Sosyal içerme ve Katılım*, Çeviri: Burcu Yakut Çakar, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çeçen, A.**, (1996). *Kültür ve Politika*, Ankara, Gündoğan Yayınları.
- Çelik, V., (Editör-Yazar)**, (2011). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 4.Basım.
- Çeliktaş, S.**, (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Etkili Okul Öğrenci Meclisi Algıları (Bakırköy ilçesi Örneği)*, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi
- Creswel, J. W., Clark, V. L. P.** (2014). *Karma Yöntem Araştırmaları, tasarımı ve Yürütülmesi*, Ankara, Çeviri Editörü, Yüksel Dede, Selçuk Beşir Demir, Anı Yayıncılık,
- Cronbach, L. J.** (1960). *Essentials of Psychological Testing. (Second Edition)*. Harper & Brothers Publishers, New York.
- Dinç, E., vd.** (2013). *Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Projesi*, Avrupa Konseyi Yayınları, Ankara.
- Doğan, F.**, (2008). *Ankara İli İlköğretim Okulları Yönetici Ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi'ne İlişkin Görüşleri*, Ankara, Yüksek Lisans Tezi .
- Dolaman, H.**, (2015). *Ebeveynlerin Okul İdaresi Sürecine Katılımına İlişkin Okul İdarecileri ve Öğretmenlerin Görüşleri (Tekirdağ ili Örneği)*, Tekirdağ, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dursun, T.**, (2007). *Orta Öğretim Gençliğinin Demokrasi Düşünceleri (Kuşunlu Ve Bayramören Örneği)*, Ankara, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı.
- Eğitim Reformu Girişimi (ERG)**, (2013). *Eğitim İzleme Raporu 2012*, İstanbul, Sabancı Üniversitesi.
- Elma, C., Demir, K., (Editör-Yazar)**, (2003). *Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar* Ankara, Anı Yayıncılık.
- Erkal, M.** (1991). *Sosyoloji-Toplum Bilim*, İstanbul, Der Yayınevi, İlaveli 4.Baskı.
- Eryılmaz, B.**, (2012). *Kamu Yönetimi*, Kocaeli, Umuttepe Yayınları, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı.
- Fındıkçı, İ.**, (1996). *Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme*, İstanbul, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları:2.
- Fırat, N.** (2007). *Okul Kültürü Ve Öğretmenlerin Değer Sistemleri*, Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İzmir, 2007.

- Freire, P.** (2013). *Ezilenlerin Pedagojisi*, Çev: Dilek Hattatoğlu, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 9. Baskı.
- Gauchet, M.** (2013). *Yurttaşını arayan Demokrasi*, Derleyen ve Çeviren: Zeynep Savaşçın, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Genç, N.** (2012). *Yönetim ve Organizasyon- Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar*, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı.
- Geray, H.** (2006). *Toplumsal araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*, Ankara, Siyasal Kitabevi, 2. Baskı
- Giroux, H. A.** (2007). *Eleştirel pedagoji ve Liberalizm*, İstanbul, Çeviren; Barış Baysal, Kalkadon Yayınları.
- Gulliksen, H.** (1950). *Theory of Mental Tests. Wiley Publications in Psychology*, New York.
- Gürsel, M.** (1997). *Okul Yönetimi*, Konya, Mikro Yayınları.
- Güven, S.** (1999). *Toplumbilim*, Bursa, Ezgi Kitapevi.
- Güvenç, B.** (1991). *İnsan ve Kültür*, İstanbul, Remzi Kitapevi, 5. Basım.
- İnceoğlu, M.** (2000). *Tutum Algı İletişim*, Ankara, İmaj Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç.** (2010). *İnsan ve İnsanlar-Sosyal Psikolojiye Giriş*, İstanbul, Evrim Yayınevi, 12. Baskı.
- Kant, I.** (2006). *Eğitim Üzerine*, Türkçesi Ahmet Aydoğan, İstanbul, İz Yayıncılık.
- Karasar, N.** (1986). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. (3.baskı). Bilim Yayınları, Ankara.
- Keskinkılıç, K. (Editör-Yazar)**, (2011). *Türk Eğitim ve Okul Sistemi Yönetimi*, Ankara, Pegem Akademi, 2.Baskı.
- Koçel, T.** (2010). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul, Beta Basım A.Ş, 12. Basım.
- Kongar, E.** (2011), *İçimizdeki Zalim*, İstanbul, Remzi Kitapevi, 3. Baskı.
- Köknel, Ö.** (2005). *2000'li Yılları Algılamak*, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kuçuradi, İ.** (1998). *Yirmi birinci Yüzyılın Eşğinde Demokrasi Kavramı ve Sorunları*, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cumhuriyetimizin 75. Yılı Özel Sayısı, S:23.
- Lunenburg, F. C., Ornstein, A.C.** (2013). *Eğitim yönetimi*, Ankara, Çeviren: Gökhan Arastaman, Nobel Yayın, 6 Basım.
- Mcmillan, E.** (2004), *Complexity, Organizations and Change*, London and Newyork
- MEB.** (2013). *Demokrasi Ve İnsan Hakları Dersi Öğretim Programı*, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Metin, T.** (2006). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyi (Kırıkkale İli Örneği)*, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Murat, S.** (2009). *Dünden Bugüne İstanbul'da Yaygın Eğitim*, İstanbul, İTO yayınları.
- Nunnally, J. C.** (1978). *Psychometric Theory*. Mc.Graw Hill Book Company, New York.

- Öncül, R.** (2000). *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, İstanbul, MEB yayınları,
- Özcan, E. G.** (2010). *Ortaöğretim okullarındaki öğretmen ve öğrencilerin okul yönetiminin karar verme sürecine katılımlarının incelenmesi(Bey pazarı)*, Ankara, Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk C., Çelik H., Katılmış A.**, (2009). *I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu*, Uşak, Uşak Üniversitesi, Avrupa Birliği Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Özyılmaz, Ö.** (2013). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 4. Baskı.
- Polat, S.**, (2015). *Eğitim politikalarının Sosyal Adalet Açısından Sonuçları konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşleri*, Eğitim Bilim Toplum Dergisi Kış 2015 Cilt: 13 Sayı:49
- Russell, B.** (2006). *Eğitim Üzerine*, Çeviren: Şebnem Duran, İzmir, İlyaz İzmir Basım Yayın, 2. Baskı.
- Sayın, P.** (2010). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Bir İlköğretim Okulunda Demokratik Siyasal Kültür Oluşturma Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Durum İncelemesi*, Adana, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Şahin, B.** (2013). *Gençlerde Demokrasi ve Katılım Algısının Oluşmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü*, Ankara, Turgut Özal Üniversitesi, Yüksek lisans Tezi.
- Şahin-Fırat, N.** (2010). *Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Okul Kültürü ile Değer Sistemlerine İlişkin Algıları*, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi, Cilt 35, Sayı 156, 2010.
- Şişman, M.** (2011). *Örgütler ve Kültürler*, Ankara, Pegem Akademi, 3. Baskı.
- Şişman, M.** (2012), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ankara, Pegem Akademi, 5. Baskı.
- Şişman, M., Güleş, H., Dönmez, A.** (2010). *Demokratik Bir Okul Kültürü İçin Yeterlilikler Çerçevesi*, Uşak, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (2010) 3/1, 167-182.
- Tatlıdil E.** (1993). *Toplum, Eğitim ve Öğretmen- Öğretmen Üzerinde Yapılan Bir Araştırma*, İzmir, Ege Üniversitesi Basımevi.
- Taymaz, H.** (2011). *Okul Yönetimi*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 10. Baskı.
- Tekin, H.** (1987). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara, Meso yayınevi, 5. basım
- Toksöz, F.** (2008). *İyi Yönetişim El Kitabı*, İstanbul, Tesev,
- Trouaine, A.** (2011). *Demokrasi Nedir*, çeviren: Olcay Kunal, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 5. Baskı.
- Tunç, H.** (2008). *Demokrasi Türleri Ve Müzakereci Demokrasi Kavramı*, Ankara, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XII, Y. Sa. 1-2.
- Turgut, B.** (2010). *Anadolu Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Karar Verme Sürecine Katılma Düzeylerinin Değerlendirilmesi*, Denizli, Yüksek Lisans Tezi.

- Uyanık-Ceylan, S.** (2009). *Ortaöğretim Kurumlarında Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı, Kırıkkale.
- Uygur, N.** (2013), *Kültür Kuramı*, İstanbul, Yapı Kredi Kültür Sanat, Yayıncılık, 4. Baskı .
- Vural, B., Akıncı-Coşkun, G.**, (2007), *Örgüt Kültürü; İletişim Liderlik Motivasyon Bağlılık Performans Açısından Değerlendirilmesi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçınkaya, M.** (2002), *Açık Sistem Teorisi ve Okula Uygulanması*, Ankara, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 2, 103-116 .
- Yılmaz, K., Memduhoğlu, H. B. (ED)**, (2013), *Türk eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 5. Baskı.
- Yılmaz, K., Yıldırım, G.** (2009), *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Uygulanmasına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 2009, Sayı: 29, Sayfa: 187-207

İnternet Kaynakları

- Alptekin, Abide**, (2014). *İlköğretim Öğretmenlerinin Demokratik Okul Kültürünün Algılanmasına yönelik görüşleri*, Çanakkale, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi Erişim : 15.06.2015
https://tez.yok.gov.tr/Ulusal_TezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ASPB**, (2012), *Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi*, Ankara, Erişim 15.06.2015, http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/54ad4cd6369dc5dac028bda2/ulusal_cocuk_haklari_strateji_belgesi_ve_eylem_plani.pdf
- Atak, M., Atik, İ.** (2007), *Örgütlerde Sürekli Eğitimin Önemi Ve Öğrenen Örgüt Oluşturma Sürecine Etkisi Hava Kuvvetleri Komutanlığı Sürekli Eğitim Modeli Örneği*, Havacılık Ve Uzay Teknolojileri Dergisi Ocak 2007 Cilt 3 Sayı 1 (63-70) Erişim: http://www.hho.edu.tr/HutenDergi/2007Ocak/10_ATAK_ATIK.pdf, 16.11.2013
- Audigier, F.** (2000), *Project "Education for Democratic Citizenship"* Strazburg, Erişim: 20.04.2015 http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Curriculum/SEEPDFs/audigier.pdf

- Ayık, A., Savaş, M., Yücel, E. (2015),** *İlkokullarda Görev Yapan Okul Müdürlerinin Genel Öz Yeterlik ile Örgütsel Bağlılık Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2015, 8/2 Erişim: 20.04.2015
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/usaksosbil/article/view/5000105264/5000098577>
- Aytaç, Ö. (2004),** *Örgütler: Sosyolojik Bir Perspektif*, Elazığ, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1, Sayfa: 189-217, Erişim: <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt14/sayi1/189-217.pdf> 16.11.2013.
- Avrupa Komisyonu, (2007),** *Avrupa'da Okul Özerkliği: Politikalar ve Önlemler*, Avrupa Komisyonu yayınları Erişim: 29.05.2015 : http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/090TR.pdf
- Birleşmiş Milletler, (2014),** *Çocuğun Katılım Hakkı*, http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/CRC-C-GC-12_TR-aat.pdf, 20.06.2014
- Can, E., Baksi, O. (2014),** *Öğrencilerin Sınıf İçi Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Başarısına Etkisi*, Asya Öğretim Dergisi, – 2(1(ÖZEL)), 86-101 Erişim: 09.04.2015 http://e-ajli.com/index.php/aji/article/view/86/pdf_25
- Can, N. (2002),** *Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi*, Millî Eğitim Dergisi, sayı: 155-156 yaz güz, 2002, Erişim: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/155-156/can.htm , 24.10.2013 .
- Çelikten, M. (2006),** *Kültür Ve Öğretmen Metaforları*, Kayseri, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 21 Yıl : 2006/2 (269-283 s.) Erişim: [http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_21/16-%20\(269-283.%20syf.\)](http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayi_21/16-%20(269-283.%20syf.)).pdf, 16.11.2013.
- Çocuk Vakfı, (2013),** *I. Türkiye Çocuk ve Medya Stratejisi ve Uygulama Planı 2014- 2018 strateji belgesi*, İstanbul, Erişim Tarihi: http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/documents/yayinlar/Strateji_Kitabi_kongre_sonrasi_1.pdf, 11.02.2015
- Doğan, S., Koçak, O. (2014),** *Okul Yöneticilerinin Sosyal İletişim Becerileri ile Öğretmenlerin Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi 2014, Cilt 20, Sayı 2, ss: 191-216 Erişim: 22.05.2015: <file:///C:/Users/Everest/Desktop/1010-1993-1-PB.pdf>
- DPT, (2000).** *Uzun Vadeli Strateji Ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005* Ankara. Erişim: 11.02.2015, http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/Sekizinci_Kalkinma_Planı.pdf
- Dolmacı, N., Kuşat, N. (2015),** *Üniversite Gençliğinin Vatandaşlık Hak Ve Sorumluluklarına İlişkin Bilinç Ve Farkındalıkları Üzerine Bir Araştırma: Isparta Meslek Yüksekokulu Örneği*, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Erişim: <http://journal.mufad.org.tr/attachments/article/780/10.pdf>
- Whitty G., Wisby, E. (2007),** *Real Decision Making? School Councils in Action*, Institute of Education, University of London Erişim: 05.05.2015 <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130401151715/http://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/DCSF-RB001.pdf>

- Genç, S. Z., Güner, F.** (2012), *İlköğretim Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'ne Yönelik Görüşleri (Çanakkale ili Örneği)*, Kastamonu Eğitim Dergisi 747-766, Eylül 2012 Cilt:20 No:3, Erişim: 30.01.2015 http://www.kefdergi.com/pdf/20_3/20_3_2.pdf
- Güçlü, N., Paksoy, E. E., Tetik, S.** (2015), *Liderlik Kapasitesi: Okul Yöneticilerinin Sosyal Sorumluluk Davranışlarının Belirlenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma*, Ankara, Çağdaş Yönetim bilimleri dergisi, Nisan sayısı. Erişim : http://www.cybd-jcas.com/sayi/c1s1/c1s1_6.pdf 05.05.2015
- Güçlü, N.** (2003), *Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri*, Ankara, Millî Eğitim Dergisi, 160. sayı. Erişim : [http:// dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler /Millî_Egitim_Dergisi/160/guclu.htm](http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/160/guclu.htm) 19.11.2013.
- Gündoğan, Ali Osman**, (2002), " Çoğulculuk Ve Değer Bunalımı" Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8. Sayı, Bahar, 2002 Erişim: <http://www.sbed. mu.edu.tr /index.php/asd/issue/view/25>, 16.11.2013.
- Güven, M., Çam, B., Sever, D.** (2013), *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının ve Kazanımlarının Değerlendirilmesi*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz-2013 Cilt:12 Sayı:46 (001-023) Erişim: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000068607/5000063668> 11.02.2015
- İnandı, Y., Yıldız, S.** (2014), *Lise Okul Yöneticilerinin Okullarda Şiddeti Önleme Yeterlikleri: Mersin İli Örneği*, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2014, Cilt 4, Sayı 2, 137-147 Erişim: 22.05.2015, file:///C:/Users/Everest/Desktop/Lise%20Okul%20Y%C3%B6neticilerinin%20Okullarda%20%C5%9Eiddeti%20%C3%96nleme%20Yeterlikleri.pdf
- Kemahlıoğlu, Ö., Keyman, E. F.** (2011), *Türkiye'de Demokrasi Algısı*, İstanbul, Erişim: [http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/ uploads /2012/07/ demokrasi_ algisi- 1.pdf](http://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2012/07/demokrasi_algisi-1.pdf), 03.11.2013.
- Kepenekçi, Y.** (1999), *Eğitimcilerin İnsan Haklarına yönelik tutumları*, Ankara, Erişim: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/127/882.pdf>
- Lord, J. E, vd.** (2007), *İnsan Hakları Evet!:Engelli Haklarına Dair Eylem ve Savunuculuk*, Çeviri: Çağatay Gülabioğlu, Elif Çopuroğlu, Minnesota İnsan Hakları Kaynak Merkezi Yayını, Erişim: http://ihop.org.tr/dosya/diger/Insan_Haklari_EVET.pdf 16.11.2013.
- MEB,** (2004) *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projeleri*, Erişim [http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/Proj/DemEgitimiveOkulMeclisleriP rojesison.htm](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/Proj/DemEgitimiveOkulMeclisleriProjesison.htm), 24.10.2013.
- Milli Eğitim İstatistikleri**, Erişim: http://sgb.meb.gov.tr/ istatistik/meb _statistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf 01.11.2013.
- Özkurşun, L.** (2015), Erişim: <http://turgutlutivi.com/ogrenci-meclisi-odenek-istedi/> 20.04.2015
- Sağnak, M.** (2004), *Örgütlerde Değerler Yönünden Birey Örgüt Uyumu ve Sonuçları*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi,Erişim: <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/407> 20.04.2015
- TBMM**, *İnsan Hakları Komisyonu*, Erişim, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon /insanhaklari/pdf01/83-93.pdf>, 14.11.2013

Torney-Purta, j., vd. (2001), *Citizenship and Education in Twenty-eight Countries*, Berlin, International Coordinating Center Erişim: 05.05.2015
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED452116.pdf>

Torney-purta, J.,Barber, C. (2005), *Democratic School Engagement and Civic Participation among European Adolescents: Analysis of Data From The IEC Civic Education Study*, Erişim: 05.05.2015 www.jsse.ub.uni.bielefeld.de

Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC),(2009), *Uluslararası Çocuk Merkezi Çocuk Hakları Serisi 10* "http://www.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/CRC-C-GC-12_TR-aat.pdf" erişim :20.06.2014. UNİCEF, (Erişim http://elearning-events.dit.ie/UNICEF-TK/unit1/1_2_4.htm 4.11.2013).

Yaylacı, A. F., Beldağ, A. (2015), *Karar Verme Sürecinde Okul Yöneticileri ve Değerler*, Mersin, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:11 sayı:1(2015) Erişim: 06.05.2015
file:///C:/Users/Everest/Documents/yamur/Karar%20Verme%20S%C3%BCre%20cinde%20Okul%20Y%C3%B6neticileri%20ve%20De%C4%9Ferler%20_%20BELDA%20E%20_%20Mersin%20%C3%9Cniversitesi%20E%C4%9Fitim%20Fak%C3%BCltesi%20Dergisi.html

Yıldırım, T. (TY), *Vatandaşlık Bilgisi*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1065 , erişim: <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/2293/unite04.pdf> 24.10.2013.

Yılmaz, D., Turan, S. (2015), *Dağıtılmış liderliğin okullardaki görünümü: Bir yapısal eşitlik modelleme çalışması*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 21(1), 93-126. doi: 10.14527/kuey.2015.005.

EKLER

Ek- 1: Anket ve Ölçek İzin Belgesi

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411/20/3490581
Konu: Araştırma (Süleyman AKTAŞ)

21/08/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) İst. Aydın Üniversitesinin 22.07.2014 tarih ve 3941 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğt. Tek. Gn Md. 07.03.2013 tarih ve 316 sayılı 2012/13 nolu genelgesi.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 19.08.2014 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Süleyman AKTAŞ'ın "*Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Müdürü Oluşturmada Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi*" konulu tezine dair araştırma çalışmasını ekli listedeki okullarda; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, veri toplama araçlarının eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21/08/2014

Niyazi CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 00ab-d04c-3456-89e1-7e9b kodu ile yapılabilir.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411/44/3578516
Konu: Araştırma (Süleyman AKTAŞ)

27/08/2014

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsüne)

İlgi: a) 22.07.2014 tarih ve 3941 sayılı yazımız.
b) Valilik Makamının 21.08.2014 tarih ve 3490581 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Süleyman AKTAŞ'ın "*Ortaöğretim Kurumları Yöneticilerinin Demokratik Okul Müdürü Oluşturmada Okul Meclisi Projesine Karşı Tutumlarının İncelenmesi*" konulu tezine dair araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Murat AŞİM
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler
3- Okul Listesi

Elektronik İmzalı Asli	
Sistemimizde Mevcuttur	
Adı Soyadı :	MURAT AŞİM
Önvanı :	Bölüm Şefi
Tarih :	04/08/2014
İmza :	

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7369-2420-3fd5-b5d8-c034 kodu ile yapılabilir.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

BAHÇELİEVLER İLÇESİ 2013-2014 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI FAALİYETİ DEVAM EDEN OKULLARIMIZ

Sıra No	İlçe Adı	İlçe Adı	Kurum Adı	Sıra No	İlçe Adı	İlçe Adı	Kurum Adı
1	İST	B.EVLER	ABDURRAHMAN GÜRSES İMAM HATİP LİSESİ	41	İST	B.EVLER	MEHMET AKİF ERSOY ORTAOKULU
2	İST	B.EVLER	ADNAN MENDERES ANADOLU LİSESİ	42	İST	B.EVLER	MEHMET AKİF TİCARET MESLEK LİSESİ
3	İST	B.EVLER	ALİ HAYDAR GÜNVER ORTAOKULU	43	İST	B.EVLER	MİMAR SİNAN İMAM HATİP LİSESİ
4	İST	B.EVLER	ALTINYILDIZ ORTAOKULU	44	İST	B.EVLER	MİMAR SİNAN İMAM HATİP ORTAOKULU
5	İST	B.EVLER	ATA ORTAOKULU	45	İST	B.EVLER	MUSTAFA KEMAL ORTAOKULU
6	İST	B.EVLER	ATATÜRK ORTAOKULU	46	İST	B.EVLER	NECİP FAZIL KISAKÜREK TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ
7	İST	B.EVLER	AYAZMA KIZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	47	İST	B.EVLER	ORGENERAL EŞREF BİTLİS ORTAOKULU
8	İST	B.EVLER	AYDIN DOĞAN TİCARET MESLEK LİSESİ	48	İST	B.EVLER	PROF. DR. MÜMTAZ TURHAN SOSYAL BİLİMLER LİSESİ
9	İST	B.EVLER	BAĞLAR ORTAOKULU	49	İST	B.EVLER	SİYAVUŞPAŞA KIZ TEKNİK VE MESLEK LİSESİ
10	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER ANADOLU LİSESİ	50	İST	B.EVLER	ŞAİR ZİHNİ ORTAOKULU
11	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER ANADOLU SAĞLIK MESLEK LİSESİ	51	İST	B.EVLER	ŞEHİT CENGİZ SARIBAŞ ANADOLU SAĞLIK MESLEK LİSESİ
12	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER BELEDİYESİ İMAM HATİP ORTAOKULU	52	İST	B.EVLER	ŞİRİNEVLER MEHMET ŞEN ORTAOKULU
13	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER CUMHURİYET ANADOLU LİSESİ	53	İST	B.EVLER	ŞİRİNTEPE ORTAOKULU
14	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER ÇOBANÇEŞME ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	54	İST	B.EVLER	TOKİ HALİT ÖGE ORTAOKULU
15	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER İMAM HATİP LİSESİ	55	İST	B.EVLER	VALİ RECEP YAZICIOĞLU ORTAOKULU
16	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER KUMPORT ORTAOKULU	56	İST	B.EVLER	YENİBOSNA ÇOK PROGRAMLI LİSESİ
17	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER TİCARET MESLEK LİSESİ	57	İST	B.EVLER	YENİBOSNA DOĞU SANAYİ ORTAOKULU
18	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER TÜRK TELEKOM TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ	58	İST	B.EVLER	YENİBOSNA FATİH ORTAOKULU
19	İST	B.EVLER	BAHÇELİEVLER TÜRKİYE GAZETESİ TİCARET MESLEK LİSESİ	59	İST	B.EVLER	YENİBOSNA ORTAOKULU
20	İST	B.EVLER	BEHİYE DR. NEVHİZ İŞİL ORTAOKULU	60	İST	B.EVLER	YENİBOSNA TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ
21	İST	B.EVLER	BÜLENT ECEVİT ORTAOKULU	61	İST	B.EVLER	YUNUS EMRE İMAM HATİP ORTAOKULU
22	İST	B.EVLER	DEDE KORKUT ANADOLU LİSESİ	62	İST	B.EVLER	ZAFERLER ORTAOKULU
23	İST	B.EVLER	DR. REFİK SAYDAM ORTAOKULU	63	İST	B.EVLER	75.YIL CUMHURİYET ORTAOKULU
24	İST	B.EVLER	EMİR SULTAN ORTAOKULU				
25	İST	B.EVLER	ERGUVAN ORTAOKULU				
26	İST	B.EVLER	FİKRET YÜZATLI ORTAOKULU				
27	İST	B.EVLER	FÜSUN YÖNDER ANADOLU LİSESİ				
28	İST	B.EVLER	GSD EĞİTİM VAKFI BAHÇELİEVLER ORTAOKULU				
29	İST	B.EVLER	HAZİM ERSU ORTAOKULU				
30	İST	B.EVLER	HÜRRİYET ORTAOKULU				
31	İST	B.EVLER	İHKİB YENİBOSNA KIZ TEKNİK VE MESLEK LİSESİ				
32	İST	B.EVLER	İMMİB ERKAN AVCI TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ				
33	İST	B.EVLER	KAZIM KARABEKİR ORTAOKULU				
34	İST	B.EVLER	KEMAL HASOĞLU ANADOLU LİSESİ				
35	İST	B.EVLER	KEMAL HASOĞLU İMAM HATİP LİSESİ				
36	İST	B.EVLER	KEMAL HASOĞLU İMAM HATİP ORTAOKULU				
37	İST	B.EVLER	KOCASINAN KIZ TEKNİK VE MESLEK LİSESİ				
38	İST	B.EVLER	KOCASINAN ŞEHİT SAMET KIRBAŞ TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ				
39	İST	B.EVLER	KUDRET SARACIOĞLU ORTAOKULU				
40	İST	B.EVLER	KULELİ ORTAOKULU				

ANKET FORMU

Değerli Meslektaşım,

Bu anket formu, Ortaöğretim Okullarındaki Demokrasi Eğitimi doğrultusunda Uygulanan Okul Meclisleri Etkİliliğine İlişkin yönetici görüşlerini tespit etmek amacı ile hazırlanmıştır.

Anketin birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise Okul Meclisleri amaçlarına ilişkin ifadeler, Okul Meclisleri uygulanmasına ve geliştirilmesine ilişkin ifadele yönelik ifadeler yer almaktadır. Araştırma kendi içerisinde bir bütünlük arz ettiği için soruların hepsine, başındaki açıklamalara göre cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır. Ankette kimliğinizi açığa çıkaracak herhangi bir soru bulunmamaktadır. Elde edilen bilgiler sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır.

Ankete ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederim.

Süleyman AKTAŞ

Istanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

BÖLÜM I

Bu bölümde kişisel ve mesleki durumunuz ile ilgili sorular bulunmaktadır. Lütfen size uygun olan seçenekleri (X) ile işaretleyerek belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz: 1) Kadın () 2) Erkek ()
2. Göreviniz: 1) Okul Müdürü() 2) Müdür Baş Yardımcısı() 3) Müdür Yardımcısı()
3. Mesleki Kıdeminiz:
1) 1-5 Yıl() 2) 6-10 Yıl() 3) 11-15 Yıl() 4) 16-20 Yıl() 5) 21 yıl ve üzeri ()
4. Yöneticilikteki kıdeminiz
1) 1-5 Yıl() 2) 6-10 Yıl() 3) 11-15 Yıl() 4) 16-20 Yıl() 5) 21 yıl ve üzeri ()
5. Eğitim Durumunuz:
1) Ön Lisans () 2) Lisans () 3) Lisans üstü ()

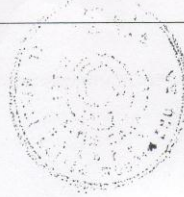
BÖLÜM II

Açıklama: Bu bölümde, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri amaçlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılma durumunuzu karşılardaki ölçekte size en uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

KATILMA ÖLÇEĞİ

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DEMOKRATİK OKUL KÜLTÜRÜ VE OKUL MECLİSLERİ AMAÇLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER		HİÇ KATILMIYORUM	ÇOK AZ KATILYORUM	GENELLİKLE KATILYORUM	ÇOĞUNLUKLA KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
1.	Okul Meclisleri Projesi yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
2.	Okul meclisi ile ilgili, yönetici, veli ve öğrencilerin yeterli bilgileri olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır.	1	2	3	4	5
3.	Okul meclisi seçim sürecinde, adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulması sağlanmaktadır.	1	2	3	4	5
4.	Okul meclisleri, farklı kültür ve düşüncedeki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörölü olmayı öğretir.	1	2	3	4	5
5.	Okul meclisi seçimlerinde yöneticilerin veya öğretmenlerin, öğrencilere baskıları vardır.	1	2	3	4	5
6.	Okul meclisinin etkili şekilde çalışabilmesi için, okul yöneticileri, öğretmenler, veliler ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitim düzenlenmelidir.	1	2	3	4	5
7.	Okul meclisleri, okul yönetimi ve öğrenciler arasında bağlantı kurma görevi üstlenir.	1	2	3	4	5
8.	Okul Meclisi, öğrencilere hakları doğrultusunda yönetime katılma sorumluluğunu öğretir.	1	2	3	4	5
9.	Okul meclisi, demokrasi bilinci kazanılmasını sağlar.	1	2	3	4	5
10.	Okul yöneticileri öğrencilerden yeni fikirler öğrenebilir.	1	2	3	4	5
11.	Okul Meclisinin yetkileri artırılırsa okulda kurumsal yapı gelişir.	1	2	3	4	5
12.	Okul Meclisleri mevcut düzeni bozar.	1	2	3	4	5
13.	Okul yöneticileri, öğrencileri yönetime katarak onların moralini yüksek tutmalıdır.	1	2	3	4	5
14.	Okul yönetimi öğrenci için okul meclisi olmadan da daha iyi karar verir.	1	2	3	4	5
15.	Okul meclisleri öğrencilerin okul kurallarına uymalarını kolaylaştırarak, okuldaki uyumu ve başarıyı arttırmaktadır.	1	2	3	4	5
16.	Okul Meclisi sayesinde farklı düşüncelerin ifade edilmesi derse katılımı arttırmaktadır.	1	2	3	4	5
17.	Okul Meclisleri okul yönetimine fazladan yük getirmektedir.	1	2	3	4	5

18.	Okul meclisleri öğrencilerin kendilerini değerli görmelerinin aracı olarak ders başarısını arttırmaktadır.	1	2	3	4	5
19.	Eksiklikleri olmasına rağmen Okul Meclisleri gerekli bir uygulamadır.	1	2	3	4	5
20.	Yöneticiler, Öğretmenler, veliler ve öğrenciler Okul Meclislerine yeterli ilgiyi göstermiyorlar.	1	2	3	4	5
21.	Okul Meclisinin başarılı olabilmesi için öğrencilere daha fazla sorumluluk verilmelidir.	1	2	3	4	5
22.	Okul Meclislerinin etkin hale gelmesi için okul yöneticiler çalışmaları destekleyici tutum sergilemelidirler.	1	2	3	4	5
23.	Okul yöneticileri Meclis başkanının statüsünü arttıracak davranışlar sergilemelidir.	1	2	3	4	5
24.	Okul Meclislerinin öğrenci ders başarısına hiçbir katkısı olmayacaktır.	1	2	3	4	5
25.	Okul meclislerinin etkinliği, çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerle artırılmalıdır.	1	2	3	4	5
26.	Okul meclislerinin demokrasinin ve hukukun üstünlüğüne olan inancı geliştirir.	1	2	3	4	5
27.	Okulda düzeni ve güvenliği sağlamak için bazen demokratik tutumdan taviz verilebilir.	1	2	3	4	5
28.	Okulda görüşlerinde ısrar eden güçlü bir okul yönetimi, uzlaşmacı bir okul yönetiminden daha başarılıdır.	1	2	3	4	5
29.	Okul Meclisi öğrenci temsilcisi, uygulanabilirliği olmayan taleplerle okul yönetimine gelmektedir.	1	2	3	4	5
30.	Okul Meclisi görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmemektedir.	1	2	3	4	5
31.	Okul yönetimi, öğrencilerde demokratik davranışların oluşturulmasında yeterince model oluşturamamıştır.	1	2	3	4	5
32.	Öğrenciler, okulda kendilerini ilgilendiren konularda yönetime katılmalı ve kendilerini ifade etmelidirler.	1	2	3	4	5
33.	Okul Meclisi aracılığı ile uzlaşma kültürü geliştirilmiştir.	1	2	3	4	5
34.	Okul Meclisine, projelerini gerçekleştirmek için bütçe verilmelidir.	1	2	3	4	5
35.	Okul yönetimi otoriter bir yönetim anlayışına sahiptir.	1	2	3	4	5
36.	Okul yönetimi bürokratik bir yönetim anlayışına sahiptir.	1	2	3	4	5
37.	Okullarda Demokratik Okul Kültürünü oluşturabilmek için neler yapılabilir?					
38.	Okullarda, Okul Meclislerinin daha etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır?					

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad: Süleyman AKTAŞ

Doğum Tarihi ve Yeri: Çayırılı- 01.01.1972

E-posta : s_aktas34@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 1997, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

MESLEKİ DENEYİM: İlkokulu İstanbul Bağcılar Hasan Kağnıcı ilkokulunda, ortaokulu Bağcılar Güneşli Orta Okulunda okudu. Liseyi Bakırköy Ticaret Lisesi ve Trakya Üniversitesi Edirne Meslek Yüksekokulu Muhasebe Bölümünde okuduktan sonra, 1997 yılında Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünü bitirdi. 1998 yılında Bağcılar Mehmet Niyazi Altuğ Lisesinde göreve başladı. Askerliğini, Tekirdağ 8. Piyade Tugayında yaptı. Daha sonra, Ergün Öner Mehmet Öner Anadolu Lisesinde çalıştı. 2010 yılında Dede Korkut Anadolu Lisesine atandı. Halen Dede Korkut Anadolu Lisesinde Felsefe öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

